

**CUMHURİYET
HALK PARTİSİ
EĞİTİM EL KİTABI**

TBMM
Kütüphanesi

CHP YAYINLARI

TBMK
Kütüphanesi

Yer : 2004-125

Yıl :

Cilt :

Kam :

Kop :

Derby : *200400296*

CUMHURİYET HALK PARTİSİ EĞİTİM EL KİTABI

-SUNUŞ-

"Parti içi eğitim; partinin sağlıklı yapılanması, üyelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve parti çalışmalarının kalite, yeterlilik ve etkinlik kazanması için gereklidir."

(Tüzük, madde 83)

Eğitim, bir toplumun gelişmesini sağlayan en önemli unsurdur.

Siyasal partilerde eğitim, daha da özel bir önem taşımaktadır.

Bunun nedeni, parti içi eğitimin, partilerin ve parti üyelerinin başarılarında belirleyici bir rol oynamasıdır.

Bir siyasal partide üyelerin, partinin siyasal görüşleri ve programı hakkında yeterince fikir sahibi olmamaları, eylem ve söylem tutarsızlığına yol açmakta; bu da partinin güvenilirliğini yitirmesine neden olmaktadır.

Partilerinin ilkelerini ve topluma neler getireceğini bildikleri zaman üyeler, partilerini topluma daha etkileyici biçimde anlatabilmekte; toplumun beğenisini daha kolay kazanabilmektedirler.

İç ve dış siyasetle ilgili sorunlar, bu sorunların nedenleri ve çözüm yolları konusunda bilgi sahibi olmayan üyelerin, parti politikalarının oluşumuna ve parti programının geliştirilmesine katkı yapmaları olanaksızlaşmaktadır.

Üyelerin Tüzük ve yönetmelikleri bilmesi, partilerde daha sağlıklı ve bilinçli bir örgütlenmeyi sağlamaktadır.

Bu nedenle parti içi eğitim, siyasal partiler için vazgeçilmezdir.

Parti içi eğitimin sol partiler için ise, ayrı bir değeri olduğunu söylemek gerekir; çünkü sol-sosyal demokrat partiler bir düzen değişikliğini önermektedirler. Partinin düzen değişikliği önerilerinin oluşumunda ve topluma sağlıklı bir biçimde yansıtılmasında üyelerin bilgi donanımı büyük önem taşımaktadır. Bu donanımı sağlayacak en etkili yöntem de, parti içi eğitimidir.

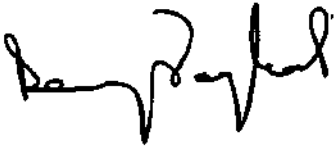
Sosyal demokrat bir parti olan CHP, bu nedenle parti içi eğitime büyük önem vermektedir.

Parti içi eğitim çalışmaları hızla kurumlaştırılırken; örgütten gelen istekler de gözönünde tutularak, partinin örgütsel yapısı, ideolojisi ve parti üyeliğinin gerekleri konusunda üyelere temel bilgiler verecek; aynı zamanda parti eğitimcileri için bir ders programı niteliği taşıyacak bir el kitabının yararlı olacağı konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Bu aşamadan sonra, Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Oya Araslı'nın başkanlığında kurulmuş bulunan ve Prof. Dr. Gaye Erbatur, Mustafa Gazalcı, Dr. Osman Kaptan, Türkân Miçoogulları, Güldal Okuducu, Dilek Tunç, Şenel Uçar, İbrahim Üçyıldızgil'in üye olarak görev aldıkları Genel Merkez Parti İçi Eğitim Birimi, "Cumhuriyet Halk Partisi Eğitim El Kitabı"nı hazırlamıştır.

Bu el kitabını, çeşitli konularda daha ayrıntılı bilgiler içeren başka kitapların da izlemesi ve böylece üyelerin, parti ideolojisinin ve programının geliştirilmesine katkıda bulunacak bilgi birikimine ulaşması hedeflenmektedir.

"CHP Eğitim El Kitabı"nı, partimizin çalışmalarına değerli katkılar yapacağına inanarak, başarı dileklerimle birlikte Cumhuriyet Halk Partisi örgütüne sunarım.

Deniz BAYKAL

CHP Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

SIYASAL PARTİ KAVRAMI VE CHP

I. SİYASAL PARTİ NEDİR?	11
II. SİYASAL PARTİLER NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?	11-12
III. SİYASAL PARTİLERİN İŞLEVLERİ NELERDİR?	12
IV. TÜRKİYE'DE SİYASAL PARTİLER NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?	12-13
ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMA GEÇİŞ SÜRECİ	13-14
ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMDA BİRİNCİ KESİNTİ	14
ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMDA İKİNCİ KESİNTİ	15
V. CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN KURULUŞU VE KİMLİĞİ	15
CHP NASIL KURULDU?	15-17
CHP'NİN KAPATILMASI VE YENİDEN AÇILMASI	17
CHP'NİN İDEOLOJİK YAKLAŞIMI	17-18
CHP'NİN GENEL BAŞKANLARI	18-19
CHP HÜKÜMETLERİ	19
VI. CHP'NİN ÜYESİ OLDUĞU ULUSLARARASI ÖRGÜTLER	20
SOSYALİST ENTERNASYONAL NEDİR?	20-21
AVRUPA SOSYALİSTLER PARTİSİ NEDİR?	21-22

İKİNCİ BÖLÜM

CHP TÜZÜĞÜ, YÖNETMELİKLER VE PROGRAM

I. TÜZÜK NEDİR?	25
CHP TÜZÜĞÜ VE BÖLÜMLERİ	25
CHP TÜZÜĞÜ'NE GÖRE, PARTİNİN KURULUŞU, İLKELERİ VE AMAÇLARI	25-28
II. CHP YÖNETMELİKLERİ	29
III. CHP PROGRAMI	29-31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CHP ÜYELİĞİ

I. KİMLER PARTİYE ÜYE OLABİLİR?	35-36
II. ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL YAPILIR?	36
III. ÜYELİK BAŞVURUSUNUN KAYDI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	36
ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL KAYDEDİLİR?	36
ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL DEĞERLENDİRİLİR?	36-37

IV. ÜYELİK SIFATI NASIL KAZANILIR?	37
ADAY ÜYELİK NEDİR?	37
ADAY ÜYELİKTE HANGİ AŞAMALARDAN GEÇİLİR?	37-38
ADAY ÜYENİN GÖREVLERİ VE HAKLARI NELERDİR?	38
ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?	38
ADAY ÜYELİK AŞAMASINDAN GEÇİLEREK, ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?	39
MERKEZ YÖNETİM KURULU ONAYI İLE ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?	39
V. PARTİNİN ÜYE KAYITLARI NEREDE YER ALIR?	39-40
VI. YER DEĞİŞTİREN ÜYE NE YAPMALIDIR?	40-41
VII. PARTİDEN AYRILMA	41
VIII. AD SİLME	41
IX. ÜYE KİMLİK BELGESİ NEDİR?	42
X. CHP ÜYELERİNİN HAKLARI NELERDİR?	42
XI. CHP ÜYELERİNİN GÖREVLERİ VE GELİŞTİRMELERİ GEREKEN NİTELİKLER NELERDİR?	43
PARTİNİN İLKELERİNE BAĞLILIK	43-44
GÖREV, SORUMLULUK VE HAK BİLİNCİ	44-49
GÖNÜLLÜLÜK	50
DAYANIŞMA DUYGUSU	50-51
HAK ARAMA KÜLTÜRÜ	51-52
YURTTAŞLIK BİLİNCİ	52-53
OKUMA ALIŞKANLIĞI	53-54
BARİŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA ANLAYIŞI	54
XII. DİSİPLİN CEZASI GEREKTİRECEK PARTİ SUÇLARI VE DİSİPLİN CEZALARI NELERDİR?	55-57
DİSİPLİN CEZALARINDA YETKİ	57-58
DİSİPLİN CEZALARININ BAĞIŞLANMASI	58
XIII. ÜYELİK HANGİ HALLERDE SONA ERER?	58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CHP ÖRGÜTÜ, YÖNETİM BİRİMLERİ, YAN KOLLAR, YAN KURULUŞLAR, YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ VE ÇALIŞMA GRUPLARI

I. ÖRGÜTÜN ÖNEMİ	61
SIYASAL PARTİLERİN ÖRGÜTLERİ AYNI ÖZELLİKLERİ Mİ TAŞIR?	61
SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERDE ÖRGÜTÜN İŞLEVİ VE ÖNEMİ NEDİR?	61-62
ÖRGÜT NASIL GÜÇ KAZANIR?	62-63
II. CHP'NİN ÖRGÜT YAPISI NASILDIR?	63-64
III. CHP'NİN YAN KOLLARI (KADIN VE GENÇLİK KOLLARI)	64
CHP'NİN KADIN KOLLARININ YAPISI	64-65
CHP'NİN GENÇLİK KOLLARININ YAPISI	65

IV. CHP'NİN YAN KURULUŞLARI	65-66
V. CHP'NİN YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ	66
VI. CHP'NİN ÇALIŞMA GRUPLARI	66
VII. BİLİM, YÖNETİM VE KÜLTÜR PLATFORMU	66
VIII. CHP'NİN ÖRGÜT YÖNETİM BİRİMLERİ	66

BEŞİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN İDEOLOJİK ÖZÜ

I. KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK) NEDİR?	69
CHP ALTI OK İLKELERİNİ NASIL BENİMSEMİŞTİR?	70
CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ	70-73
MİLLİYETÇİLİK (ULUŞÇULUK) İLKESİ	73-75
HALKÇILIK İLKESİ	75-77
DEVLETÇİLİK İLKESİ	77-80
LÂİKLİK İLKESİ	80-85
DEVRİMCİLİK İLKESİ	85-88
II. SOSYAL DEMOKRASİ VE EVRENSEL DEĞERLERİ	89
SOSYAL DEMOKRASİ NEDİR?	89-92
SOSYAL DEMOKRASİNİN EVRENSEL DEĞERLERİ NELERDİR?	93
a) Özgürlük	94-98
b) Emegün Üstünlüğü	98-100
c) Eğitim ve Sosyal Adalet	101-104
d) Dayanışma	105-107
e) Barış	108-109
f) Hukukun Üstünlüğü	109-111
g) Dengeli Kalkınma ve Gönenc	111-115
h) Çoğulcu ve Katılımcı Demokrasi	113-118
i) Doğanın ve Çevrenin Korunması	118-120
III. ÜLKEMİZİN KOŞULLARINDAN KAYNAKLANAN ÖNCELİKLER	120-121
IV. CHP'NİN İDEOLOJİK KÖKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE UYUM	121
CUMHURİYETÇİLİK, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ, DEMOKRASİ, ÇOĞULCULUK VE KATILIMCILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?	121-122
ÇOĞULCULUK, KATILIMCILIK, DAYANIŞMA, BARIŞÇILIK, EŞİTLİK, EMEGİN ÜSTÜNLÜĞÜ VE HALKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?	122-123
DENGELİ KALKINMA (GÖNENC) İLE DEVLETÇİLİK VE HALKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?	123-124
SOSYAL DEMOKRASİNİN GÜNÜMÜZDE ULAŞTIĞI NOKTA VE CHP	124-126

ALTINCI BÖLÜM

NEDEN CUMHURİYET HALK PARTİLİYİZ?

NEDEN CUMHURİYET HALK PARTİLİYİZ?	129-133
-----------------------------------	---------

YEDİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİMLE İLGİLİ BİLGİLER

I. İLETİŞİM NEDİR?	137
ALGILAMA KAPASİTESİNİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?	138-139
DUYGUSAL DURUMUN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?	139
CİNSİYETİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?	140
II. İLETİŞİMDE GENEL OLARAK DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KURALLAR NELERDİR?	140
"TANIŞMA" NASIL OLMALIDIR?	140-142
DÜŞÜNCELER NASIL İFADE EDİLMELİDİR?	142-144
ELEŞTİRİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?	145-146
TARTIŞMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?	146-147
ZAMANLAMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?	147
DİNLEME KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?	147-148
BAŞKALARININ GÖZÜ İLE BAKMANIN ÖNEMİ NEDİR?	148
İLGİ VE SEVGİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?	148
III. PARTİ ÜYELERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT ETMELİDİR?	149-153
IV. PARTİ YÖNETİCİLERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT ETMELİDİR?	153-155

SEKİZİNCİ BÖLÜM

KİŞİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ (İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ)'NİN YER ALDIĞI BAŞLICA KAYNAKLAR

KİŞİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ (İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ)'NİN YER ALDIĞI BAŞLICA KAYNAKLAR	159
---	-----

SİYASAL PARTİ KAVRAMI VE CHP

I. SİYASAL PARTİ NEDİR?

Siyasal partiler:

- Belli siyasal görüşleri ve programları olan,
- Bu siyasal görüşlerini ve programlarını devlet yönetimine uygulayabilmek için seçim yoluyla siyasal iktidarı ele geçirmeye ve elde tutmaya çalışan,
- Süreklilik gösteren örgütlerdir.

Siyasal partiler:

- Örgütlenme biçimleri,
- İdeolojileri,
- Çalışma yöntemleri

bakımından birbirinden farklı özellikler taşıyabilirler.

II. SİYASAL PARTİLER NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

Siyasal partiler, **temsilli demokratik rejimlerin** ve **genel oy ilkesinin** ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

Temsilli demokratik rejimlerin getirdiği yasama organlarında, önce milletvekilleri, birbirinden farklı siyasal görüşler etrafında **gruplar** oluşturmuşlardır. Daha sonra, oy hakkının genel oy ilkesi doğrultusunda genişlemesi, milletvekili adaylarını seçtirebilmek için seçmenleri örgütlemek gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

Bu gereksinimi karşılayabilmek için, seçimden seçime çalışan **seçim komiteleri** kurulmuş; daha sonra yasama organlarında, milletvekillerinin oluşturduğu gruplarla bu komiteler, birlikte çalışmaya başlamışlardır.

Bu ilişkilerin giderek örgütlü ve sürekli bir nitelik kazanmasıyla da, **siyasal parti** yapılanmasına geçilmiştir.

Siyasal partiler, kökenleri çok eskilere dayanmayan kuruluşlardır. İlk siyasal partiler 19. yüzyılda önce ABD’de sonra İngiltere’de ortaya çıkmıştır.

III. SİYASAL PARTİLERİN İŞLEVLERİ NELERDİR?

Siyasal partiler, çağdaş demokratik rejimlerin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Siyasal partiler seçmenlere, toplumun sorunlarına ilişkin çözüm seçenekleri sunarlar. Bir siyasal partiye, sunduğu çözümleri beğendiği için oy veren seçmen, bu parti aracılığı ile görüşlerini yasama organına yansıtabilmek olanağını elde eder.

Siyasal partilerin bir başka işlevi de, toplumu bilgilendirmek; siyasal düşünceleri işlemek, yönlendirmek ve kamuoyu oluşturmaktır.

Siyasal partilerin, **hükümeti denetlemek** gibi bir görevleri olduğunu da, unutmamak gerekir. Bu görevi, genellikle **muhalefet partileri** yerine getirir.

Siyasal partiler, **siyasal kadroların** oluşumuna da katkıda bulunurlar.

IV. TÜRKİYE’DE SİYASAL PARTİLER NASIL ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de, siyasal partilerin ortaya çıkışında **“temsili demokrasi”**nin ve **“oy hakkının genişletilmesi”**nin önemli bir rol oynadığı yadsınamaz.

Türkiye’de ilk siyasal örgütlenmeler, I. Meşrutiyet döneminin sonlarında, **gizli olarak kurulan derneklerle** başlamıştır.

1908 yılında II. Meşrutiyet’in ilânından sonra, dernek kurma özgürlüğü tanınmış ve siyasal partiler de, **dernek statüsüne** sokulmuştur.

Bunun sonucunda, çoğunluğu daha önce kurulmuş derneklerin tabanları üzerinde olmak üzere, birçok siyasal parti kurulmuştur.

Ulusal Kurtuluş Savaşı döneminde ise, bağımsızlık mücadelesini yürütmek üzere, **Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri** oluşturulmuştur.

Bu dernekler, Erzurum Kongresinde, “**Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**” adı altında; Sivas Kongresinde ise “**Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**” adı altında birleştirilmiştir.

Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri, TBMM’nin kuruluşunda ve ulusal bağımsızlığın kazanılmasında çok önemli roller üstlenmiştir.

23 nisan 1920’de toplanan TBMM’nin, **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**’nin programını uygulaması ve bir bütün olarak hareket etmesi beklenirken, zamanla birtakım gruplaşmalar ve düşünce ayrılıkları kendisini göstermiştir.

Diğer yandan, yeni kurulan devletin yapısında, siyasal partiler gibi, birtakım çağdaş kuruluşlara da gereksinim duyulmaya başlanmıştır.

Bu gelişmelerin sonucunda **Mustafa Kemal Atatürk** tarafından **9 Eylül 1923’te HALK FIRKASI** (Cumhuriyet Halk Partisi) kurulmuştur.

ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMA GEÇİŞ SÜRECİ

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk partisi olan **Halk Fırkası**’nı, ikinci siyasal parti olarak **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası** izlemiştir. **17 kasım 1924** tarihinde siyasal yaşamda yerini alan **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası**, kısa zamanda lâiklik düşmanlarının yuvası haline gelince, kuruluşundan 6,5 ay sonra **Bakanlar Kurulu** tarafından kapatılmıştır.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’nın kapatılmasıyla, tekrar tek partili dönem başlamıştır.

Cumhuriyet Halk Fırkası (Cumhuriyet Halk Partisi) bu olumsuz gelişmelere karşın, çok partili yaşama geçme konusundaki kararlılığını korumuştur.

12 Ağustos 1930'da Mustafa Kemal'in desteği ile Fethi Okyar'ın önderliğinde, Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulmuştur. Lâiklik ve devrim karşıtlarının bu partide yuvalanmaya başlaması, Fethi Okyar'ı 17 kasım 1930'da, partiyi kapatmak zorunda bırakmıştır.

Bu gelişmelere karşın toplumdaki ve CHP yöneticilerindeki çok partili yaşam özlemi, CHP'yi, 1939 tarihli Kurultay'ında, yapay bir muhalefet partisi gibi çalışmak üzere, parti içinde bir "Muhallif Grup" oluşturmaya itmiştir.

Daha sonra İçişleri Bakanlığı'nın 18 Temmuz 1945'te Millî Kalkınma Partisi'nin, 7 Ocak 1946 tarihinde ise Demokrat Parti'nin kurulmasına izin vermesi ile, çok partili yaşama geçilmiştir.

ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMDA BİRİNCİ KESİNTİ

Çok partili siyasal yaşam, 27 Mayıs 1960'da, Millî Birlik Komitesi'nin yönetime el koymasından sonra, 28 Mayıs 1960 tarihli bir kararla kesintiye uğramıştır. Bu karar, Türkiye'deki siyasal partilerin faaliyetlerini tatil etmiştir.

157 sayılı Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun ise, siyasal partilerin faaliyete geçmeleri konusunda karar verme yetkisini, Millî Birlik Komitesi'ne bırakmıştır.

12 Ocak 1961'de, siyasal partilerden kapatılmamış olanların tekrar faaliyete geçebilmeleri ve yeni partilerin kurulabilmesi için gereken izin verilmiştir.

9 Temmuz 1961 tarihinde halk oylaması ile kabul edilen Anayasada, siyasal yaşamımızda ilk kez, siyasal partilerle ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1961 tarihli Anayasamızın, siyasal partileri, "demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları" olarak tanımladığı görülmektedir.

1961 Anayasası uyarınca çıkarılan 648 sayılı "Siyasî Partiler Kanunu" da, Türkiye'de siyasal partileri özel olarak düzenleyen ilk kanun olmuştur.

ÇOK PARTİLİ SİYASAL YAŞAMDA İKİNCİ KESİNTİ

12 Eylül 1980 askeri harekâtından sonra çıkarılan 16 Ekim 1981 tarih ve 2533 sayılı kanunla, Türkiye'deki tüm siyasal partiler kapatılmış; çok partili yaşam ikinci kez kesintiye uğramıştır.

Bu kesintiden sonra tekrar çok partili demokratik yaşama, bir hazırlık sürecinden sonra geçilebilmiştir.

Önce, 1982 tarihli T.C. Anayasası, 1961 tarihli T.C. Anayasası gibi, siyasal partilere anayasal statü kazandırmış ve onları “demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurları” olarak tanımlamıştır.

Daha sonra Kurucu Meclis'in kabul ettiği 24 Nisan 1983 tarih ve 2820 sayılı **Siyasî Partiler Kanunu** ile, siyasal partilerin hukuki statüsü yeniden düzenlenmiştir.

2820 sayılı Kanun, 16 Ekim 1981 tarih ve 2533 sayılı kanun uyarınca veya bu tarihten önce herhangi bir nedenle kapatılmış bulunan siyasal partilerin adlarının ve amblemlerinin kullanılmasını; bundan böyle kurulacak siyasal partilerin, kapatılan partilerin devamı olduklarını ileriye sürmelerini yasaklamıştır.

Bu sürecin sonunda, 1982 tarihli T.C. Anayasası ve 2820 sayılı **Siyasî Partiler Kanunu** hükümleri çerçevesinde çok partili yaşama dönülmüştür.

V. CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN KURULUŞU VE KİMLİĞİ

CHP NASIL KURULDU?

TBMM'de gruplaşmaların çoğaldığı ve siyasal yaşamda siyasal partilere gereksinim duyulmaya başlandığı bir ortamda, **Mustafa Kemal**, 6 Aralık 1922 tarihinde basına verdiği bir demeçle, “**HALK FIRKASI**” adını taşıyan bir siyasal parti kuracağını açıklamıştır.

8 Nisan 1923 tarihinde ise, Mustafa Kemal'in, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı sıfatıyla, bir **bildiri** yayınladığı görülmektedir.

Dokuz maddeden oluştuğu için **9 umde** (ilke) olarak anılan bu metin, bir "**seçim bildirgesi**" dir. Bu seçim bildirgesi, aynı zamanda, kurulacak parti için de bir **program** hazırlığı niteliğini taşımaktadır.

Daha sonra Mustafa Kemal ve partinin kuruluşunu destekleyen milletvekilleri, **tüzük** hazırlıklarına başlamışlardır.

Hazırlanan tüzükte, "**HALKÇILIK**", "**CUMHURİYETÇİLİK**", "**MİLLİYETÇİLİK**" temel ilkeler olarak gösterilmiş; "**ULUSAL EGEMENLİK**", "**DEVİRİM**" ve "**HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ**" kavramlarına da yer verilmiştir.

Daha sonra "**Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**", "**HALK FIRKASI**"na dönüştürülmüş ve Mustafa Kemal, **9 Eylül 1923**'te İçişleri Bakanlığı'na başvurarak, "**Halk Fırkası**"nın kuruluşunu bildirmiştir.

Bu gelişim çizgisinin de ortaya koyduğu gibi, Cumhuriyet Halk Partisi, Kurtuluş Savaşı'nı örgütleyen ve yürüten "**Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**"nin devamıdır.

Başlangıçta "**Halk Fırkası**" olan partinin adı, 1924 yılında "**Cumhuriyet Halk Fırkası**", 1935 yılında da "**CUMHURİYET HALK PARTİSİ**" olarak değiştirilmiştir.

CHP'nin tarihi, **Türkiye Cumhuriyeti**'nin tarihiyle özdeştir.

CHP, kurucusu ve ilk Genel Başkanı **Atatürk**'ün önderliğinde Saltanatı kaldırarak, Cumhuriyeti kurmuş; hilafete son vermiş; ulusal birliği sağlamıştır. **CHP**'nin hukukta eğitimde ve toplumsal alanda gerçekleştirdiği reformlarla, çağdaş **Türkiye Cumhuriyeti** biçimlenmiş; kökleşmiş ve gelişmiştir.

CHP, ulusal sanayinin ve ekonominin geliştirilmesine öncülük etmiştir; II. Dünya Savaşı sonrasında **tek parti** konumunun tüm olanaklarına karşın, **çok partili** rejime geçişi gerçekleştirerek, **öncülük** görevini sürdürmüştür.

Çok partili dönemde ise CHP'nin, parlamenter demokratik rejimin kurumsallaştırılması ve temel hak ve özgürlüklerin geliştirmesi için mücadele verdiği görölmektedir.

CHP'NİN KAPATILMASI VE YENİDEN AÇILMASI

CHP, 12 Eylül 1980 tarihinde Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin yönetime el koymasından sonra 16 Ekim 1981 tarih ve 2533 sayılı kanunla diğer siyasi partilerle birlikte kapatılmıştır.

CHP'nin yeniden açılışı, askeri darbe sonrasında çok partili yaşama geçilmesinden yaklaşık dokuz yıl sonra, 9 Eylül 1992'de olmuştur.

CHP'nin kapatıldığı dönemde, CHP geleneğinden gelen üç siyasi parti kurulmuştur; Halkçı Parti (HP), Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ve Demokratik Sol Parti (DSP). HP ve SODEP, 1985 yılında birleşerek SHP adını almıştır.

CHP'nin yeniden açılmasından sonra, 1995 yılında iki parti (SHP-CHP), CHP çatısı altında bütünleşmiştir.

CHP'NİN İDEOLOJİK YAKLAşIMI

CHP temel ideolojik yaklaşımlarını başlangıçta, halk egemenliği, çağdaşlık ve hukuk devleti anlayışlarını içeren "Dokuz Umde" ile belirlemiştir.

1927 yılında "Cumhuriyetçilik", "Halkçılık", "Milliyetçilik", "Lâiklik", CHP'nin dört temel ilkesi olarak benimsenmiştir.

1931 yılında bunlara "Devletçilik" ve "Devrimcilik" eklenerek, ilkeler altıya çıkarılmıştır. Partinin amblemi olan altı ok, bu ilkeleri simgelemektedir.

Bu ilkeler aynı zamanda Atatürkçülüğün ilkeleri olarak 1937 yılında Anayasa'ya alınmış ve içerikleri, zaman içinde yeni yorumlarla geliştirilmiştir.

1960'lı yılların ortalarında CHP kendisini “ortanın solunda” bir parti olarak tanımlamış; 1970’li yıllarda ise ideolojisini “demokratik sol” kavramıyla açıklamaya başlamış ve yeni sosyal reformlara dayalı bir “düzen değişikliği”ne yönelmiştir.

CHP’nin, bu gelişim sürecinde halkla bütünleştiği; değişime yönelik girişimlerini ara vermeden sürdürdüğü görülmektedir.

Sosyalist Enternasyonal’e katılan CHP, tarihsel geleneğini ve temellerini temsil eden ilkelerin yanı sıra, **sosyal demokrasinin evrensel ilkelerini** de benimsemiştir.

Bu temel ilkelerin ışığında “**özgürlük, eşitlik, dayanışma, barış, hukukun üstünlüğü, emeğin üstünlüğü, gelişmenin bütünlüğü ve etkinliği, doğanın ve çevrenin korunması, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkeleri** de CHP programında yer almıştır.

CHP’NİN GENEL BAŞKANLARI

- **CHP’nin ilk Genel Başkanı, kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’tür. (1923-1938)**
- **Atatürk’ün ölümünden sonra, Parti Başkanlığına İsmet İnönü seçilmiştir. (1938-1972)**
- **30 Haziran 1972 yılında toplanan Kurultay’da Bülent Ecevit CHP’nin 3. Genel Başkanı olmuş ve 12 Eylül askeri yönetim döneminde bu görevinden istifa etmiştir.(1972-1980)**
- **1992 yılında CHP yeniden açıldıktan sonra, Deniz Baykal CHP Genel Başkanı seçilmiştir.(1992-1995)**
- **CHP-SHP bütünleşmesinde, yapılan protokolle adı üzerinde uzlaşmaya varılan Hikmet Çetin, CHP Genel Başkanlığına seçilmiştir. (14 Şubat 1995 - 9 Eylül 1995)**
- **9-10 Eylül 1995 yılında toplanan Kurultay’da, Deniz Baykal yeniden CHP Genel Başkanı seçilmiştir. (1995-1999)**

- Deniz Baykal'ın Genel Başkanlıktan istifası üzerine 22-23 Mayıs 1999 tarihleri arasında toplanan CHP Olağanüstü Kurultayı'nda, **Altan Öymen**, Genel Başkanlığa seçilmiştir.(1999-2000)
- 30 Eylül 2000 tarihinde toplanan XI. Olağanüstü Kurultayda ve 30 Haziran 2001 tarihinde toplanan 29. Olağan Kurultay'da **Deniz Baykal** tekrar CHP Genel Başkanlığına seçilmiştir. (2000-...)

CHP HÜKÜMETLERİ

CHP, 1923 yılından 1946 yılına kadar tek parti olarak iktidarda kalmıştır.

Çok partili yaşama geçildikten sonra yapılan ilk genel seçimlerde (1946) CHP, iktidarını sürdürmüştür.

1950-1960 yılları arasında, muhalefet olarak parlamentoda yerini almıştır.

1961-1965 yılları arasında İsmet İnönü başkanlığında üç koalisyon hükümeti kurulmuştur.

1973 seçimleri sonrasında CHP, MSP ile koalisyon kurarak yeniden iktidara gelmiş; ancak bu koalisyonu sürdürememiştir.

1978 yılında CHP, iki küçük parti (DP ve CGP) ve bağımsız TBMM üyelerinden oluşan bir koalisyon hükümeti kurmuştur.

1991 seçimleri sonrası DYP-SHP koalisyonu olarak kurulan hükümet, SHP-CHP birleşmesi sonrasında CHP-DYP olarak devam etmiştir.

1995 seçimleri CHP'yi TBMM'de muhalefet konumuna yerleştirmiştir.

1999 seçimlerinde barajı aşamadığı için TBMM'ye giremeyen CHP, 2002 Milletvekili Genel Seçimleri'nde anamuhalefet partisi olarak TBMM'de yerini almıştır.

CHP, Sosyalist Enternasyonal ve Avrupa Sosyalistler Partisi'nin üyesidir.

SOSYALİST ENTERNASYONAL NEDİR?

1864 yılında Kara Avrupası'ndan ve İngiltere'den işçi temsilcilerinin ve aydınların kurduğu "Enternasyonal Çahşanlar Birliği", "Sosyalist Enternasyonal"ın başlangıcını oluşturmuş ve tarihe "Birinci Sosyalist Enternasyonal" adıyla geçmiştir.

1876 yılında Birinci Sosyalist Enternasyonal'in dağılmasından sonra, 1889 yılında İkinci Enternasyonal oluşturulmuştur.

Sosyalist Enternasyonal, İkinci Dünya Savaşı sonrası kendisini gösteren siyasal ve ideolojik gelişmelerden de etkilenecek, yeniden yapılandırılmış; etkinliklerini önce Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinde sürdürmüş; daha sonra da, dünyanın çeşitli ülkelerinden partilerin bu kuruluşa katılmalarıyla, küresel bir yaygınlık kazanmıştır.

Sosyalist, sosyal demokrat ve işçi partilerinin örgütlü olan Sosyalist Enternasyonal'e bugün 131 parti ve örgüt üyedir.

CHP, Sosyalist Enternasyonal'de Türkiye'yi temsil eden tek partidir.

Partiler üstü bir örgüt olan Sosyalist Enternasyonal, Birleşmiş Milletlerle işbirliği yapmakta ve uluslararası düzeyde pek çok örgüt ve sendikayla ortak çalışmalar sürdürmektedir.

Sosyalist Enternasyonal, üyelerinin sosyal demokrat politikaları tartıştıkları, karşılıklı görüş ve deneyim alışverişinde bulundukları bir forumdur.

Sosyalist Enternasyonal'de alınan kararlar, Sosyalist Enternasyonal üyeleri ve dünyanın tüm sosyalist, sosyal demokrat veya işçi partileri için öneri niteliğindedir.

Sosyalist Enternasyonal, 1989 Stokholm Kongresi'nde, sosyal demokrasinin bugün de geçerliliğini koruyan evrensel ilkelerini, değerlerini saptamış ve bunları bir **bildiriyle** açıklamıştır.

Bugün, bu ilke ve değerleri: özgürlük, sosyal adalet, dayanışma, çoğulculuk ve katılımcılık, dengeli kalkınma, hukukun üstünlüğü, barış, çevrecilik ve emeğin üstünlüğü olarak açabiliriz.

Sosyalist Enternasyonal çalışmalarını çeşitli konularda oluşturduğu **komiteler** ve çalışma grupları aracılığıyla sürdürmektedir.

AVRUPA SOSYALİSTLER PARTİSİ THE PARTY OF EUROPEAN SOCIALISTS (PES) NEDİR?

Avrupa Sosyalistleri Partisi, Avrupa'daki Sosyalist Partileri, Sosyal Demokrat Partileri ve İşçi Partilerini bir araya getirmektedir.

PES'in Amaçları:

- Avrupa Birliği'ndeki ve Avrupa'daki sosyalist ve sosyal demokrat hareketleri güçlendirmek,
- PES'e üye partiler ile parlamento grupları, PES Parlamento Grubu ve partinin diğer birimleri arasında yakın çalışma ve işbirliği kurmak,
- Avrupa Birliği için ortak politikalar belirlemek,
- Avrupa Parlamentosu seçimleri için ortak manifesto geliştirilmesini sağlamaktır.

PES'in, onbeşi Avrupa Birliği ülkelerinden olan yirmi üye partisi vardır. Buna ek olarak, onbeş yedek üye ve dört de gözlemci parti bulunmaktadır. Yedek üye ve gözlemci partilerin çoğunluğu Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden, Avrupa Birliği'ne üyelik için müracaat etmiş partilerdir.

PES, 1992 yılında, Avrupa Birliği Antlaşması'nın arkasından ve Antlaşma'nın 191. maddesi çerçevesinde Avrupa'daki siyasi partilerin önemini vurgulamak için kurulmuştur.

Sosyal Demokrat Halkçı Parti PES'e gözlemci üye olmuştur.

CHP, Sosyal Demokrat Halkçı Parti ile birleştikten sonra da, PES üyeliğini sürdürmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

CHP TÜZÜĞÜ, YÖNETMELİKLER VE PROGRAM

I. TÜZÜK NEDİR?

CHP TÜZÜĞÜ VE BÖLÜMLERİ

CHP TÜZÜĞÜ'NE GÖRE, PARTİNİN KURULUŞU, İLKELERİ VE AMAÇLARI

II. CHP YÖNETMELİKLERİ

III. CHP PROGRAMI

İKİNCİ BÖLÜM

CHP TÜZÜĞÜ, YÖNETMELİKLER VE PROGRAM

I. TÜZÜK NEDİR?

Tüzük, bir siyasal partinin hukuksal statüsünü ortaya koyan; amaçlarını, kuruluş ve çalışma ilkelerini, organlarını, organların yetkilerini ve birbirleriyle ilişkilerini, partinin işleyiş biçimini belirleyen **kurallar bütünüdür**.

CHP TÜZÜĞÜ VE BÖLÜMLERİ

CHP Tüzüğü, ancak **Kurultay** tarafından değiştirilebilir. Değişiklik önerilerini **Genel Başkan, Parti Meclisi** veya **Kurultay üyelerinin** yirmide biri, yazılı olarak yapabilir.

CHP'nin Tüzüğü'ndeki Bölümler:

- 1- Kuruluş ve İlkeler,
- 2- Üyelik,
- 3- Örgüt ve Yönetim Birimleri,
- 4- Kongreler ve Kurultay,
- 5- Parti Adaylarının Belirlenmesi,
- 6- Parti Grupları,
- 7- Disiplin İşlemleri,
- 8- Gelir Kaynakları, Harcamalar ve Hesap İşleri,
- 9- Eğitim, Program, Tüzük ve Yönetmelikler,
- 10-Çeşitli Hükümler ve Geçici Maddeler, başlıklarını taşımaktadır.

CHP TÜZÜĞÜ'NE GÖRE, PARTİNİN KURULUŞU, İLKELERİ VE AMAÇLARI

Kuruluş

CHP Tüzüğü'nün 1. maddesinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Mustafa Kemal'in önderliğinde, **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin devamı olarak, 9 Eylül 1923 tarihinde kabul edilen "Parti Tüzüğü"** ile kurulduğu; kurucusunun, önderinin ve ilk Genel Başkanı'nın **Mustafa Kemal Atatürk** olduğu, Genel Merkezi'nin **Ankara'da** bulunduğu açıklanmaktadır.

Partinin Siyasal İlkeleri Ve Değerleri

CHP Tüzüğü'nün 2. maddesinde partinin dayandığı siyasal ilke ve değerler, partinin kısaltılmış adı ve amblemi açıklanmıştır.

Söz konusu 2. maddeye göre:

Cumhuriyet Halk Partisi, programındaki anlamlarıyla;

Cumhuriyetçilik,

Milliyetçilik,

Halkçılık,

Devletçilik,

Lâiklik,

Devrimcilik

ilkelerine bağlı ve evrensel Sosyal Demokrasinin,

“Özgürlük,

Eşitlik,

Dayanışma,

Barış,

Emeğin Üstünlüğü,

Hukukun Üstünlüğü,

Dengeli Kalkınma,

Gönenç (Refah),

Doğanın ve Çevrenin Korunması,

Çoğulcu ve Katılımcı Demokrasi” değerlerine ve insan haklarına dayanan; gücünü halktan alan; çağdaş, demokratik sol bir siyasal kuruluştur.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kısaltılmış adı **CHP**'dir ve yukarıda yazılı ilkelerini ifade eden; biçimi, ölçüleri, niteliği yönetmelikte belirlenen **“ALTI OK”**lu özel bir simgesi ve kırmızı zemin üzerine beyaz **“Altı Ok”**lu bayrağı vardır.

Partinin Amacı

Tüzüğün 3. maddesinde, **CHP**'nin amacı açıklanmıştır.

Söz konusu 3. maddeye göre **CHP**'nin amacı:

Ülkenin güvenliğini ve bütünlüğünü, ulusal birliği, ekonomik ve siyasal bağımsızlığı, yurttta ve dünyada barışı koruyup; güçlendirmek,

Yaygın, hızlı ve dengeli kalkınmayı, insanca ve hakça gelişmeyi ve toplumsal dayanışmayı sağlamak,

Halkın mutluluğunu, gönencini (refahını), özgürlüğünü ve yönetime katılma olanağını arttırmak,

İnsan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayanan, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin yerleşip, kökleşmesine katkıda bulunmak,

Toplumsal yaşamın her alanında kadının, hakkı olan işlevleri üstlenmesinin önündeki engelleri kaldırmak,

Gençlerimizi, çağdaş gereksinimlere uygun alanlarda bilime, teknolojiye, gelişmeye, yeniliğe, ve değişime açık; özgür düşünceye ve insana saygılı; yaratıcı, üretken ve erdemli; ülkeye ve topluma yararlı insanlar olarak yetiştirmek,

Çocuk haklarını korumak; çocukların yaşlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılmasını önlemek; beslenmelerini ve eğitimlerini eksiksiz sağlamak,

İnsanın kişiliğini ve özgürlüğünü geliştirmesinin önündeki engelleri kaldırmak ve toplumsal yararı gerçekleştirmek,

Bilim, sanat ve kültüre sahip çıkmak,

Doğayı ve çevreyi korumak,

Ayrımcılığa karşı koymak,

Her türlü sömürünün ve sömürgeciliğin önlenmesine, tüm insanlığın esenliğine ve özgürlüğüne katkıda bulunmak,

Ülkeyi ve toplumu çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak; demokrasi kuralları içinde, lâik düşünce doğrultusunda bir toplum ve devlet düzeniyle, kamu çalışmalarını etkilemek, yönetmek ve denetlemektir.

Partinin Siyasal Yaşam Anlayışı

CHP Tüzüğü'nün 4. maddesinde Partinin siyasal yaşam anlayışı açıklanmıştır.

4. maddeye göre: Cumhuriyet Halk Partisi ve üyeleri için, siyasal yaşamda görev almak, onurlu bir toplum hizmetidir.

Siyasal görevler, özel çıkarlar için kullanılamaz.

Siyasal yaşamda etkinlik sağlamak için kimseye yarar sağlanamaz.

Toplumsal ve siyasal yaşamda erdemli olmak, erdemliliği savunmak ve gerçekleştirmek, Cumhuriyet Halk Partili olmanın önkoşuludur.

Partinin Çalışma İlkeleri

Partinin çalışma ilkeleri, Tüzüğün 5. maddesinde sıralanmıştır. 5. maddeye göre:

Partinin bütün görevleri, tüzük kuralları çerçevesinde, partililerin tümüne açıktır.

Partili için başarı, partinin başarısıdır. Siyasal eylem, partinin eylemidir.

Partililer, özel yaşamlarında, görevlerinde, işlerinde ve üyesi bulundukları kuruluşlarda, Partinin ilkelerine ve doğrultusuna uygun davranırlar ve çalışırlar.

Partililer, toplum hayatının ve parti görevlerinin gerektirdiği yetenekleri kazanmak; sorumluluk yerlerine, partinin başarılı, bilgili ve yetenekli üyelerinin seçilmelerini sağlamak için, sürekli çaba harcarlar.

Siyasal yaşamda, erdemliliğe, üretkenliğe, yeteneğe ve emeğe uygun yükselme esastır. Partililer, bu ilkelere uymakla, parti yöneticileri de bu ilkeleri uygulamakla yükümlü ve sorumludurlar.

II. CHP YÖNETMELİKLERİ

Tüzük, partinin hukuksal statüsü ile ilgili bazı hususların düzenlenmesini "yönetmelik"lere bırakmıştır. Tüzüğün ayrıntılarını düzenlemediği konular için de yönetmelik çıkarılabilir.

Yönetmelik çıkarma yetkisi **Parti Meclisi**'nindir.

CHP Yönetmelikleri şunlardır:

1. Kurultay Yönetmeliği
2. Parti Meclisi ve Merkez Yönetim Kurulu Çalışma Yönetmeliği
3. İl ve İlçe Meclislerinin Çalışma Yönetmeliği
4. Belde Örgütü Yönetmeliği
5. Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Yönetmeliği
6. Üye Yazım Yönetmeliği
7. İl ve İlçe Kongreleri ile Muhtarlık Bölgesi Sorumlusu ve İlçe Kongresi Üyeleri Seçimi Yönetmeliği (Kongreler Yönetmeliği)
8. Disiplin Yönetmeliği
9. Hesap Yönetmeliği
10. Kadın Kolları Yönetmeliği
11. Gençlik Kolları Yönetmeliği
12. Danışma Kurultayları Yönetmeliği
13. Danışma Toplantıları Yönetmeliği
14. Parti Denetmenleri Yönetmeliği
15. Belediye ve İl Genel Meclisi Grupları Çalışma Yönetmeliği
16. Parti İçi Eğitim Yönetmeliği
17. Milletvekili Aday Saptama Yönetmeliği
18. Yerel Seçimler Aday Saptama Yönetmeliği
19. Kayıt Yenileme Yönetmeliği

III. CHP PROGRAMI

CHP'nin politikaları CHP Programı'nda, CHP Seçim Bildirgelerinde, CHP Kurultay Kararlarında ve CHP Genel Başkanı'nın açıklamalarında ifadesini bulur.

Programlar, bir partinin dünya görüşünü ve bu dünya görüşü çerçevesinde hangi somut çözümleri gerçekleştirmeyi amaçladığını gösteren belgelerdir.

CHP, kuruluşundan bu yana, değişen toplumsal koşullara ayak uydurabilmek için, programında belli aralıklarla **değişiklikler** yapmıştır.

1980 sonrasının son programı, 1994 tarihli dir.

1994 tarihli bu program, çok kapsamlıdır ve okunduğunda **CHP'nin**, Türkiye'nin sorunları için ne kadar ayrıntılı ve somut çözümler ürettiği kolayca anlaşılabilmektedir.

1994 tarihli **CHP Programı**, şu başlıklar altında somut politikaları açıklamıştır:

BİRİNCİ BÖLÜM

İDEOLOJİK ÖZÜMÜZ VE TEMEL TERCİHLERİMİZ

I- Giriş

II- Yeni Koşullar - Yenileşen CHP

2.1. Değişen Dünya ve Türkiye

2.2. "CHP" Değişimin Gücü:

III-Topluma Hedef Gösteriyoruz

İKİNCİ BÖLÜM

TEMEL POLİTİKALAR- "DEĞİŞİMİN GÜCÜ"

I- Demokrasi

1.1. Özgür Birey

1.2. Çoğulcu Toplum

1.3. Demokratik Devlet

1.4. Eşitsizliklerin Giderilmesi

1.5. Dayanışma-Örgütlü Sivil Toplum

1.6. Yönetimin Yeniden Yapılandırılması

1.7. Dörtüşt Yönetim-Açık Toplum

II- Ekonomik Politikalar

- 2.1. Dinamik, Etkin, Açık Ekonomi**
- 2.2. Sanayileşme Politikaları**
- 2.3. İstikrar İçinde Büyüyen Ekonomi**
- 2.4. Üreticisi, Esnafı, Tüketicisiyle Gelişen Ekonomi**
- 2.5. Sağlıklı, Dengeli Büyüyen Ekonomi**
- 2.6. Rekabet İçinde Dışa Açılan Ekonomi**

III- Sosyal Politikalar

- 3.1. Eğitim**
- 3.2. Sağlık**
- 3.3. Sosyal Güvenlik**
- 3.4. Çalışma Hakkı**
- 3.5. Kültür, Yazın, Sanat**
- 3.6. Yerleşme Düzeni**
- 3.7. Çevre Politikaları**
- 3.8. Gençliğe Yeni Bir Dünya**
- 3.9. Herkese Spor ve Dinlence Olanakları**
- 3.10. Yurtdışında Yaşayan Yurttaşlar**

IV- Ulusal Güvenlik ve Dış İlişkiler

- 4.1. Ulusal Güvenlik**
- 4.2. Dış İlişkiler**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CHP ÜYELİĞİ

I. KİMLER PARTİYE ÜYE OLABİLİR?

II. ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL YAPILIR?

III. ÜYELİK BAŞVURUSUNUN KAYDI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL KAYDEDİLİR?

ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL DEĞERLENDİRİLİR?

IV. ÜYELİK SIFATI NASIL KAZANILIR?

ADAY ÜYELİK NEDİR?

ADAY ÜYELİKTE HANGİ AŞAMALARDAN GEÇİLİR?

ADAY ÜYENİN GÖREVLERİ VE HAKLARI NELERDİR?

ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

ADAY ÜYELİK AŞAMASINDAN GEÇİLEREK, ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

MERKEZ YÖNETİM KURULU ONAYI İLE ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

V. PARTİNİN ÜYE KAYITLARI NEREDE YER ALIR?

VI. YER DEĞİŞTİREN ÜYE NE YAPMALIDIR?

VII. PARTİDEN AYRILMA

VIII. AD SİLME

IX. ÜYE KİMLİK BELGESİ NEDİR?

X. CHP ÜYELERİNİN HAKLARI NELERDİR?

XI. CHP ÜYELERİNİN GÖREVLERİ VE GELİŞTİRMELERİ GEREKEN NİTELİKLER NELERDİR?

PARTİNİN İLKELERİNE BAĞLILIK
GÖREV, SORUMLULUK VE HAK BİLİNCİ
GÖNÜLLÜLÜK

DAYANIŞMA DUYGUSU
HAK ARAMA KÜLTÜRÜ
YURTTAŞLIK BİLİNCİ
OKUMA ALIŞKANLIĞI
BARİŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA ANLAYIŞI

XII. DİSİPLİN CEZASI GEREKTİRECEK PARTİ SUÇLARI VE DİSİPLİN CEZALARI NELERDİR?

DİSİPLİN CEZALARINDA YETKİ
DİSİPLİN CEZALARININ BAĞIŞLANMASI

XIII. ÜYELİK HANGİ HALLERDE SONA ERER?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CHP ÜYELİĞİ

I. KİMLER PARTİYE ÜYE OLABİLİR?

Cumhuriyet Halk Partisi'ne; Partinin siyasal ilkelerini ve doğrultusunu, amaçlarını, siyasal yaşam anlayışını, çalışma ilkelerini benimseyen ve siyasal partilere girmelerine yasal engel bulunmayan, 18 yaşını doldurmuş, medenî ve siyasî hakları kullanma ehliyetine sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı üye olabilir.

Ancak, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 11. maddesine göre:

a) Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organlarının mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silâhlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasî partilere üye olamazlar.

Yükseköğretim elemanları, yasaklamanın dışındadır. Bunlar hakkında Yükseköğretim Kanunu uygulanır.

b) 1.- Kamu hizmetlerinden yasaklılar,

2.- Zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından herhangi biriyle mahkûm olanlar,

3.- Herhangi bir suçtan dolayı ağır hapis veya taksirli suçlar hariç üç yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,

4.- Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini alenî olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

5.- Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı olan halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar,

Siyasî partilere üye olamazlar ve üye kaydedilemezler.

II. ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL YAPILIR?

Partiye üye olmak isteyenler:

- Oturdıkları ilçenin **İlçe Başkanlığı**'na bizzat başvururlar,
- İlçe Başkanlığı'ndan alacakları "**CHP Üye Kayıt Başvuru Belgesi**"ni doldurup imzalarlar,
- Kimlik kartı bedeli ile üyelik ödentisini öderler.

III. ÜYELİK BAŞVURUSUNUN KAYDI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL KAYDEDİLİR?

- Kayıtlar ilçe binasında yapılır.
- **Başvuru Belgesi**'ni teslim alan **İlçe Başkanı**, veya **İlçe Sekreteri** ya da onların yokluğu halinde İlçe Yönetim Kurulu'nun kararı ile görevlendirilmiş olan bir **İlçe Yönetim Kurulu Üyesi**, "**Başvuru Belgesi**"ndeki "**Alındı**" kısmını doldurarak imzalar ve başvurana geri verir. Başvuran "**Alındı Belgesi**"ni saklamalıdır.
- Başvuru Belgesi, yetkili **İlçe Yönetim Kurulu Üyesi** tarafından "**CHP Üye Kayıt Başvuru Defteri**"ne kaydedilir ve defter, başvurana imzalatılır.

ÜYELİK BAŞVURUSU NASIL DEĞERLENDİRİLİR?

- **İlçe Yönetim Kurulu** üye kayıt başvurularını inceler; Siyasal Partiler Kanunu'na göre üye olamayacak durumda bulunanlar ile, CHP'ye kaydolması için **Merkez Yönetim Kurulu** kararı gerekenleri ayırır; diğerlerinin **Başvuru Belgeleri**'nin birer örneğini başvurudan başlayarak en geç 15 gün içinde **İl Başkanlığı**'na ve **Genel Sekreterlik Üye Yazın Bürosu**'na gönderir. Genel

Sekreterlik Üye Yazım Bürosu, kendisine gelen Başvuru Belgelerindeki bilgileri, **Parti Genel Kütüğü'nün Aday Üyeler Dosyası'na** işler.

- **İlçe Yönetim Kurulu**, **CHP'ye** üye olmasında sakınca gördüklerini, bir yazı ile **İl Başkanlığı'na** bildirir ve **CHP Üye Kayıt Başvuru Defteri'ne** de üyelğe itiraz ettiğini yazar.
- **İl Yönetim Kurulu'nun** İlçe Yönetim Kurulu'nun itirazı ile ilgili olarak 15 gün içinde vereceği karar, 7 gün içinde başvurana ve **İlçe Yönetim Kurulu'na** bildirilir. İl Yönetim Kurulu'nun kararı kesindir.
- İlçe Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kurulu'nun itirazla ilgili kararını, bildirim tarihi ile birlikte, **Üye Kayıt Başvuru Defteri'ne**, başvurunun adı hizasına yazar.

IV. ÜYELİK SIFATI NASIL KAZANILIR?

CHP'de üyelik, “aday üyelik” ve “asıl üyelik” olmak üzere iki aşamalıdır. Aday üyelği başarı ile tamamlayanlar, asıl üye olurlar.

ADAY ÜYELİK NEDİR?

Üye olmak için usulüne uygun biçimde **CHP'ye** başvuranlar, üye olmak için başvuruda bulundukları tarihten başlayarak, “**ADAY ÜYE**” sıfatını kazanırlar. Aday üyelik süresi 6 aydır.

ADAY ÜYELİKTE HANGİ AŞAMALARDAN GEÇİLİR?

Aday Üye Çizelgeleri ve Askı

- **Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu**, aday üyelere ait temel bilgileri, 2 ayda bir ilçelere göre çizelgeler haline getirerek birer nüshasını ilçelere gönderir.
- Aday üye çizelgeleri, ilçeye ulaşmasını izleyen 7 gün içinde, ilçe binalarında isteyenin görüp inceleyebileceği uygun bir yere asılır ve 15 gün askıda kalır.

Aday Üyelere İtiraz

- Askıya çıkan aday üyelere partililer, askı süresi içinde, askının yapıldığı İlçe ya da İl Başkanlıklarına itiraz edebilirler.
- İtirazlar, ad, soyad ve adres belirtilerek, yazılı, imzalı ve itiraz edilen her aday için ayrı olarak yapılır.
- İtiraz, İlçe Başkanlığı'na yapılmış ise, İlçe Başkanlığı itirazı en geç 7 gün içinde, varsa görüşünü de bildirerek İl Başkanlığı'na ulaştırır.
- İl Yönetim Kurulu , itiraz hakkında 15 gün içinde karar verir. İtirazı reddederse, red kararını itirazcıya ve ilçeye bildirir. İtirazı kabul ederse ve kaydın yapılmamasına karar verirse, kararını 7 gün içinde İlçeye, başvurucuya, itirazcıya ve Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na bildirir. İlçe Başkanlığı, Üye Kayıt Başvuru Defteri'ne ve Aday Üye Çizelgesi'ne durumu belirten notu koyar. İl Yönetim Kurulu'nun verdiği kararlar kesindir.
- Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na bildirilmeyen İl Yönetim Kurulu kararı, geçersizdir.

ADAY ÜYENİN GÖREVLERİ VE HAKLARI NELERDİR?

Aday üye:

- Altı aylık adaylık süresinde İlçe Yönetim Kurulu'na düzenlenecek "eğitim çalışmaları"na katılır;
- İlçe Yönetim Kurulu'nun vereceği parti görevlerini yerine getirir;
- Parti içi çalışmalarda, seçme ve seçilme hakkı dışında, asıl üyelerin kullandığı tüm hakları kullanabilir.

ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

Asıl üyelik, ya kişinin aday üyelik aşamasını başarı ile tamamlaması yoluyla veya Merkez Yönetim Kurulu kararı ile doğrudan asıl üye olarak kaydedilmesi sonucunda kazanılır.

ADAY ÜYELİK AŞAMASINDAN GEÇİLEREK, ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

İlçe Yönetim Kurulu, altı aylık adaylık süresini tamamlamış olan aday üyenin durumunu inceler. **İlçe Yönetim Kurulu**'nun başarılı bulunduğu ve asıl üyeliğe geçmesini karara bağladığı aday üye, "**ASIL ÜYE**" sıfatını kazanır.

İlçe Yönetim Kurulu :

- Asıl üyeliğe geçmesini uygun bulunduğu aday üyeyle ilgili kararını "**Karar Defteri**"ne işler;
Asıl üyeliğe geçen kimsenin adını "**Parti Üye Defteri**"ne yazar ve durum hakkında kendisine bilgi verir;
- Asıl üyeliğe geçen kişinin adını "**Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu**"na bildirir. Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu, üyeliği "**bilgisayar ortamı**"nda **Parti Üye Genel Kütüğü**'ne yazar; ilgili makamlara gerekli bilgi ve belgeleri ulaştırır.

MERKEZ YÖNETİM KURULU ONAYI İLE ASIL ÜYELİK NASIL KAZANILIR?

Merkez Yönetim Kurulu, **CHP Tüzüğü**'nün belirlediği konum ve nitelikteki kişilerin doğrudan üye yazılmasına karar verebilir.

Bu durumda belgeler, **Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu**'na ve ilgili İl ve İlçe Başkanlıklarına gönderilir.

V. PARTİNİN ÜYE KAYITLARI NEREDE YER ALIR?

CHP'nin bütün üye kayıtları, **Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu**'ndaki **Parti Kütüğü**'nde tutulur.

Üyelikle ilgili bütün işlemlerde en üst kaynak olan **Parti Kütüğü**'ne girmiş hiçbir kayıt silinemez, değiştirilemez.

Çeşitli nedenlerle üyelikleri silinenlere ilişkin bilgiler, **Parti Kütüğü**'ndeki ayrı dosyalarda tutulur.

Genel Sekreterlik, ilgili makamlara Parti Kütüğü ile ilgili gerekli bilgileri ulaştırır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kendisine ulaştırılan Parti Kütüğü'nü, partinin sicil dosyasına koyar ve gereken konularda bu kütüğe göre işlem yapar.

Ayrıca her ilçede üyeliğe başvuranların adlarının yazıldığı “**Üye Kayıt Başvuru Defteri**” ve aday üyeliği bitip, asıl üyeliğe geçenlerin adlarının yazıldığı bir “**Üye Kayıt Defteri**” bulunur.

Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na tutulan Parti Kütüğü'nün İlçe Başkanlığı'na gönderilen nüshası, “**İlçe Üye Kayıt Defteri**” gibi işlem görür. İlçe Üye Kayıt Defteri ile Parti Kütüğü arasında çelişki olması durumunda, Parti Kütüğü'ndeki bilgiler geçerlidir.

VI. YER DEĞİŞTİREN ÜYE NE YAPMALIDIR?

Bir kimse birden çok muhtarlık bölgesinde üye olamaz; yazılı olduğu muhtarlık bölgesi dışında delege seçilemez.

Üyeler, yazılı oldukları ilçe dışından başka ilçe kongresine; ilçenin bağlı olduğu il dışından başka il kongresine, il temsilcisi ve kurultay temsilcisi olarak seçilemezler; üyesi olmadıkları yönetim birimi çevresinde görev alamazlar.

Parti Meclisi üyeleri ile TBMM'nin eski ve yeni üyeleri bu kuralın dışındadır.

Büyükşehir Belediyesinin sınırları içindeki ilçelerde, İlçe Başkanlığı ve İlçe Yönetim Kurulu üyeliği için de bu kural uygulanmaz. Bu durumda olanlar, bir kongre dönemi için yalnız bir ilçe çevresinde bu haklarını kullanabilirler.

CHP Üye Kayıt Başvuru Belgesi'nde bildirdiği adresi değişen üye, yeni adresini 3 ay içinde İlçe Başkanlığı'na bildirmek zorundadır.

İlçeler kendilerine yapılan bildirimleri ayda bir, Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na iletirler.

TBMM yeni ve eski üyeleri ile Parti Meclisi üyeleri için böyle bir zorunluluk yoktur. Onlar, seçim çevresindeki üyeliklerini sürdürebilirler; yani, kayıtlı olduğu ilçenin bağlı olduğu ilden seçilerek Ankara'ya taşınan bir milletvekili, üye kaydını Ankara'ya taşımak zorunda değildir.

VII. PARTİ'DEN AYRILMA

Parti'den ayrılmak istediklerini yazılı olarak bildiren üyelerin adları, bağlı bulundukları ilçe tarafından, imzaların kendilerine ait oldukları saptandıktan sonra Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na ve İl Başkanlığı'na bildirilir.

İlçe Başkanlığı, ayrılma yazısının kendisine ulaştığı tarihi, Üye Başvuru Defteri'ne yazar.

VIII. AD SİLME

Disiplin suçları dışında; partilinin, Başvuru Belgesi'nde yanlış bilgi verdiği, üyeliğe yazım sırasında yasaların ve Tüzüğün öngördüğü nitelikleri taşımadığı ya da bu niteliklerini sonradan yitirdiği anlaşılırsa, **İlçe Yönetim Kurulu** durumu, **İl Yönetim Kurulu'na** bildirir.

İl Yönetim Kurulu, partili üye'den yazılı olarak bilgi ister. Bu yazı 15 gün içinde yanıtlanmazsa ya da yanıt geçerli bulunmazsa, İl Yönetim Kurulu o partilinin adını silmeye karar verir ve durumu 15 gün içinde ilgiliye, ilçesine ve Genel Sekreterliğe bildirir.

Adının silinmesine karar verilenlerin, bildirimden başlayarak 15 gün içinde bu karara karşı Merkez Yönetim Kurulu'na itiraz hakkı vardır.

Merkez Yönetim Kurulu kararı kesindir.

Ad silme kesinleşince, Merkez Yönetim Kurulu, durumu ilgili İl ve İlçe Başkanlıklarına, Genel Sekreterlik Üye Yazım Bürosu'na ve ilgiliye bildirir.

Merkez Yönetim Kurulu yargı organlarının veya seçim kurullarının kararlarına uyularak adı silinenler için de aynı işlemi yapar.

IX. ÜYE KİMLİK BELGESİ NEDİR?

CHP'ye asıl üye olanlara, İlçe Başkanlıkları, Parti Kimlik Belgesi verir. Bu belge Genel Merkez Üye Yazın Bürosu'nda düzenlenir.

Üyeler, üyeliklerini bu Kimlik Belgesi ile kanıtlarlar; parti içi seçimlerde, seçme ve seçilme haklarından bu Kimlik Belgesi ile yararlanırlar.

Geçerli Kimlik Belgesini göstermeyenler, Kimlik Belgesini bildirilen süreler içinde yenilemeyenler, üyelikten doğan seçme ve seçilme haklarını kullanamazlar.

X. CHP ÜYELERİNİN HAKLARI NELERDİR?

Parti üyelerinin hakları:

- **Parti içi toplantılara, çalışmalara ve üyesi seçildikleri kongrelere katılmak, düşünce ve dileklerini bildirmek,**
- **Parti ile ilgili bilgi istemek,**
- **Haksızlıklara karşı savunulmalarını parti örgütünden istemek,**
- *** Parti içi seçimlerde parti organlarına aday olmak, seçilmek,**
- *** Parti içi seçimlerde oy vermek, seçmek,**
- *** Genel ve yerel seçimlerde aday adayı olmak, aday olmak, aday seçilince parti listesine katılmaktır.**

XI. CHP ÜYELERİNİN GÖREVLERİ VE GELİŞTİRMELERİ GEREKEN NİTELİKLER NELERDİR?

PARTİNİN İLKELERİNE BAĞLILIK

CHP üyeleri, parti ilkelerine bağlı; görev, sorumluluk ve hak bilinci gelişmiş; gönüllü olarak ve dayanışma içinde çalışan; okuma alışkanlığını edinmiş; barış içinde birlikte yaşama anlayışını benimsemiş; kendisinin ve başkalarının haklarını arayan; yurttaşlık görevlerini eksiksiz yerine getiren kimselerdir.

CHP'nin üyeleri daha üyelik başvurusu yaparken, başvuru belgesinde, CHP'nin

Tüzük ve Programı'ndaki tüm ilkeleri benimsediklerini imzalı olarak ifade etmektedirler.

Bu nedenle CHP'nin üyeleri:

- **Kemalizmin cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, lâiklik, devletçilik ve devrimcilik ilkeleriyle, Sosyal Demokrasinin evrensel değerleri olan özgürlük, eşitlik, dayanışma, barış, çoğulculuk ve katılımcılık, emeğin üstünlüğü ve bütünlüğü, hukukun üstünlüğü ve dengeli kalkınma ilkelerine bağlıdırlar;**
- **Demokrasiyi, toplumsal kalkınmayı ve erdemli yaşantıyı amaç edinmişlerdir.**

CHP'li üyeler:

- **Çevrelerine ve topluma duyarlı,**
- **Çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilen,**
- **Çağdaş gelişmeleri izleyen,**
- **Kendine ve başkalarına saygılı ve hoşgörülü,**
- **Bölgesel, ulusal, uluslararası sorunların ayırıcısında olan,**
- **Sorun çözebilen, düşünen, okuyan, üretken ve yaratıcı bir kişiliğe sahip olmak için çalışmalıdırlar.**

CHP'li üyeler:

- **Görev, sorumluluk ve hak bilincini,**
- **Gönüllülük anlayışını,**
- **Dayanışma duygusunu,**

- Hak arama kültürünü,
- Yurttaşlık bilincini,
- Okuma alışkanlığını,
- Barış içinde birlikte yaşama isteğini geliştirmelidirler.

GÖREV, SORUMLULUK VE HAK BİLİNCİ

Parti üyeliği, kişileri toplumda **yalnızlık ve güçsüzlük** duygularından uzaklaştırır; aynı görüşleri paylaştığı kimselerle **dayanışma** içinde olacağı ve bu görüşleri siyasal iktidara taşımak için **birlikte** çalışabileceği bir **ortama ve siyasal güce** kavuşturur.

Tüm partilerde olduğu gibi **CHP’de** de parti üyeliği, kişilere bir yandan birtakım **haklar** kazandırırken; diğer yandan da birtakım **görev ve sorumluluklar** getirir.

Bu görevlerin başında **ödenti ödeme** gelir.

a) Ödenti Yükümlülüğünü Yerine Getirmek:

Ödenti Yükümlülüğü, sol parti kimliğinin en önemli belirtisi ve vazgeçilmez önkoşuludur.

Ödenti:

- Üyenin parti sorumluluğunu paylaştığının göstergesidir,
- Parti ile üye arasındaki bağın ve dayanışmasının simgesidir.

Üyelerinin ödentilerini düzenli olarak ödediği siyasal partiler:

- Maddi kaynak sağlayabilmek için, varlıklı kişilere ve toplum kesimlerine **ödü**n vermek zorunda kalmazlar,
- Maddi kaynak sağlamak için sarfedecekleri zamanı, tanıtma ve örgütlenme çalışmaları için kullanabilirler.

Ödentilerini düzenli olarak ödeyen üyeler:

- Parti sorumluluğunu paylaşır,
- Partiye sürekli ve belirli bir gelir sağlamanın onurunu taşırlar.

Bu nedenle CHP'Lİ ÜYELER, ÜYELİK ÖDENTİLERİNİ DÜZENLİ BİR BİÇİMDE ÖDEMeye ÖZEN GÖSTERMELİ; PARTİYE GELİR SAĞLAMAK İÇİN ÇALIŞMALIDIRLAR.

b) Partinin Başarısı İçin Çalışmak:

Parti üyelerinin bir başka görevi de, partinin başarısı için çalışmak, seçimlerde kazanmasını sağlamaktır.

Parti üyeleri, partiye kayıt oldukları anda, böyle bir yükümlülük altına girerler.

Bu nedenle CHP'li üyelerin:

- Parti yöneticilerinin verdikleri görevleri zamanında, noksansız ve en iyi biçimde yerine getirmeleri;
- Partinin tüm etkinliklerine, küçük-büyük, önemli-önemsiz ayırımı yapmadan katılmaya özen göstermeleri;
- Partiye hizmet isteği taşımaları;
- Seçimlerde partinin adaylarına oy vermeleri ve verdirtmeleri gerekir.

Aksi takdirde, parti çalışmaları amacına ulaşamaz ve istenen verimi sağlayamaz.

c) Partiye Güven Duymak:

Parti çalışmalarındaki başarı ve verimi etkileyen en önemli unsurlardan birisi de, üyelerin partiye karşı besledikleri duygulardır.

Partilerine güvenen, partileriyle kıvanç duyan ve övünen üyeler, hem daha büyük bir istekle görev yapar; hem de başkaları için daha inandırıcı olurlar.

CHP'li üyeler, bu gerçeği gözönünde tutarak:

- Ulusal Bağımsızlık Savaşımıza uzanan kökenleri,
- Anadolu kültürü ve gerçekleri ile Kemalizm'i ve Sosyal Demokrat anlayışı kaynaştıran ideolojisi,
- Başarılı ve doğru politikaları,

- Nitelikli ve dürüst kadroları,
- Ülkenin ve ulusun çıkarlarını herşeyin üstünde tutan, erdemli siyaset anlayışı ile CHP'nin, siyasal yaşantımızda çok özel ve onur duyulacak bir konumda olduğunu, hiçbir zaman unutmamalıdır.

CHP'Lİ ÜYELER, PARTİLERİNE DUYDUKLARI GÜVENİ VE CHP'Lİ OLMANIN KIVANCINI HER FIRSATTA AÇIKLAMALI; PARTİLERİNİ HER YERDE SAVUNMALIDIRLAR.

d) Partinin ideolojisini, Politikalarını, Çalışmalarını Bilmek ve Benimsetmek:

Partinin ideolojisini, programını, değişen koşullar ve olaylar karşısındaki politikalarını bilmeyen üyeler, partilerini halka tanıtmakta ve benimsetmekte başarılı olamazlar. Böylesi üyelerin, partide yeni açılımlar yaratacak görüşlerin oluşumuna katkıda bulunabilmesi, sağlıklı tartışmalar ve eleştiriler yapabilmesi de mümkün değildir.

Bu nedenle, CHP'Lİ ÜYELER, PARTİNİN YAPISINI, İDEOLOJİSİNİ, PROGRAMINI, SEÇİM BİLDİRGELERİNİ, RAPOR VE BÜLTENLERİNİ, UYGULADIĞI POLİTİKALARI, YAPTIĞI ÇALIŞMALARI ÇOK İYİ ÖĞRENMELİ; BUNLARI DUYURMAYA, TANITMAYA VE BENİMSETMEYE ÇALIŞMALIDIRLAR.

e) Partide ve Yerel Yönetimlerde Görev Almak:

Siyasal partiler, üyeleri parti çalışmalarında görev almaktan kaçınmadıkları takdirde, **katılımcı** bir yapıya ulaşabilirler.

Bu nedenle CHP'li üyeler:

- Tüzük ve yönetmeliklerin gösterdiği yollardan yararlanarak, parti politikalarının belirlenmesine katkıda bulunmalı,
- Parti organlarının ve adayların seçimine katılmalı,
- Partinin çeşitli yönetim kademelerinde ve toplumdaki hizmet alanlarında görev almaya **istek** duymalıdır.

Yerel yönetimler, hizmet üretmek ve sunmak bakımından büyük olanaklar sağladıklarından, siyasal partiler için önem taşırlar.

Diğer yandan, parti üyelerinin bu tür görevlerde yetkinliklerini kanıtlaması ve toplumun beğenisini kazanması, partinin seçim şansını artırır.

Bu nedenle partili üyeler, yerel yönetimlere seçilebilmek için çalışmalıdırlar.

Herhangi bir göreve gelen CHP üyeleri, görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeli; görevin gerektirdiği devir işlemlerini eksiksiz yapmalı ve zorunluluk olmadıkça görevden çekilmemelidirler.

CHP ÜYELERİ PARTİDE VE YEREL YÖNETİMLERDE GÖREV ALMAKTAN KAÇINMAMALIDIRLAR.

f) Eleştirmek ve Tartışmak:

Tartışma ve eleştiri, demokratik yapıdaki siyasal partiler için büyük önem taşır.

Parti politikaları, “yetkili organlar”ca belirlenirken ve her konuda karar alınırken, farklı görüş ve seçenekler tartışılır; eleştiriler dikkate alınır.

Eleştiri ve tartışmalar, iyi niyetle ve doğru yerlerde yapıldığı zaman, partilerin doğrulara ulaşmasına ve yeni görüş açıları kazanmasına yardım eder.

Yanlış yerlerde ve kötü niyetle yapılan tartışma ve eleştiriler ise, parti yaşamı açısından olumsuz sonuçlar doğurur. Örneğin, parti üyelerinin ve yöneticilerinin, partinin yetkili organlarının belirlediği politikaları, aldığı kararları, parti dışında olumsuzca eleştirmeleri, partiye duyulan güveni sarsar.

Bu nedenle CHP üyelerinin eleştiriden kaçınmamaları, ancak:

- **Parti ile ilgili tartışmaları ve olumsuz eleştirileri, CHP Tüzüğü’nün ve yönetmeliklerin gösterdiği platformlarda yapmaları,**
- **Parti içi çekişmeleri ve tartışmaları, parti dışına taşımamaları,**
- **Parti dışında, CHP hakkında “üyeleri bile bu partiyi beğenmiyor” türünden yargılara neden olacak eleştirilerden kaçınmaları,**

- Parti programı ve ilkeleri çerçevesinde kalmak koşuluyla, farklı görüşlere hoşgörü ile yaklaşmaları; bunları dinleyip tartışarak, ortak çözümlere ulaşmanın yollarını aramaları,
- Her türlü tartışma yapıp partinin yetkili organları karara vardıldıktan sonra, bu kararlar doğrultusunda hareket etmeleri gerekir.

CHP ÜYELERİ, PARTİLERİNİ VE BİRBİRLERİNİ YANLIŞ YERLERDE VE YANLIŞ BİÇİMLERDE ELEŞTİRMEMELİ; ELEŞTİRİLERİ VE TARTIŞMALARI KAVGAYA DÖNÜŞTÜRMEMELİDİRLER.

g) Üye Sayısını Artırmak İçin Çalışmak:

Siyasal partilerde örgütün genişlemesi ve güç kazanması, yeni üyelerin katılımına bağlıdır.

Bu nedenle CHP üyeleri:

- Partiye yeni üyeler kazandırmak,
- Çevresinde sevilen, saygı duyulan ve etkin kimseleri partiye çekmek için çalışmalıdırlar.

CHP ÜYELERİ, PARTİNİN BÜYÜDÜKÇE GÜÇLENECEĞİNİ UNUTMAMALIDIRLAR.

h) Sorunlarla İlgili Bilgi Edinmek:

Siyasal partiler, politikalarını üretirken, toplumun sorunlarına ilişkin bilgilere dayanırlar.

Bu bilgilerin bir kısmı, parti üyelerinin **halkın arasında** dolaşıp, çeşitli toplum kesimleriyle yaptıkları görüşmelerle elde edilir.

Bu nedenle CHP üyeleri:

- Yurttaşların **ülke ve yöre sorunlarıyla ilgili görüşlerini öğrenmek için**, halkla ilişkilere önem vermeli,
- Bu ilişkiler aracılığıyla edindikleri bilgileri, partinin yetkili organlarına iletmemelidirler.

CHP ÜYELERİ, SORUNLARI ÖĞRENMEDEN, SORUNLARI ÇÖZMEYE OLANAK OLMADIĞINI BİLMELİDİRLER.

1) Demokratik Kitle Örgütleriyle İlişki Kurmak:

Günümüzün çoğulcu ve katılımcı demokrasilerinde siyasal partiler, demokratik kitle örgütleriyle yakın ilişkiler kurmayı yeğlemektedir.

Bu tür ilişkiler:

- Siyasal partilerin, toplumun çeşitli kesimlerinin sorunlarını ve beklentilerini öğrenmelerini kolaylaştırmakta;
- Partilerin, politikalarını uygulama ve benimsetme konusunda gereksinim duydukları desteği sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

CHP üyeleri, bu nedenlerle:

- Demokratik kitle örgütleriyle iyi ilişkiler kurmalı, demokratik kitle örgütlerinin yönetimlerinde görev almalı,
- Yetkili parti organlarını, bu çalışmalar hakkında bilgilendirmelidirler.

CHP ÜYELERİ, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİYLE İLİŞKİ KURMAYI GÖREV BİLMELİDİRLER.

i) Parti İçi Eğitim Çalışmalarına Katılmak:

Siyasal partilerde parti içi eğitim, sağlıklı bir örgütlenmenin ve partide eylem-söylem birliğini ve beraberliğini sağlamanın en etkin yoludur.

Bu nedenle **CHP’li üyelerin, parti içi eğitim amacıyla düzenlenen tüm etkinliklere katılmaları gerekir.**

PARTİ İÇİ EĞİTİME KATILMAK, CHP ÜYELERİNİN EN ÖNEMLİ GÖREVIDİR.

GÖNÜLLÜLÜK

Gönüllülük, parti üyesinin hiçbir zorlama olmaksızın partiye kaydolması; herhangi bir karşılık beklemeden, partinin başarısı için çalışması demektir.

Siyasal partilerde üyelik, gönüllülük esasına dayanır.

Tüm siyasal partilerde olduğu gibi, CHP’de de üyelik, gönüllülük gerektirir.

CHP Üyeleri:

- **Gönüllü olarak** partiye kayıtlarını yaptırır, verilecek her görevi **özveri** ile yerine getirirler,
Parti çalışmalarını **boş bir uğraş** veya **yük** olarak kabul etmezler, Partiye hizmet etme isteğiyle doludurlar,
- Partideki çalışmaları karşılığında, herhangi bir **kışisel çıkar** beklentisi içinde değildirler,
- Başarabileceklerine inandıkları görevlere, başkalarının kendilerini önermelerini beklemeden talip olurlar,
Görevi **gereğince** yerine getiremediklerini gördükleri anda, bu görevden **kendiliklerinden** ve **gocunmadan** çekilirler,
- Parti içi seçimlerde kaybettikleri zaman, kazanana karşı **saygı, sevgi** ve **dostluk** duygularını sürdürür; onun ve dolayısıyla partinin başarılı olması için, çalışmalarına yardım ederler.

DAYANIŞMA DUYGUSU

Siyasal partilerde üyeler arasındaki dayanışma:

- Üyelerin **özgüvenini** artırır,
- Üyeler arasındaki **sevgi** ve **dostluk bağlarını** güçlendirir,
- Partinin **bütünlüğünü** korur ve **gücünü** artırır.

Siyasal partilerin, toplumun ezilen ve güç koşullar altında yaşayan kesimleriyle dayanışma içine girmesi de,

- Toplumla aralarındaki bağları kuvvetlendirir,
- Toplumun desteğini sağlar.

CHP’de de, dayanışma büyük önem taşır.

CHP ÜYELERİ:

- **KİMSENİN TEK BAŞINA YETERİ KADAR GÜÇLÜ OLAMAYACAĞINI,**
- **BİRLİKTEN KUVVET DOĞDUĞUNU,**
- **PARTİNİN AMAÇLARINA ULAŞABİLMESİ İÇİN, ÜYELERİYLE VE TOPLUMLA DAYANIŞMA İÇİNDE BULUNMASI GEREKTİĞİNİ BİLİRLER;**
- **BU GEREĞİ YERİNE GETİRMEK İÇİN ÇALIŞIRLAR.**

CHP üyeleri:

- **Partililerini koruyup kollamayı, partilerinin ve partililerinin başarılarını herkese duyurmayı, en önde gelen görevleri olarak görürler,**
- **Birbirlerinin iyi ve kötü günlerini içten paylaşıp; mutlulukları çoğaltmaya, acıları azaltmaya çalışırlar,**
- **Birbirlerinin arkasından kötü sözler söylemez; dedikodu yapmazlar,**
- **Partiyle ilgili her çalışmada birlikte hareket etmenin ve başarmanın zevkini paylaşırlar,**
- **El birliği ile her zorluğun yenilebileceğinin bilincindedirler,**
- **Eleştiri ve tartışmalarda birbirlerini incitecek ve partiyi küçültecek sözler kullanmazlar,**
- **Parti programı ve ilkeleri çerçevesinde kalan farklı görüşlere hoşgörüyle yaklaşır, ortak çözümlere varılabilmesi için çalışırlar,**
- **Partilileri ile olduğu gibi, çevreleriyle de içten bir dayanışma içindedirler; zor günler yaşayan komşularına ve toplum kesimlerine her türlü yardımı yapmaya hazırdırlar.**

HAK ARAMA KÜLTÜRÜ

“Hak arama kültürü”, özgür bireyin belirleyici niteliklerinden birisidir. Hak arama kültürünün, “kulluktan vatandaşlığa geçiş süreci”nin bir ürünü olduğunu ve bireye:

- **Devlet örgütünden haklı istemlerini almak,**
- **Devleti yönetenleri sorgulamak, denetlemek alışkanlığını kazandırdığını söyleyebiliriz.**

Hak arama kültürü, eğitimle geliştirilebilir.

Sosyal demokrat partiler, toplumdaki haksızlıkları, adaletsizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlarlar.

Bu nedenle, **SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİN TEMEL GÖREVLERİNDEN BİRİ, TOPLUMUN EMEKÇİ, EZİLEN, SÖMÜRÜLEN KESİMLERİNİN HAKLARINI ARAMAKTIR.** Hak aramak için çalışan bir partinin üyelerinin de önce, kendi parti içi haklarının bilincine varmış ve bu hakları koruyabilecek konuma gelmiş olmaları gerekir.

Sosyal demokrat bir parti olan **CHP**'nin üyeleri, öncelikle parti üyesi olarak haklarını, parti içi hukuk kurallarını ve bunların kaynağı olan **Parti Tüzüğü**'nü ve yönetmelikleri bilmek zorundadırlar.

CHP üyeleri:

- Haklarını Tüzük ve yönetmeliklere uygun biçimde kullanmalı; herhangi bir haksızlığa uğradıkları zaman, haklarını yine Tüzük ve yönetmelik kuralları çerçevesinde aramalıdır,
- Partiye zararlı, Tüzük ve yönetmelik kurallarına aykırı bir olay veya **durum** gördüklerinde, üyesi oldukları ilçe örgütünün başkanlığına, durumu yazılı olarak bildirmeli ve yapılan işlemleri izlemelidirler,
- Parti içindeki haklarının yanı sıra, bir **yurttaş** olarak kendilerine **Anayasa**'nın ve yasaların tanıdığı hakları da bilmeli ve korumalı; bu konuda gerekirse **partiden** yardım istemelidirler,
- Haksızlığa uğrayan **herkese** yardımcı olmaya çalışmalı; başkalarının haklarını gözetmeli; hak ararken, **haksız** duruma düşmeyecek biçimde davranmaya özen göstermelidirler.

YURTTAŞLIK BİLİNCİ

Yurttaş olarak haklarını ve sorumluluklarını, diğer yurttaşlara, topluma ve Devlete karşı görevlerini bilmeyen kimseler, Parti üyeliğinin gereklerini de yerine getiremezler.

Bu nedenle CHP üyeleri:

- İyi birer yurttaş olmak için çalışırlar,
- **Vatan, bayrak, ulus** sevgisiyle doludurlar,

- “Vatanın ve ulusun bölünmez bütünlüğü”nü ve Anayasamızdaki tüm nitelikleriyle “Cumhuriyet”imizi sonsuza dek yaşatma ve koruma kararlılığını paylaşırlar,
- Birlikte yaşama, geleceği, kederi ve kıvancı birlikte paylaşma istencine dayalı bir ulusçuluk anlayışını benimser; yurttaşlar arasında din, dil ve ırka dayalı ayrımlar yapmazlar,
- CHP’nin üyeleri, yasaların kendilerine yüklediği yurttaşlık görevlerini eksiksiz olarak yerine getirir; vergilerini tam olarak zamanında öder; askerlik hizmetini hevesle yaparlar,
- Dürüst, onurlu, erdemli, güvenilir ve saygın kişilerdir; yolsuzluklara karışmazlar ve her türlü yolsuzluğun karşısındadırlar,
- Özgürlükçüdürler; insan haklarına saygı gösterirler; özgürlüklerinden yararlanmaktan korkmazlar,
- Toplumla ve sorunlarıyla ilgilidirler; partinin bu sorunlara çözüm üretmesine katkıda bulunurlar,
- Hukukun üstünlüğüne ve demokrasiye inanırlar ve bunu gerçekleştirmek için çalışırlar.

CHP ÜYELERİ, İYİ BİR YURTTAŞ OLMADAN, İYİ BİR PARTİLİ OLAMAYACAKLARINI BİLİRLER.

OKUMA ALIŞKANLIĞI

Okuma alışkanlığı, İnsanın gelişimini sağlayan en önemli unsurlardan birisidir.

Okuma, insanı yalnızlıktan kurtarır; anlama, düşünme, düşüncelerden sonuç çıkarma ve anlatma yetenek ve becerilerini geliştirir; toplumsal sorunlara ve çözümlere ilişkin bilgiler edinmesini sağlar.

Okuma alışkanlığı, siyasal partilerin üyelerinin mutlaka sahip olması gereken bir nitelikler. Okumayan üyeler, parti üyeliğinden doğan haklarını ve ödevlerini, partinin Tüzük ve programını, ilkelerini yeterince öğrenemezler; bu nedenle de, partinin görüşlerini başka yeterince anlatıp ve benimsetmeleri, parti içinde haklarına sahip çıkmaları güçleşir.

Okumayan üyelerin, parti politikalarının ve ideolojisinin geliştirilmesine katkı yapması da, söz konusu olamaz.

CHP üyeleri:

- Okumayı severler; okuyarak bilgilerini zenginleştirir; kendilerini geliştirirler,
- **CHP Tüzük ve Programı'nı, yönetmelikleri, partinin tüm yayımlarını, özenle okurlar; bu şekilde parti içi hukuku öğrendikleri gibi; partiyi halka daha sağlıklı bir biçimde tanıtmak olanağını da kazanırlar,**
- **Günlük gazeteleri, dergileri izlerler; okudukları haber ve yorumları arkadaşlarıyla tartışır; bu şekilde hem sorunlarla çözümleri hakkında bilgi sahibi olur, hem de parti politikalarının oluşturulmasına katkı yapabilmek olanağına kavuşurlar.**

CHP ÜYELERİ, OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANMAK VE BU ALIŞKANLIĞI GELİŞTİRMEK İÇİN ÇALIŞIRLAR.

BARİŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA ANLAYIŞI

Dünyanın huzuru, toplumlar ve bireyler arasındaki barışa bağlıdır.

Barışın yolu, insanlar ve toplumlar arasındaki sevgi ve saygıdan, farklılıklara gösterilen anlayış ve hoşgörüden geçer.

Toplumda, ülkede ve dünyada barışı amaçlayan bir parti olan CHP'nin üyeleri:

- Barışseverdirler,
- Kişilere ve toplumlara saygı ve sevgi duygularıyla doludurlar,
- Farklılıklara hoşgörüyle yaklaşır; insanların “farklı olmak hakkı”na sahip olduğunu kabul eder; insanlar arasında herhangi bir nedenle ayırım yapmazlar.
- Farklı inanç, düşünce ve ideolojiler arasındaki çatışmalarda, olabildiğince çok uzlaşma noktaları bulmaya ve kişileri bu noktaların çevresinde sevgi ve anlayışla bir araya getirmeye çalışırlar.

CHP'NİN ÜYELERİ “YURTTA BARİŞ, DÜNYADA BARİŞ” İLKESİNE GÖNÜL VERMİŞLERDİR.

X. DİSİPLİN CEZASI GEREKTİRECEK PARTİ SUÇLARI VE DİSİPLİN CEZALARI NELERDİR?

Parti üyelerinin, aşağıda sıralanan tutum, davranış ve eylemleri ile bunların yapılmasını desteklemeleri, kolaylaştırmaları ve övmeleri, parti suçudur.

- a) Programa ve Tüzük kurallarına, Kurultay ve yetkili organların kararlarına aykırı, Partide aldıkları görev ve sorumluluklarla ve üyelikle bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunmak,
- b) Parti doğrultusuna ve temel ilkelerine aykırı siyasal eylemlere ve çalışmalara katkıda bulunmak,
- c) Partiye üye yazımıyla ve temsille ilgili kuralları çiğnemek; parti içi seçimlere hile karıştırmak,
- d) Parti adaylarına karşı veya başka parti adaylarından yana açık ve gizli çalışmak,
- e) Kurultay, kongre, grup ve meclis işlemlerinin, seçimlerinin ve çalışmalarının yasa, tüzük ve yönetmelik kurallarına uygun olmasını engellemek, bozmak, bozdurmak amacı ile yetkili organlara ve kişilere karşı, tüzüğe uygun itirazlar dışında her türlü eylemde bulunmak,
- f) Gerçeğe aykırı olarak, partide kendisine belli görevler verilmiş gibi davranmak,
- g) Parti içinde ayrılık gözetmek ve ayrımcılık yapmak,
- h) Gizli yapılması kararlaştırılan toplantılardaki konuşmaları açıklamak,
- i) Parti çalışmalarında üyelere sözlü ya da eylemli saldırıda bulunmak, parti veya çalışma düzenini bozmak,
- j) Parti yararını zedeleyici yayınlar ve propaganda yapmak,
- k) Partililerin kişilikleri ile uğraşmak,

İ) Partili üyeler ve yöneticiler hakkında aslı olmayan söylentiler çıkarmak,

m) Özürlü olmadığı halde seçimlerde oy kullanmamak.

(a-e) bentlerinde anılan suçlar, “Geçici veya Kesin Çıkarma” cezası verilmesini;

(f-i) bentlerinde anılan suçlar, “Kınama veya Geçici Çıkarma” cezası verilmesini,

(j-m) bentlerinde anılan suçlar, “Uyarma ve Kınama” cezası verilmesini gerektirmektedir.

“Uyarma”, yazılı olarak dikkat çekmektir.

“Kınama”, yazılı olarak kusur bildirmektir. “Kınama” cezası alanlar, bir yıl süre ile parti organlarına seçilemezler, seçilmiş iseler görevlerinden alınırlar.

“Geçici Çıkarma”, üyenin bir yıldan iki yıla kadar partiyle ilişkisinin kesilmesidir.

“Geçici Çıkarma” cezası alanlar, bu süre içinde, parti üyelerine tanınan hakları kullanamazlar; ancak bu durum, kendilerinin Parti Programına, Tüzüğüne ve yetkili organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

“Kınama ve geçici çıkarma” cezaları:

- Cezayı veren kurul tarafından, ceza alan üyenin kayıtlı olduğu İl ve İlçe Başkanlıklarına bildirilir,
- İlgilinin cezası, defterlere ve çizelgelere işlenir,
- Üye kütüğüne işlenmek üzere Genel Sekreterliğe bildirilir.

“Kesin Çıkarma” cezası alanların:

- Adları üye kayıt defterinden ve üye kütüğünden silinir,
- Kimlikleri Genel Sekreterlik’çe bütün örgüt birimlerine duyurulur.

Partiden kesin veya geçici çıkarılmayı gerektirecek parti suçlarında, **Disiplin Kurullarına** göndermeye yetkili yönetim birimleri, Disiplin Kurullarına gönderilen üyeyi, “**önlem**” niteliğinde olmak üzere, parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırabilirler. Bu durumda dosya 5 gün içinde görevli **Disiplin Kurulu**’na gönderilir ve bu süre içinde karar ilgililiye tebliğ edilir.

Hakkında bu tür bir “**görevden uzaklaştırma**” kararı alınmış olan üye kararın tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde, görevli **Disiplin Kurulu**’ndan önlemin kaldırılmasını isteyebilir. Bu istek Disiplin Kurulu tarafından yedi gün içinde karara bağlanır.

Disiplin Kurulları, cezaların yürürlük tarihlerini, “**önlem**”liler için **görevden uzaklaştırma kararının alındığı tarihi**; “**önlem**”li olmayanlar için **kararın kesinleşme tarihini** kararlarında belirtirler.

Disiplin cezası alan bir üye, aynı parti suçunu yinelerse, bir üst ceza verilir.

İşlendiği tarihten başlayarak iki yıl içinde yetkili Disiplin Kurulu’na gönderilmeyen parti suçları hakkında, **kovuşturma** yapılamaz.

DISİPLİN CEZALARINDA YETKİ

- A) Parti Meclisi üyelerinin, Yüksek Disiplin Kurulu Başkan ve üyelerinin, TBMM üyelerinin, partili büyükşehir Belediye Başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Parti Meclisi’nin istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu’nca,
- B) İl Başkanları, İl Yönetim Kurulu üyeleri, İl Disiplin Kurulu Başkan ve üyeleri ile il ve ilçe Belediye Başkanlarının parti suçu oluşturan eylemleri Parti Meclisi’nin istemi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu’nca,
- C) Öteki üyelerin ve görevlilerin parti suçu oluşturan eylemleri İl Yönetim Kurulu’nun istemi üzerine İl Disiplin Kurulu’nca,
- D) Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, iç yönetmeliğe, bağlayıcı grup kararlarına aykırı, ya da grup onuruyla bağdaşmayan eylem ve davranışlarından doğan parti suçları ile birbirleriyle olan anlaşmazlıkları Grup Yönetim Kurulu’nun istemi üzerine Grup Disiplin Kurulu’nca karara bağlanır.

- E) İvedi durumlarda Merkez Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kurullarının önlemleri olarak görevden derhal uzaklaştırma yetkilerini de kullanarak bir üyeyi disiplin kuruluna sevk edebilir.

DISİPLİN CEZALARININ BAĞIŞLANMASI

Kesinleşen cezaları bağışlama yetkisi, PARTİ MECLİSİ'nindir.

Ceza alanın bağışlanmaya ilişkin yazılı başvurusu, Merkez Yönetim Kurulu tarafından, olayı Disiplin Kurulu'na gönderen örgüt yönetim biriminin de görüşü alınarak, disiplin dosyası ile birlikte Parti Meclisi'ne sunulur. Parti Meclisi, kararını "gizli oy"la verir.

XI. ÜYELİK HANGİ HALLERDE SONA ERER?

CHP üyeliği:

- Üyenin ölümü,
- Üyenin partiden istifa etmesi,
- Üye hakkında "kesin çıkarma cezası" verilmesi,
- Başvuru Belgesinde yanlış bilgi verdiğinin, üye yazımı sırasında yasaların ve CHP Tüzüğü'nün öngördüğü nitelikleri taşımadığının ya da bu nitelikleri sonradan yitirdiğinin anlaşılması halinde, İl Yönetim Kurulu'nca üye hakkında "ad silme kararı" verilmesi,
- Üyenin adının, yargı organlarının veya Seçim Kurullarının kararına uyularak silinmesi durumlarında sona erer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CHP ÖRGÜTÜ, YÖNETİM BİRİMLERİ, YAN KOLLAR, YAN KURULUŞLAR, YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ VE ÇALIŞMA GRUPLARI

I. ÖRGÜTÜN ÖNEMİ

SİYASAL PARTİLERİN ÖRGÜTLERİ AYNI ÖZELLİKLERİ Mİ TAŞIR?
SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERDE ÖRGÜTÜN İŞLEVİ VE
ÖNEMİ NEDİR?
ÖRGÜT NASIL GÜÇ KAZANIR?

II. CHP'NİN ÖRGÜT YAPISI NASILDIR?

III. CHP'NİN YAN KOLLARI (KADIN VE GENÇLİK KOLLARI)

CHP'NİN KADIN KOLLARININ YAPISI
CHP'NİN GENÇLİK KOLLARININ YAPISI

IV. CHP'NİN YAN KURULUŞLARI

V. CHP'NİN YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ

VI. CHP'NİN ÇALIŞMA GRUPLARI

VII. BİLİM, YÖNETİM VE KÜLTÜR PLATFORMU

VIII. CHP'NİN ÖRGÜT YÖNETİM BİRİMLERİ

CHP ÖRGÜTÜ, YÖNETİM BİRİMLERİ, YAN KOLLAR, YAN KURULUŞLAR, YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ VE ÇALIŞMA GRUPLARI

I. ÖRGÜTÜN ÖNEMİ

Örgüt:

- Belli bir amaçtan,
- Bu amaç çevresinde gönüllü olarak bir araya gelen insanlardan,
- Bu amacın gerçekleştirilmesi için gerekli maddi öğelerden oluşur.

Siyasal partilerin amacı, ülkenin parti ideolojisi doğrultusunda yönetilmesi için, halkın oyunu alarak iktidara gelmektir.

SİYASAL PARTİLERİN ÖRGÜTLERİ AYNI ÖZELLİKLERİ Mİ TAŞIR?

Siyasal partiler, kendi siyasal eğilimlerine ve niteliklerine uygun örgütlenme biçimleri geliştirirler. Bu nedenle siyasal partilerde, birbirinden farklı örgütlenme modelleriyle karşılaşılabilir.

Örneğin, Sosyal demokrat partilerde, yalnız seçim sırasında değil; fakat iki seçim arasında da görevini sürdüren, kalıcı ve sürekli bir örgütlenme biçimi görülür.

SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERDE ÖRGÜTÜN İŞLEVİ VE ÖNEMİ NEDİR?

Siyasal partilerde genel olarak örgütün en önemli görevi, seçim çalışmalarını yürütmektir.

Sosyal demokrat partilerde ise örgüt, seçim kazanmak için oy toplamanın ve bunun için parti politikalarını halka beğendirmenin yanı sıra:

- Yönetime gelindiğinde sorumluluk üstlenecek kadroları yetiştirme,
- Parti ideolojisini ve politikalarını geliştirme,
- Kamuoyu oluşturma görevlerini de üstlenir.

Bu nedenle, ÖRGÜT, SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİN EN ÖNEMLİ ÖGESİDİR.

Sosyal demokrat bir parti olan CHP için örgüt, daha da özel bir önem taşır.

Bunun nedeni, Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullarda CHP'nin, çalışmalarını ve ürettiği politikaları halka yansıtmak konusunda, **kendi dışından gelen birtakım güçlükler ve engellemelerle karşılaşmasıdır.**

Bu engellemeler ancak, CHP üye ve yöneticilerinin yurdun en uzak yerleşim birimlerine bile ulaşarak, yurttaşlara partinin politikalarını ve çalışmalarını birebir ilişkilerle anlatmayı başarmaları halinde etkisizleştirilebilir.

Bu nedenle, CHP ÖRGÜTÜNÜN ÇOK GÜÇLÜ OLMASI VE ÇOK ÇALIŞMASI GEREKİR.

ÖRGÜT NASIL GÜÇ KAZANIR?

Güçlü örgütler:

- Tüm üye ve yöneticilerinin **kişisel hesapları** bir kenara bırakıp, hep birlikte **partinin başarısı için çalıştığı,**
- Tüm üye ve yöneticilerinin partiye ve birbirlerine **güven ve dostluk** duygularıyla bağlı olduğu, partileriyle **kıvanç** duyup, **övündüğü** örgütlerdir.

Katımcılık ilkesini, demokratik disiplin ve hiyerarşi ile birlikte yürütemeyen örgütler, başarılı çalışmalar yapamaz; bütünlüklerini koruyamazlar.

Disiplin, parti içi kurallara saygıyı ve tüm üyelerle yöneticilerin eylem ve söylemde birliğini ve tutarlılığını gerektirir. Bu tutarlılık, muhalefetin kaldırılması anlamına gelmez.

Demokratik bir işlerliğe sahip her partide, parti içi çalışmalarda üyeler ve yöneticiler, birbirinden farklı görüşleri savunup, tartışabilirler; eleştiriler yapabilirler; bu tartışmalar ve eleştiriler sonucunda yetkili organların aldığı kararlara ise, tüm üyeler uymak durumundadır.

Tartışmalar ve eleştiriler:

- Parti programı ve ilkeleri çerçevesinde kaldığı,
- Kişisel ve grupsal çıkarları ön plâna çıkarmadığı,
- Gerçekçilikten ve bilimsellikten uzaklaşmadığı,
- Partinin zararına olmadığı

sürece, partiye **canlılık** kazandırır; partinin ideolojisinin, programının ve politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.

Parti içi **muhalefet**, parti içi tartışma platformlarından **parti dışına** taşındığı ve halkın önünde hatta **başka partiden olanlarla birlikte** partinin olumsuzca eleştirilmesine dönüştüğü takdirde ise, partiye **hiçbir yarar** sağlamaz.

Bu tür bir muhalefetin, seçmenin partiye olan güveninin ve inancının azalmasına ve partinin güç kaybetmesine neden olacağı ortadadır.

II. CHP’NİN ÖRGÜT YAPISI NASILDIR?

CHP Tüzüğü’nün 23. maddesine göre CHP örgütü:

- Merkez Organları,
- İl Örgütleri,
- TBMM, Belediye ve İl Genel Meclisi

Parti Grupları’ndan oluşur.

Ayrıca CHP Tüzüğü’nün 24. maddesi uyarınca, her Muhtarlık Bölgesi’nde, **Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Grubu** kurulur.

CHP, tabandan yukarıya doğru ve seçime dayalı, **demokratik** bir örgütlenme modelini benimsemiştir. Bu model her üst örgüt biriminin, alt birim tarafından oluşturulmasını sağlar.

Katılımcı demokrasi anlayışının bir göstergesi olan bu örgütlenme biçimi, tüm parti üyelerine yönetime çeşitli ölçülerde katılma olanağını da vererek, parti içi demokrasiyi geliştirir.

CHP’nin Merkez Organları:

- Kurultay,
- Genel Başkan,
- Parti Meclisi,
- Merkez Yönetim Kurulu,
- Yüksek Disiplin Kurulu’dur.

CHP'nin İl Örgütleri:

- İl Kongresi,
- İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,
- İl Disiplin Kurulu,
- İlçe Kongresi,
- İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,
- Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu'dur.

CHP'nin Parti Grupları:

- TBMM Parti Grubu,
- Belediye Meclisleri Parti Grupları,
- İl Genel Meclisi Parti Grupları'dır.

III. CHP'NİN YAN KOLLARI (KADIN VE GENÇLİK KOLLARI)

CHP Tüzüğü'nün 41. maddesine göre CHP'nin Yan Kolları:

- **Kadın Kolları**
- **Gençlik Kolları'dır.**

1982 tarihli T.C. Anayasası, siyasal partilerin kadın ve gençlik kolları kurmasını yasaklamıştır. Bu yasağın **1995** yılında yapılan Anayasa değişikliği ile kaldırılmasından sonra, CHP'de kadın ve gençlik örgütlenmesi "**kurul**" adı altında, ana kademelere bağlı olarak çalışan örgüt birimleri görünümünde gerçekleşmiştir.

Anayasa değişikliği doğrultusunda Siyasî Partiler Kanunu'nda **1997** yılında yapılan yeni düzenlemelerden sonra ise, partideki kadın ve gençlik örgütlenmesinin "**kol**" niteliği kazanmasına engel kalmamıştır.

22 Ocak 2000 tarihli **Tüzük** değişikliği ile "**Kadın ve Gençlik Kolları**", "**YAN KOL**" olarak Tüzüğümüzde yerlerini almışlardır.

CHP'NİN KADIN KOLLARININ YAPISI

CHP'nin Kadın Kolları:

- **Merkez Organları,**
- **İl Örgütleri,**
- **İlçe Örgütleri'nden oluşur.**

Kadın Kollarının Merkez Organları:

- Kadın Kolları Kurultayı,
- Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulu'dur.

Kadın Kollarının İl Örgütleri:

- İl Kadın Kolu Kongresi,
- İl Kadın Kolu Yönetim Kurulu'ndan oluşur.

Kadın Kollarının İlçe Örgütleri:

- İlçe Kadın Kolu Kongresi,
- İlçe Kadın Kolu Yönetim Kurulu'ndan oluşur.

CHP'NİN GENÇLİK KOLLARININ YAPISI

CHP'nin Gençlik Kolları:

- Merkez Organları,
- İl Örgütleri,
- İlçe Örgütleri'nden oluşur.

Gençlik Kollarının Merkez Organları:

- Gençlik Kolları Kurultayı,
- Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu'dur.

Gençlik Kollarının İl Örgütleri:

- İl Gençlik Kolu Kongresi,
- İl Gençlik Kolu Yönetim Kurulu'ndan oluşur.

Gençlik Kollarının İlçe Örgütleri:

- İlçe Gençlik Kolu Kongresi,
- İlçe Gençlik Kolu Yönetim Kurulu'ndan oluşur.

IV. CHP'NİN YAN KURULUŞLARI

1982 tarihli T.C. Anayasası, siyasal partilerin yan kuruluşlar kurmasını yasaklamıştır. 1982 Anayasasında 1995 tarihinde yapılan değişiklikle, yan kuruluşlara getirilmiş olan yasak da kalkmış; daha sonra bu anayasa değişikliğine paralel olarak 1997 tarihinde, **Siyasî Partiler Kanunu**'nda, siyasal partilerin yan kuruluşlarıyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

CHP Tüzüğü'nde de bu gelişmeler doğrultusunda 22.01.2000 tarihinde yapılan değişiklikle, Genel Merkez, il, ilçe ve gerek görülen beldelerde yan kuruluş kurulabilmesine olanak tanınmıştır.

V. CHP'NİN YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ

1982 tarihli T.C. Anayasası, siyasal partilerin yurtdışı temsilcilik kurmasını yasaklamıştır. 1995 tarihli Anayasa değişikliği ile bu yasak kaldırılmış ve 1997 tarihinde bu değişiklik doğrultusunda Siyasal Partiler Kanunu'nda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Bu gelişmeler doğrultusunda CHP Tüzüğü'nde de 22.01.2000 tarihinde yapılan değişiklikle, Merkez Yönetim Kurulu kararı ile Avrupa Birliği üyesi devletlerde, İsviçre, Norveç, Rusya, ABD, Kanada ve Avustralya'da; KKTC, Kafkasya ve Avrasya devletlerinde yurtdışı temsilcilikler kurulmasına olanak tanınmıştır.

VI. CHP'NİN ÇALIŞMA GRUPLARI

CHP Tüzüğü'nün 24. maddesi, örgüt yönetim birimlerine, kendilerine bağlı olarak çalışmak üzere Tüzük'te belirlenen ya da yönetmeliklerle öngörülen çalışma grupları ve sorumluluk alanları oluşturma yetkisini vermiştir.

VII. BİLİM, YÖNETİM VE KÜLTÜR PLATFORMU

01.07.2001 tarihli Kurultay kararı ile CHP Tüzüğü değiştirilerek; "Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu" kurulması kabul edilmiştir.

VIII. CHP'NİN ÖRGÜT YÖNETİM BİRİMLERİ

CHP Tüzüğü'nün 24. maddesine göre:

- **Belde Başkanı ve Belde Yönetim Kurulu,**
- **İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu,**
- **İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu,**
- **Genel Başkan ve Merkez Yönetim Kurulu, örgüt yönetim birimleridir.**

BEŞİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN İDEOLOJİK ÖZÜ

I. KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK) NEDİR?

CHP ALTI OK İLKELERİNİ NASIL BENİMSEMİŞTİR?

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ

MİLLİYETÇİLİK (ULUSÇULUK) İLKESİ

HALKÇILIK İLKESİ

DEVLETÇİLİK İLKESİ

LÂİKLİK İLKESİ

DEVRİMCİLİK İLKESİ

II. SOSYAL DEMOKRASİ VE EVRENSEL DEĞERLERİ

SOSYAL DEMOKRASİ NEDİR?

SOSYAL DEMOKRASİNİN EVRENSEL DEĞERLERİ NELERDİR?

- a) Özgürlük
- b) Emegın Üstünlüğü
- c) Eşitlik ve Sosyal Adalet
- d) Dayanışma
- e) Barış
- f) Hukukun Üstünlüğü
- g) Dengeli Kalkınma ve Gönenc
- h) Çoğulcu ve Katılımcı Demokrasi
- i) Doğanın ve Çevrenin Korunması

III. ÜLKEMİZİN KOŞULLARINDAN KAYNAKLANAN ÖNCELİKLER

IV. CHP'NİN İDEOLOJİK KÖKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE UYUM

CUMHURİYETÇİLİK, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ, DEMOKRASİ,

ÇOĞULCULUK VE KATILIMCILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

ÇOĞULCULUK, KATILIMCILIK, DAYANIŞMA, BARIŞÇILIK, EŞİTLİK,

EMEĞİN ÜSTÜNLÜĞÜ VE HALKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

DENGELİ KALKINMA (GÖNENC) İLE DEVLETÇİLİK VE HALKÇILIK

ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

SOSYAL DEMOKRASİNİN GÜNÜMÜZDE ULAŞTIĞI NOKTA VE CHP

BEŞİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET HALK PARTİSİ'NİN İDEOLOJİK ÖZÜ

Cumhuriyet Halk Partisi'ne yön veren ideoloji, üç kaynaktan beslenmektedir. Bunlar:

- **KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK)**
- **SOSYAL DEMOKRASİNİN EVRENSEL DEĞERLERİ**
- **TÜRKİYE'NİN GERÇEKLERİ**'dir.

Bu kaynaklardan gelen ideolojisi ve bu ideolojinin şekillendirdiği temel politikaları ile CHP, ülkemizde yenileşme hareketinin, çağı paylaşmanın ve sürekli olarak ileriye doğru değişimin öncüsü olmuştur.

CHP, ülkemizde, değişimin gücüdür.

I. KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK) NEDİR?

Ulusal Kurtuluş Savaşı'mızla başlayıp, Cumhuriyet'imizin kuruluşu ve devrimlerimizle devam eden süreçte, Atatürk'ün düşünceleri, önerileri ve savunduğu değerler yönlendirici olmuştur.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'mıza, Cumhuriyet'imizin kuruluşuna ve gelişmesine yön veren, devrimlerimizi şekillendiren bu düşünce ve değerler sistemi, **KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK)** olarak adlandırılmakta ve altı ilkede ifade edilmektedir.

Bu ilkeler:

- **CUMHURİYETÇİLİK,**
- **MİLLİYETÇİLİK,**
- **HALKÇILIK,**
- **DEVLETÇİLİK,**
- **LÂİKLİK,**
- **DEVRİMCİLİK**'dir.

CHP “ALTI OK” İLKELERİNİ NASIL BENİMSEMİŞTİR?

Atatürk tarafından 9 Eylül 1923 tarihinde, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’nin devamı olarak kurulan CHP’nin kökleri, Ulusal Kurtuluş Savaşı’mızdadır.

Bu kimliğiyle Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu ve öncüsü olan CHP, her zaman:

- Ulusal bağımsızlık mücadelemizin ve devrimlerimizin temelinde yatan kavram ve düşüncelerin, kısaca **KEMALİZM**’in savunucusu,
- Emperyalizme, sömürüye, gericiliğe, ayrıcalıklara ve eşitsizliğe başkaldırının ifadesi olmuştur.

KEMALİZM’i ifade eden altı ilkeden “Cumhuriyetçilik”, “Halkçılık”, “Milliyetçilik” ve “Lâiklik”, 1927 yılında toplanan “İkinci CHP Kurultayı”nda, CHP’nin “temel ilkeler”i olarak kabul edilmiştir.

1931 yılında toplanan “Üçüncü CHP Kurultayı”nda ise, “Devletçilik” ve “Devrimcilik”in eklenmesiyle, bu ilkelerin sayısı altıya yükselmiş; kabul edilen **Parti Programı**’nda da tanımları yapılmıştır,

CHP, Atatürk ilkelerinin tüm zamanlar için geçerli olabilme özelliklerinden yararlanarak ve zaman içinde kazandıkları yeni yorumlara dayanarak her zaman:

- Türkiye için yenileşme ve çağdaşlaşma politikaları üretebilmiş,
- Sorunlara çözüm bulabilmiş,
- Göstüntümleri değişse bile emperyalizmle, gericilikle, sömürü ve adaletsizlikle savaşını sürdürebilmiştir.

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ

Cumhuriyet Nedir?

Cumhuriyet, başta devlet başkanı olmak üzere, devletin başlıca temel organlarının belli aralıklarla yinelenen seçimlerle göreve getirildiği bir “yönetim biçimi”dir.

Cumhuriyet adı verilen yönetim biçimleri, yöneticilerin göreve getirilmesinde veraset yöntemini reddetmiştir.

Cumhuriyet adı verilen yönetim biçimlerinde halk, yönetimini beğenmediği yöneticileri, belli aralıklarla yinelenen seçimlerde değiştirebilmek olanağına sahiptir. Bu nedenle yöneticiler, toplumu keyfi biçimde yönetemezler; halkın isteklerini ve beğenilerini gözönünde tutmak zorunda kalırlar. Bir başka deyişle, yöneticilerin iradesi **mutlak** değil, halk iradesi ile sınırlıdır.

Cumhuriyetlerde bu özellikler, yönetenleri siyasal bakımdan halka “sorumlu”duruma getirir: yönetilenleri **tebaa**, **kul** olmaktan çıkarıp **vatandaşlık** konumuna yükseltir.

Yönetilenler, “**hükümdarlık** (monarşi)” adı verilen yönetim biçimlerinde **tebaa** veya **kul** durumundadırlar.

“**Tebaa**” veya “**kul**” olmak, hükümdarın iktidarına ve tüm buyruklarına baş eğmekle yükümlü olmak demektir.

“**Tebaa**” veya “**kul**”, hiçbir zaman hükümdarın iktidarını sınırlayıcı veya denetleyici bir rol oynamaz.

“**Tebaa**” veya “**kul**” hükümdarı seçimle değiştirmek olanağına sahip olmadığı için, hükümdarın “tebaa”ya karşı hiçbir siyasal sorumluluğu da yoktur.

Türkiye’de Cumhuriyet Nasıl İlân Edildi?

Türkiye’de Cumhuriyet yönetimine, **29 Ekim 1923** tarihinde geçilmiştir; ancak **23 Nisan 1920** tarihinin, Cumhuriyet yönetiminin de fiili başlangıcı olduğunu söylemek gerekir.

23 Nisan 1920’de “egemenliğin kayıtsız şartsız ulusa ait olduğu” ilân edilmiş; **ulusun seçtiği TBMM’nin** denetimindeki hükümet, **ulusun** kaderini belirlemek üzere çalışmaya başlamıştır.

Bu gelişmelere karşın, **Padışahlık** ve **Saltanatın** hukuken kaldırılması için 1922 yılına kadar beklemek gerekmiştir.

TBMM, 1 Kasım 1922 gecesi verilen bir kararla, “**Halifelik**”le “**Saltanatı**” birbirinden ayırmış; **Saltanatı** kaldırmıştır.

Halifelik'in ise, bir süre daha korunması uygun bulunduğu için, İngiltere'ye sığınmış olan Vahdettin'in yerine, Osmanlı Ailesi'nden **Abdölmecit**, Halife seçilmiştir.

Cumhuriyet'in ilânından sonra, Halife'nin, iktidar odağı haline getirilmesi için çalışmalar başlayınca, **3 Mart 1924** tarihinde de **Halifelik kaldırılmıştır**.

Bu aşamalardan geçilerek kurulmuş olan **Türkiye Cumhuriyeti**, tarihimizdeki en önemli dönüşümdür.

“Hukuk devleti” ilkesinin ve **“hukukun üstünlüğü”** kavramının da Türkiye’de, Cumhuriyet yönetiminin getirileri arasında olduğu söylenebilir.

“Cumhuriyetçilik” Ne Demektir?

Özelliklerine kısaca değindiğimiz cumhuriyet adlı yönetim biçiminin yönetime egemen kılınmasını; devlet iktidarının ve yönetiminin kişilerin, ailelerin, grupların tekeline bırakılmamasını; vatandaşların yönetime etkin bir biçimde katılmasının sağlanmasını amaçlayan anlayışa **“cumhuriyetçilik”** denilmektedir.

Atatürk, cumhuriyetçiliği, yalnız **hükümdarlık** ve **veraset** yöntemlerinin reddi olarak anlamamış; aynı zamanda **demokrasi** kavramı ile birlikte düşünmüş; demokratik bir cumhuriyetçilik anlayışını benimsemiştir.

CHP'nin Cumhuriyetçilik Anlayışı Nedir?

CHP'nin Atatürk'ün önderliğinde, bir ilke ve **ölkü** beraberliğine dayalı olarak kurduğu **Türkiye Cumhuriyeti**'nin temelindeki anlayış, bu beraberliği oluşturan tüm insanların **eşitliği** ve **bütünlüğüdür**.

Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti'nde **yurttaşlık** ve **ulus** tanımı, etnik, kültürel ve dinsel ayrımların dışında tutulmuştur.

CHP:

- **Ulus egemenliğini ve bağımsızlığı**, Cumhuriyetçiliğin temel kuralı olarak görmüş,
- Kurulduğu günden başlayarak, Türkiye Cumhuriyeti için demokratik bir devlet yapısını benimsemiş,
- Genel oy uygulamasına geçilmesi, kişi hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, hukukun üstünlüğünün sağlanması, çoğulculuğun ve katılımcılığın geliştirilmesi için çalışmıştır.

CHP, DÜN OLDUĞU GİBİ BUGÜN DE, TÜRKİYE CUMHURİYETİ'Nİ, SONSUZA DEK YAŞATMAYI, GELİŞTİRMİYİ VE GÜÇLENDİRMİYİ EN ÖNEMLİ GÖREV OLARAK GÖRMEKTEDİR. BU GÖREVİ, ÖDÜNSÜZ OLARAK YERİNE GETİRMEME KARARLIDIR.

MİLLİYETÇİLİK (ULUSÇULUK) İLKESİ

Millet (Ulus) Nedir?

Ulus, bir devleti oluşturan insan topluluğudur. İnsanları ulus olarak birarada yaşamaya yönelten birtakım unsurlar vardır. Bu unsurlara dayanılarak, “ulus” kavramının birbirinden farklı pek çok tanımının yapıldığı görülmektedir.

Kimi tanımlar, birlikte yaşama iradesinin; kimi tanımlar da ortak dil, din, ırk gibi unsurların ulusu oluşturduğu düşüncesine dayanmaktadır.

Atatürk'ün ise, ulus olmayı **din, ırk ve etnik kökene değil**; **“birlikte yaşamak ve bu yaşamı, sevinç ve tasaları paylaşarak birlikte sürdürmek istenç ve iradesi”** olarak ifade edilen **siyasal bilinç ve ideal beraberliğine** bağladığı görülmektedir.

Atatürk, bu siyasal bilinç ve ideal beraberliğinin biraraya getirdiği insan topluluğunun, “ulus”a dönüşebilmesi için **“bağımsızlık”ı** temel koşul olarak görmüştür.

Osmanlı Devleti'nde, Atatürk'ün anladığı anlamda bir **“ulus”** oluşumuyla değil, fakat **“ümme”** yapılaşmasıyla karşılaşmaktadır.

Atatürk, ortaya koyduğu ulus anlayışıyla, **etnik köken, dil, din ayrımı yapmaksızın**, bir ulus halinde birlikte yaşamak isteyen kişilere, **“ulus”** kimliğinin çatısı altında birleşme yolunu açmıştır. .

Ulusal birliğin oluşmasında **“dil”** temel ve vazgeçilmez bir araçtır. Bu gerçeği bilen Atatürk, çeşitli dillerin konuşulduğu Türkiye Cumhuriyeti’nde, bir **“ortak dil”**in gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu doğrultuda 1924 tarihli T.C. Anayasası’nda, **“resmi dilin Türkçe olduğu”** hükmü yer almış ve kalıcılık kazanmıştır.

Milliyetçilik (Ulusçuluk) Nedir?

Ulusçuluk, ulusun tüm bireylerinin ulus olmaktan doğan onur ve kıvanç duygularıyla ve **ulusal kimlik bilinci** içinde, başka devlet ve toplumlardan **her alanda bağımsız** olarak, devletin ve ulusun geleceği için birlikte çalışması; sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda başka toplum ve devletlerden bağımsız yaşama istencini taşıması ve bu istenci gerçekleştirmeye, ulusal devleti kurmaya yönelmesidir.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı’nın zaferle sonuçlanmasından sonra, bir yandan devlet ve toplumu **“ulusçuluk”** bilinci çevresinde birbirine kenetlemeye çalışırken; diğer yandan da toplumun özelliklerinin korunmasına özel bir önem vermiştir.

Atatürk’ün ulusçuluğu:

- **Bağımsızlığı** korurken, ulusu çağdaşlaştırmayı da amaçlar,
- Diğer devletlerin bağımsızlığına saygı gösterir, barışçıdır,
- **Emperyalizme** (yayılmacılığa) karşıdır,
- **Ayrıncı değil, birleştirici ve bütünleştiricidir**,
- **Kişi, hanedan, kurum egemenliğine** karşıdır,
- **Yalnız siyasal, toplumsal ve kültürel değil; ekonomik yaşam alanlarını da kapsar.**

CHP’nin, Milliyetçilik (Ulusçuluk) Anlayışı Nedir?

- **CHP’nin ulusçuluğu “ırk ve soy” esasına değil; birlikte yaşama istencinde ifadesini bulan siyasal ve toplumsal bilince, duygu birliğine dayanır.**

- CHP, ulusçuluğu (milliyetçiliği) ırka indirgemez,
- CHP'nin ulusçuluğu (milliyetçiliği) toplumumuzdaki etnik ve kültürel farklılıklara saygılıdır; onlara Türkiye'nin ulusal bütünlüğü çerçevesinde yaklaşır; farklılıklar içinde ulusal bütünlüşmeyi öngörür, ayrışmayı reddeder.
- CHP'nin ulusçuluk (milliyetçilik) anlayışı, yurttaşları dil, din, etnik köken bakımından birbirinden ayırdetmez; bu nedenle, bölücülüğü değil bütünleştiricidir.
- CHP'nin ulusçuluk (milliyetçilik) anlayışı, Türkiye Cumhuriyeti'ni oluşturan tüm yurttaşların birliğinin ve güvenliğinin; ulusun ve ülkenin bütünlüğünün, bağımsızlığının, egemenliğinin ve haklarının koşulsuz olarak korunmasını öngörür. CHP, bu görevi tarihi boyunca taşımış olmaktan kıvançlıdır.
- CHP'nin ulusçuluk (milliyetçilik) anlayışı barışçıdır ve yayılmacılığa (emperyalizme) karşıdır, saldırgan tutum ve yöntemleri benimsemez.

CHP, ATATÜRK'ÜN ÇİZDİĞİ DOĞRULTUDA ULUSÇU (MİLLİYETÇİ)DİR.

HALKÇILIK İLKESİ

Halkçılık Nedir?

Atatürk'ün anlayışına göre **“halkçılık”**: yönetimin halklaşmasıdır.

Yönetimin halklaşması: yönetimde halk iradesine üstünlük tanınması ile gerçekleşir.

Seçim, temsili demokrasi ve yöneticilerin halka siyasal sorumluluğu, halk iradesine üstünlük tanıyan yönetim biçimlerinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Bu nedenle, **“halkçılık”**la **“demokrasi”** ve **“cumhuriyet”** arasında çok yakın bir ilişki vardır. Yönetimin halklaşmadığı Cumhuriyet rejimlerinde, **demokrasiden söz edilemez. Demokratik bir cumhuriyete ise, ancak yönetimin halklaşması ile ulaşılabilir.**

Yönetimin halklaşması: siyasetin oluşturulmasında, kalkınmada, gelir dağılımında, devlet ve ulus olanaklarının kullanılmasında **“halk yararı”**nın ve **“sosyal adaletin”** gözetilmesidir.

Yönetimin halklaşması: yöneticilerin, kimsenin kimseyi ezemeyeceği, sömüremeyeceği ve herkesin yaşamı boyunca geçimi ve sağlığı bakımından güvenlik içinde olacağı bir düzeni kurması demektir.

Yönetimin halklaşması, yöneticiliğin, bir ailenin veya zümrenin ayrıcalığı olmaktan çıkarılmasıdır.

Atatürk’ün anlayışına göre “halkçılık”, sınıfsız, ayrıcalıksız, kaynaşmış bir topluma yönelmeyi gerektirir.

Böyle bir topluma, herhangi bir sınıfın veya toplum kesiminin diğerlerine üstünlük kurmasına olanak tanımamak ve **tüm ayrıcalıkları** kaldırmak yoluyla ulaşılabilir. Bu bakımdan, **“eşitlik”**, halkçılık ilkesinin ayrılmaz bir ögesidir.

Atatürk’ün anlayışına göre “halkçılık”, toplumsal düzenin emeğe, çalışmaya, sosyal adalete ve barışa dayandırılmasıdır. Böyle bir toplumsal düzende, emeğiyle ve alın teriyle üreten ve değer yaratanlar önde tutulur.

CHP’nin Halkçılık Anlayışı Nedir?

- **CHP’ye göre halkçılık,** ahlaki ve siyasal bir **öncelik** tercihidir. Bu tercih de sade ve sıradan yurttaşı, **emeği ve alın teriyle** üretilen değer yaratanları önde tutar; öncelikle onlara hizmet götürüp fırsat hazırlar ve ufuk açar.
- **CHP’ye göre halkçılık,** ayrıcalıkları kaldırmak ve her türlü sömürliye son vermektir.
- **CHP’nin halkçılığı,** halkı muhtaç kabul edip, ona bağışlar lütfetmeyi esas alan bir popülizme dayanmaz. **CHP,** insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine sahip olmayı bir **insan hakkı** olarak gördüğü için, herkese böyle bir yaşam düzeyi sağlamaya çalışır.
- **CHP halkçılığı,** **“halka beğeneceği ve duymak istediği sözleri söylemek”** olarak anlamaz. **CHP** sorumluluğa önem verdiği için halkçılığı, halka gerçekleri söylemek; parti ideolojisi doğrultusunda ürettiği akılcı ve doğru çözümleri sunmak olarak algılar.

- **CHP'nin anlayışına göre halkçılık, gereğinde bireyselliği aşarak, bütünselliğe ulaşmaktır; ülke için özveride bulunmak ve yurtseverliği özümsemektir.**
- **CHP'nin anlayışına göre halkçılık, eşitlikten ve sosyal adaletten yana olmaktadır.**

CHP, HALKÇILIK ANLAYIŞI DOĞRULTUSUNDA, KİMSENİN KİMSEYİ EZEMEYECEĞİ, SÖMÜREMEYECEĞİ; HERKESİN YAŞAMI BOYUNCA GEÇİMİ VE SAĞLIĞI BAKIMINDAN GÜVENLİK İÇİNDE OLACAĞI; ÇALIŞMA VE EĞİTİM FIRSATLARINDAN EŞİTÇE YARARLANABİLECEĞİ, İNSANLIK ONURUNA YARAŞAN VE HAKÇA BİR DÜZEN KURMAYI AMAÇLAMAKTADIR.

DEVLETÇİLİK İLKESİ

Devletçilik Ne Demektir?

Devletçilik, devletin:

- Ekonomide, sanayide, işletmecilikte, halk yararına güdümlayici, plânlayıcı, düzenleyici, tasarlayıcı görevler üzerlenmesi,
- Ulusal ekonominin ana kaynaklarını yaratmaya, işletmeleri ve sanayii kurmaya, çalıştırmaya, yaratılan değerleri ulus ve halk yararına değerlendirmeye yönelmesidir.

Türkiye'de Devletçilik Neden ve Nasıl Başladı?

Ulusal Kurtuluş Savaşı sonrasında, yeni Türkiye Devleti'nin yöneticiler Osmanlı İmparatorluğu'ndan:

- Düyun-u Umumiye İdaresi'nin ve yabancı tekellerin sömürdüğü,
- Yıllardır süren savaşlar nedeniyle toprakları ekilememiş ve sanayileşememiş bir ülkeyi ve ağır dış borçları devralmışlardır.

Lozan Konferansı sürerken, bir yandan da ülkeyi bu kötü durumdan kurtaracak bir ekonomi politikasının belirlenmesi için hazırlıklar başlamış ve İzmir'de **İktisat Kongresi** toplanmıştır.

Kongre sonunda ortaya çıkan **Misak-ı İktisadi**, toplumun ekonomi alanındaki beklentilerini ve çözüm önerilerini ortaya koymuştur.

Cumhuriyet yönetimi, bu öneriler doğrultusunda, 1930 yılına kadar **liberal** anlayışın ağır bastığı politikaları uygulamıştır. Tarım ve sanayi, kısa sürede, bu politikalar doğrultusunda canlandırılmıştır.

1929 yılında dünya ekonomik bunalımı patlak verince, ulusal ekonomiyi bu bunalımın zararlı etkilerinden koruyabilmek için, yeni bir **ekonomik modelin** geliştirilmesi, zorunlu hale gelmiştir.

Bu model, "**devletçilik**" olmuştur.

Atatürk'ün benimsemiş olduğu ve uygulamaya soktuğu **devletçilik anlayışı** incelendiğinde, 19. yüzyılın **kollektivist** ve **sosyalist** doktrinlerine dayanmadığı görülmektedir. Bu anlayış ülke ve ulusun özellikleri, koşulları, beklenti ve gereksinimleri gözönünde tutularak oluşturulmuştur.

Atatürk'ün **devletçilik** anlayışı:

- **Devletin**, kamu yararı amacıyla sanayide, ekonomide, işletmecilikte doğrudan yer almasını veya güdümlayici, plânlayıcı, düzenleyici roller üzerlenmesini öngörmüştür. Böylece Türkiye'de, ekonomik gelişme düzeyi bakımından kişiler ve bölgeler arasındaki **farklılıkları gidermeye, dengeli bir kalkınmayı ve sosyal adaleti gerçekleştirmeye** yönelmiştir,
- **Özel girişimciliği reddetmemiş** ve **özel girişimciliğe karşı olmamıştır**,
- **Tüm üretim araçlarının** devletin elinde toplanmasını, devletin **mülkiyetine geçmesini hiçbir zaman savunmamış ve amaçlamamıştır**,
- **Özel mülkiyete saygılı olmuştur**; ancak **mülkiyet hakkının, ulusun yararlarına aykırı biçimde kullanılmasına izin vermemiş** ve toplumsal yararlar, özel yarar arasında **denge kurmuştur**.

Bu **devletçilik** anlayışı:

- **Emperyalist güçlerin ve sömürmeyi alışkanlık haline getirmiş olanların çıkardığı tüm engellere karşın, Türkiye Cumhuriyeti'ni kısa zamanda kendi ayakları üzerinde duran, bağımsız bir ekonomik yapıya kavuşturmuş**;
- **Ülkeyi, hızlı bir kalkınma sürecine sokmuştur**.

CHP'nin Devletçilik Anlayışı Nasıldır?

CHP'nin devletçilik anlayışı, "insanın devlet için değil, devletin insan için varolduğu" ilkesine dayanarak, devlete önemli görevler yüklemiştir.

CHP'ye göre devlet:

- Kişiler ve bölgeler arasındaki ekonomik gelişmişlik farklarını gidererek, **dengeli kalkınmayı ve sosyal adaleti** gerçekleştirmenin **en etkili aracı**,
 - **Özel yararlar, toplumsal yararlar arasındaki dengenin sağlıklı biçimde oluşması için getirilmiş bir güvence**,
 - Piyasa mekanizmalarının çarpıtılmasını önleyecek; tekellerin oluşmasını engelleyecek, tüketici ve üretici haklarını koruyacak **en güçlü mekanizmadır**.
- CHP'ye göre, devlet sanayide, ekonomide, işletmecilikte doğrudan yer alarak veya güdümlayici, plânlayıcı, düzenleyici roller üzerinden bu görevlerini yerine getirmelidir.

CHP, devletin bu görevleri yerine getirirken:

- Ulusal bağımsızlığın ve egemenliğin **sağlam siyasal ve ekonomik temellere dayanmasını**,
- Kişinin özgürlüğünü, güvenliğini ve yaşam koşullarının iyiliğini,
- Yurttaş eşitliğinin korunmasını,
- Toplumun esenliğini ve uyumunu,
- Gelişmenin sürekliliğini, hızını ve hakçılığını,
- Tüm üretim araçlarının ve mülkiyetin, **toplum yararına, emeğin üstünlüğü ve gelişmenin bütünlüğü kurallarına uygun biçimde değerlendirilmesini ölçü olarak gözetmesini** gerekli görür.

CHP'ye göre, bu görevlerin gereğince yerine getirilebilmesi için:

- Devlet, toplum ve yurttaş yararına önlem alabilmesini sağlayacak **yetki ve olanaklarla donatılmalı**;
- Yönetimde **katılımcılık** gerçekleştirilerek, yönetenle yönetilen karşıtlığı giderilmeli;
- Yönetimde **etkinliği ve verimliliği** arttırabilmek için **merkeziyetçilik ve israf** azaltılmalı; yerinden yönetim anlayışına ağırlık verilerek devlet, yeniden yapılandırılmalı,

- Devlete, toplumun yararı varsa **Sosyalist Enternasyonal**'in ilkeleri doğrultusunda **kamulaştırma** ve **özelleştirme** yapmak olanağı tanınmalı; ancak özelleştirme, başlıbaşına bir amaç olmamalı ve stratejik işletmeler özelleştirilmemelidir.

CHP, ÖZELLEŞTİRMEYİ, ANCAK KAMU YARARININ ZORUNLU KILDIĞI DURUMLARDA BİR ÇÖZÜM OLARAK GÖRMEKTEDİR.

ÖZELLEŞTİRME, CHP İÇİN ASLA BAŞLIBAŞINA BİR AMAÇ DEĞİLDİR.

LÂİKLİK İLKESİ

Lâiklik Ne demektir?

Lâiklik:

- **Devlet ve din işlerinin birbirinden bağımsızlaştığı,**
- **Toplumsal yaşama aklın ve çağdaş değerlerin egemen olduğu bir yönetim ve yaşam biçimidir.**

LÂİKLİK, "DİNE KARŞI OLMAK VEYA DİNSİZLİĞİ ÖZENDİRMEK" DEMEK DEĞİLDİR.

Lâiklik, dinin siyasallaşmasına ve siyasetin dinselleşmesine karşı olmaktır.

Lâik bir devlette, devletin resmî bir dini yoktur. Bu, devletin dinsizliği düzen haline getirmesi veya dini yasaklaması anlamına gelmez. Bunun anlamı, devletin:

- **Belli bir dine üstünlük tanımayarak, bütün dinlere eşit uzaklıkta durması; belli bir dinin savunuculuğuna, yasaklayıcılığına veya öğreticiliğine kalkışmaması,**
- **Vatandaşları belli bir dine inanmaya ve belli bir dini öğrenmeye zorlayamaması,**
- **Vatandaşları dilediği dini inancı benimsemekte, ibadet etmek veya etmemekte özgür bırakması,**

- Vatandaşlar arasında inançlarından dolayı **ayırım** yapmaması; onlara eşit davranmasıdır.

Bu nedenle LÂİKLİK, VATANDAŞLARIN DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN GÜVENCESİDİR.

Lâik bir devlette, din ve devlet kurumları birbirinden bağımsızlaşmıştır. Bu nedenle:

- Devlet, toplumun yönetimi gibi **dünyasal ve siyasal** bir işlevi yerine getirirken; **din kurumları** da, vatandaşların **inanç dünyalarına ilişkin işlevleri** üzerlenir.
- Devlet işlemlerinde ve hukuk kurallarının yapılışında **“belli bir dine uygunluk” ölçüt tutulmaz**; çünkü devlet, herhangi bir dine **üstünlük** tanımaz. Buna karşılık vatandaşlar, **inanç dünyalarını diledikleri dine dayandırmakta** ve hukuk kuralları çerçevesinde ibadet etmekte **özgürdürler**.

Devletin görevi, vatandaşların bu özgürlüğünü, güvence altına almaktır.

Lâiklik, yalnız bir yönetim anlayışı değil; aynı zamanda **uygar bir yaşam biçimidir**.

Bu uygar yaşam biçiminde, **aklın ve bilimin öncülüğü** benimsenmiştir. Bu nedenle, **lâiklik olmaksızın çağdaşlaşma gerçekleştirilemez**.

Lâiklik olmaksızın, özgürlükçü bir düzene de ulaşılamaz. Çünkü, devletin dini inançlar konusundaki yönlendirmeleri veya yasaklamaları, din ve vicdan özgürlüğü başta olmak üzere tüm özgürlükleri zedeler.

Lâiklik olmaksızın, eşitlik anlayışı da yaşama geçirilemez. Çünkü resmî dini bulunan bir devlette, resmî dini benimseyenler, kamu otoriteleri ve yasalar önünde, bu dini benimsemeyenlerden **farklı ve ayrıcalıklı** bir konumdadırlar.

Çoğulculuğun, özgürlüğün ve eşitliğin sağlanamadığı ortamlarda, demokrasinin de gerçekleşmesi beklenemez.

“Lâiklik”in, içinde yaşanan özel koşulların etkisiyle, her toplumda birbirinden farklı biçimlerde uygulanabildiğini söylemek gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti Nasıl Lâikleşmiştir?

Atatürk daha Kurtuluş Savaşı'nın başında, kurmayı tasarladığı yeni devlet için, lâik bir yapılanma modeli öngörmüştür.

Lâiklik, bir ilke olarak Anayasa'da ilk kez 1937 yılında yer almıştır. Bu olgunun arkasında, başlangıcını 23 Nisan 1920'ye kadar indirebileceğimiz uzun bir süreç vardır.

23 Nisan 1920'de egemenliğin kayıtsız şartsız ulusa ait olduğunun ilân edilmesi, egemenliği tanrısal kaynaklı bir güç olmaktan çıkarmış; lâikliğe giden yola ilk adım atılmıştır.

Bu adımı:

- **Saltanatın (1922) ve Hilâfetin (1924) kaldırılması,**
- **Eğitimin birleştirilmesi (1924),**
- **Şer'îye ve Evkaf Vekâletlerinin kaldırılması (1924),**
- **Tekke ve Zaviyeler ile Türbelerin kapatılması; Türbedarlıklar ile birtakım unvanların yasaklanması ve kaldırılması (1925),**
- **Hiyaneti Vataniye Kanunu (1920), Takrir-i Sükûn Kanunu (1925) gibi yasalarla, dinsel sömürünün ve dinin siyasete araç edilmesinin yasaklanması,**
- **Lâiklik anlayışına dayalı olan Türk Medeni Kanunu'nun, Borçlar Kanunu'nun, Türk Ticaret Kanunu'nun, Türk Ceza Kanunu'nun kabul edilmesi (1926),**
- **1924 tarihli Anayasa'mızda yer alan, Türkiye Devletinin dinine ilişkin hükmün ve "Ahkâm-ı Şer'îyenin Tenfizi" ibaresinin kaldırılması (1928),**
- **1924 tarihli Anayasa'mızın 16 ve 38. maddelerindeki andlarda yer alan "vallahî" sözcüğünün "namusum üzerine söz veririm"e dönüştürülmesi (1928) izlemiştir.**

1937 yılında bir Anayasal kural olarak ifade edilen lâiklik, 1961 ve 1982 tarihli Anayasalarımızda Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer almış; 1982 tarihli Anayasa, lâikliği de, Cumhuriyetin "değiştirilemez ve değiştirilmesi dahi önerilemez" niteliklerinden birisi olarak ifade etmiştir.

Yürürlükte olan Anayasa'mıza bakıldığında, 24. maddede, "Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasî ve hukukî düzenini kısmen de olsa dîn kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla, her ne suretle olursa olsun, dini veya dîn duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz." hükmüne yer verilerek, lâikliğe bir başka güvence sağlandığı görülmektedir.

Bu hükme paralel bir başka hüküm de, Anayasanın 14. maddesinde yer almaktadır. Bu hükümle, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerin, "...dîn, mezhep ayırımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavramlara dayanan bir devlet düzenini kurmak amacıyla" kullanılması yasaklanmıştır.

1982 tarihli Anayasa'mız ve Siyasî Partiler Kanunu, siyasal partilerin tüzük, program ve eylemlerinin, lâik cumhuriyet ilkelerine aykırı olamayacağını bildirerek; lâik düzeni, siyasal partiler karşısında da korumuştur.

1982 tarihli Anayasa'mızda, 174. maddede sıralanan Devrim Yasalarının Anayasaya aykırılığının öne sürülmesinin yasaklanması da, lâik düzeni ve onun getirdiği yaşam biçimini korumaya yönelik bir önlemdir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde merkezi idare içinde Diyanet İşleri Başkanlığı'na yer verilmiş olması, lâiklik ilkesine uygunluğu bakımından bazı tartışmalara yol açmıştır.

Lâik bir devletin, dinle ilgili işlevler üstlenemeyeceği gerçeğinden hareket edenler, bu durumun, lâik devlet yapısıyla bağdaşmayacağını öne sürmektedirler.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kuruluş amacı dikkate alındığında ise, daha farklı yorumlar yapılabilmektedir.

Bunun nedeni, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın lâikliği korumak amacıyla kurulmuş olmasıdır.

Bu tartışmada siyasal partilerin gözönünde tutması gereken husus, **Siyasi Partiler Kanunu**'nun 89. maddesinde, **siyasal partilerin Diyanet İşleri Başkanlığı'nın genel idare içinde yer almasına ilişkin Anayasa'nın 136. maddesine aykırı amaç güdemeyeceklerinin** bildirilmiş olmasıdır.

Siyasal partiler, **Siyasî Partiler Kanunu**'nun 89. maddesi yürürlükte olduğu sürece, **Diyanet İşleri Başkanlığı** ile ilgili önerilerinin, bu madde ile uyumunu sağlamak durumundadırlar.

CHP'nin Lâiklik Anlayışı Nasıldır?

CHP, kuruluşundan bugüne kadar, lâikliğı kurmak, yaşatmak ve savunmak için uğraş vermiştir.

CHP'ye göre lâiklik:

- Cumhuriyetin, demokrasinin, ulusal bütünlüğün ve iç barışın temel taşıdır,
- **Çağdaş ve uygar** bir devlet düzeninin ve yaşam biçiminin önkoşuludur.
- Barış, karşılıklı anlayış ve hoşgörüylü kurumsallaştırmanın yoludur,
- Bilimselliğe atılan ilk adımdır; eğitim lâikleştirilmeden yenileşme ve değişim söz konusu olamaz.

CHP'nin lâiklik anlayışı:

- Dine karşı değildir,
- Devleti dini inançlara karıştırmamakta; inançların da devlet işlerine karışdırılmasına kesinlikle izin vermemektedir,
- Dinin siyasallaşmasına, siyasetin de dinselleşmesine karşıdır,
- Dinin baskı unsuru olmasını da, din duygusunun ve dini inançların baskı altına alınmasını da reddetmektedir.
- Devletin, din-inanç-düşünce bakımından farklılaşanlar arasında bir taraf değil; farklı tercihlerinin güvencesi olmasını gerekli bulmaktadır.
- Devletin, vatandaşlar arasında dini inançları bakımından ayırım yapmasını yasaklamaktadır.

CHP:

- İnanç ve ibadet özgürlüğünü, kişinin dokunulmaz hakkı olarak tanımlamakta; devlete bu hakkı güvence altına almak görevini vermekte,
- Kadın-erkek eşitliğinin ancak lâik bir devlet düzeninde gerçekleşebileceğine inanmaktadır.

CHP İÇİN, LÂİKLİK VAZGEÇİLMEZDİR.

CHP, LÂİKLİĞİ ÖZEL BİR DUYARLILIKLA SAVUNMAKTA; TÜRKİYE’NİN LÂİK YAPISINA YÖNELİK TÜM SALDIRILARILARA KARŞI İNANÇ DÜNYASINI, EĞİTİMİ VE SİYASETİ KORUMAYI ÖNCELİKLİ GÖREV BİLMEKTEDİR.

DEVİRİMCİLİK İLKESİ

Devrimcilik Ne Demektir?

Siyasal, toplumsal ve ekonomik yapıyı hızla değiştirme ve bu değişim sonucu ortaya çıkan yapıyı, çağdaşlaşma ve uygarlaşma amacı doğrultusunda sürekli yenilenmeye açık tutma anlayışı, “devrimcilik” olarak adlandırılır.

Türkiye’de Devrimler ve Devrimcilik

Osmanlı İmparatorluğu 20 yüzyıla, geri kalmış bir devlet olarak girmiştir.

Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu’nun bu durumunu yalnız kötü yönetime ve emperyalist güçlerin uyguladığı sömürü yöntemlerine değil; aynı zamanda toplumun Batı’daki gelişmelerin uzağında kalmasına da bağlamıştır.

Atatürk, bu geri kalmışlıktan kurtulmanın önkoşulu olarak “siyasal bağımsızlık”ı görmüştür.

Bağımsızlığın sağlanmasından sonra ise:

- Osmanlı devlet düzeninin ve yönetim anlayışının terk edilmesini,
- Toplumun ve devletin çağdaşlaşma ve uygarlaşma amacı doğrultusunda yeniden yapılandırılmasını,

- Ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda kalkınmanın gerçekleştirilmesini amaçlamıştır.

Bu tür bir değişim ya toplumun bünyesini sarsmadan, uzun zaman dilimlerine yayılacak bir evrim süreci ile veya bir ihtilâl ve sonrasında yapılacak hızlı düzenlemelerle, yani **devrim** yoluyla sağlanabilir.

Atatürk, değişim için “**devrim**” yolunu seçmiştir.

Bu seçim doğrultusunda, Türkiye’de başta siyasal alan, hukuk, eğitim ve ekonomi olmak üzere yaşamın çeşitli alanlarında devrimler gerçekleştirilmiştir.

Siyasal alandaki devrim, siyasal bağımsızlığı amaçlayan **Kurtuluş Savaşı** ile başlamış; savaş devam ederken bir yandan da, “**egemenliğin ulusa ait olduğu**” anlayışına dayalı yeni bir devletin kuruluş hazırlıklarına girişilmiştir.

Bu bağlamda, önce **TBMM** toplanarak göreve başlamış; ardından **saltanat** ve **hilâfet** birbirinden ayrılarak, saltanat ortadan kaldırılmıştır.

1923’de Cumhuriyet’in ilânını, hilâfetin kaldırılması (**1924**) ve tekke, zaviye ve türbedarlıkların kapatılması izlemiştir.

Daha sonra Anayasa’dan devletin dini ile ilgili ibare çıkarılmış (**1928**); **1937**’de de “**lâiklik**” bir Anayasa ilkesi haline getirilerek, lâikleşme süreci tamamlanmıştır.

1921 tarihinde, kuruluş aşamasının gereksinimlerini karşılamak için kabul edilen **Anayasa**, **1924** tarihinde yerleşik bir devletin gereksinimlerini karşılayacak yeni bir **Anayasa**’ya yerini bırakmıştır.

Siyasal alanda bu değişiklikler gerçekleştirilirken, eğitim ve hukuk sistemleri de çağdaştırılmıştır.

Eğitim alanında tüm öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış; **lâtîn harfleri** benimsenmiş; ilk-orta ve yüksek öğrenimde **çağdaş eğitim yöntemleri** ve **kurumlaşma modelleri** uygulamaya sokulmuştur.

Hukuk alanında lâik hukuk düzenine geçilmiş; çağdaş hukuk anlayışını yansıtan **Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, Ceza Kanunu ve Ticaret Kanunu, İcra İflâs Kanunu, Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Kanunları** kabul edilerek, yürürlüğe konulmuş; kadın-erkek eşitliği getirilmiştir.

Ekonomide **ulusallık** anlayışı benimsenmiş; başta **sanayi, tarım ve ulaştırma** olmak üzere her alanda ulusal kalkınmayı sağlayacak; bölgeler arası kalkınma düzeyleri arasındaki **eşitsizlikleri ortadan kaldıracak** bir ekonomi modeli geliştirilmiştir.

Diğer yandan kılık kıyafet devrimi, soyadının kabulü; zaman, ağırlık ve uzunluk ölçülerinin değiştirilmesi gibi yöntemlerle **çağdaş, uygar yaşam düzeyi** yakalanmaya çalışılmıştır.

Ulusal kültürümüzü geliştirmek ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkarabilmek için gereken çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda, ulusun duygu ve düşüncelerini yazı yolu ile sistemleştirmesini, bilimsel ve kültürel yaşama dökmesini kolaylaştırmak amacıyla, dilin araştırılması için çalışılmış; sonradan **Türk Dil Kurumu**'na dönüşecek olan **Türk Dili Tetkik Cemiyeti** ve sonradan **Türk Tarih Kurumu**'na dönüşecek **Türk Tarih Tetkik Cemiyeti** kurulmuş; Halkevleri, Güzel Sanatlar Akademisi ve Devlet Konservatuvarı açılmıştır.

Böylece, ekonomik, siyasal ve toplumsal yapı **bütünüyle** değiştirilmiştir.

Bu değişim, **barışçı** bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş ve değişimde **sürekliliğin** yolu açık bırakılmıştır.

Devrimlerin tümünün yöneldiği **hedef**, “**uygar ve çağdaş bir yaşam biçimi**”dir. Devrimlerin temelinde yatan anlayış ise “**akılcılık**”tır.

Devrimlerin, “**cumhuriyetçilik**”, “**halkçılık**”, “**ulusçuluk**”, “**devletçilik**”, “**lâiklik**” ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirildiği görülmektedir..

“**Devrimcilik**” de, bu ilkelerin **tamamlayıcısı ve bütünüleyicisidir**; çünkü devrimcilik bu ilkelere **akıcılık, süreklilik ve dinamizm** kazandırmıştır.

Devrimlerle ulaşılan yapıyı sürekli yenilenmeye açık tutan **devrimcilik anlayışı**; Türkiye’de cumhuriyetçilik, halkçılık, ulusçuluk, devletçilik ve lâiklik ilkelerine dayanılarak, **tüm zamanlar için geçerli** olabilecek çözümlerin üretilebilmesine olanak hazırlamıştır.

CHP’nin Devrimcilik Anlayışı Nasıldır?

Devrimcilik, CHP’nin 1931 yılında toplanan **3. Kurultay**’ında, partinin dayandığı temel ilkelerden birisi olarak benimsenmiş ve bu Kurultay’da **Parti Programı**’nda tanımlanmıştır.

CHP:

- Toplumsal ve ekonomik düzen ile devlet yapısındaki çağın, gelişmenin, insanca ve hakça yaşamının gereği olan **değişimlerin öncüsü** ve tarih boyutundaki sahibi,
- Temel ilkeleri ve **sosyal demokrat** kimliği doğrultusunda, **sürekli** bir yenileşmenin gerçekleştircisi,
- Devrimlerimizin **ödü**n vermez savunucusu ve izleyicisi olmuştur.

CHP’ye göre devrimcilik:

- Ulusumuzu son yüzyıllarda geri bırakmış tüm kurumları yıkarak, yerlerine ulusumuzu kendi özü doğrultusunda **çağdaş uygarlık** düzeyine çıkaracak kurumları getirmektir,
- **Çağdaş** düşüncelere açılarak, **yenilikleri** kavrayıp benimsetmektir,
- Kültürümüzü **çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne** çıkarmaktır,
- Geleceğe atılım ve **barış içinde** değişimdir,
- Toplumun kurallarını ve kendini sorgulayarak, **daha iyiye, daha güzile, daha doğruya** ulaşmanın yollarını açmaktır,
- Yenileşmenin ve değişimin **araçlarını** ve yöntemlerini bulmaktır.

“SÜREKLİLİK İÇİNDE DEĞİŞİM” VE “KENDİ ÖZÜ DOĞRULTUSUNDA YENİLEŞME”, CHP’NİN GÜCÜ, AYRICALIĞI VE ÜSTÜNLÜĞÜ OLMUŞTUR; BUNDAN SONRA DA OLMAYA DEVAM EDECEKTİR.

II. SOSYAL DEMOKRASİ VE EVRENSEL DEĞERLERİ

SOSYAL DEMOKRASİ NEDİR?

Sosyal demokrasi, kendi değerleri doğrultusunda düzeni değiştirmeyi amaçlayan, değişimci ve yenilikçi, bu nedenle de sol bir ideolojidir.

Sosyal Demokrasinin Kökleri Nelerdir ve Nasıl Gelişmiştir?

Sosyal demokrasi, sanayi devriminin yarattığı işçi sınıfının sorunlarına çözüm olarak gündeme gelmiştir.

Avrupa'da, 18. yüzyılın ikinci yarısında başlayan ve 19. yüzyıl boyunca yayılan sanayileşme hareketleri, işçileri önemli sorunlarla yüzyıla getirmiştir.

Hak ve özgürlüklerden maddi olanaklar nedeniyle yeterince yararlanılamaması, emek sömürüsü, gelir dağılımındaki adaletsizlikler, kötü çalışma ve yaşam koşulları, bu sorunların başında yer almıştır.

İşçi sınıfı, sorunlarına çözüm bulabilmek için uzun yıllar sürecektir zorlu bir mücadeleyle girişmek zorunda kalmıştır.

Bu mücadelenin örgütlenmesinde ve ideolojik temellere oturtulmasında işçi sendikalarının ve sosyal demokrat partilerin önemli bir ağırlık merkezi oluşturduğunu söylemek gerekir.

Avrupa'da 19. yüzyılın sonlarında örgütlenmeye başlayan sosyal demokrat partiler, uzun tartışma dönemlerinden sonra ideolojik netliğe ulaşmışlardır.

Bu tartışmalar "marksist savlardaki gerçeklik payı" ve "düzeni değiştirmek için kullanılacak yöntemler" konularında yoğunlaşmıştır.

2. Dünya Savaşı'na kadar uzanan bu tartışmalardan sonra Avrupa sosyal demokrat partilerinin ideolojik netliğe kavuştuğu görülmektedir.

Sosyal Demokrasinin Hedefleri Nelerdir?

Sosyal demokrasinin hedefleri:

- Sosyal adaleti, adil bir paylaşımı ve dengeli gelir dağılımını gerçekleştirmek,
- Emeğin sömürülmesini, işsizliği ve yoksulluğu önlemek,
- Hiçbir insanı bir başka insana, devlete, güce, şiddete ezdirtmemek,
- Üretim artışını sağlayabilecek etkin ekonomi politikaları geliştirmek ve uygulamak,
- Toplumdaki tüm ayrıcalıkları ortadan kaldırmak,
- Özgürlük, insan hakları ve demokrasinin sınırlarını genişletmek,
- Herkese sosyal adalet, özgürlük ve refah götürmek, tüm toplumun yaşam koşullarını iyileştirmek,
- Barışı ve dayanışmayı sağlamak,
- Teknolojik gelişmeleri desteklemek ve yaşama taşımak,
- Çalışanları küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin getireceği sorunlar karşısında güvenceye kavuşturmak,
- Çevreyi ve doğayı korumak,

olarak özetlenebilir.

Sosyal demokrasi bunları, “**insan**”a, bütün özellikleri, yetenekleri, birikimi ile gidebileceği ve amaçladığı en ileri yere kadar gidebilme şansını verebilmek; **insanı mutlu etmek için istemektedir.**

SOSYAL DEMOKRASİDE EN ÖNEMLİ DEĞER, İNSANDIR. İNSANIN MUTLULUĞUDUR.

Sosyal Demokrasinin Yöntemi Nedir?

Sosyal demokrasi, hedeflerine ulaşabilmek için bir “**düzen değişikliği**”ni gerekli görmektedir.

Sosyal demokrasi bu düzen değişikliğinin, **zamana yayılarak** yani bir **evrim görünümünde** gerçekleşmesini savunmaktadır.

Sosyal demokrasiye göre bu evrim, **seçim** yoluyla gerçekleştirilecek ve sosyal demokrat anlayış, oyla iktidara taşınarak düzeni değiştirecektir.

Başlangıçta bir işçi sınıfı hareketi olarak ortaya çıkan **sosyal demokrasi**, daha sonra toplumdaki tüm **emekçi** kesimlerin, ezilenlerin, dışlananların, üretilen değerlerden eşit pay alamayanların da sorunlarına çözüm arayan; odak noktasına insanı, **insan mutluluğunu** koyan, **en önemli değer olarak insanı** gören bir düşünsel açılım kazanmıştır.

Sosyal Demokrasinin Diğer İdeolojilerden Farklı Yanları Nelerdir?

Hedefleri gözönünde tutulduğunda sosyal demokrasinin, **liberalizmden** de, **marksizmden** de etkilendiği fakat bu iki düşünce akımından da farklı yepyeni bir anlayışı ortaya koyduğu söylenebilir.

Bunun nedeni **sosyal demokrasinin**:

- Hem liberalizmin getirdiği özgürlükleri, temsili demokrasi, seçim gibi kazanımları yadsımaması,
- Hem de emeği savunmayı, emeğin sömürülmesine son vermeyi, sosyal adaleti ve dengeli paylaşımı gerçekleştirmeyi, toplum çıkarlarını özel çıkarların önünde tutmayı **temel görev** bilmesidir.

Sosyal demokrasi ne liberal anlayışın getirdiği özgürlükler uğruna **sosyal adaletten**; ne de sosyalist anlayışın getirdiği sosyal adalet kavramı uğruna **özgürlüklerden** vazgeçmiştir.

Sosyal demokrasiyi liberalizmden ayıran en önemli özellikler:

- Emeği korumaya, sosyal adaleti ve dengeli gelir dağılımını gerçekleştirmeye yönelmesi,
- Ekonomik düzende serbest rekabetin belirleyiciliğini reddederek, devlete sosyal demokrat değerler doğrultusunda **plânlayıcı**, **yönlendirici**, **düzenleyici** ve **düzeltilici** görevler vermesi,
- **Liberal devlet** anlayışını yetersiz bularak, **sosyal devlet** anlayışını gündeme getirmesi,
- Hedefleri doğrultusunda, bir **düzen değişikliği**ni önermesidir.

Sosyal demokrasiyi marksizmden ayıran en önemli özellik ise, düzeni **değiştirmek için seçtiği yöntem**dir.

Sosyal demokrasi, marksizmin düzeni değiştirmek için önerdiği ihtilâl ve proleterya diktatörlüğü yöntemlerini reddetmiştir.

Sosyal demokrasinin yeğlediği yöntem, daha önce de değinildiği gibi, seçim yoluyla sosyal demokrat anlayışın iktidara taşınması ve demokratik bir evrim süreci içinde yapılacak reformlarla, değişimin gerçekleştirilmesidir.

Burada, sosyal demokrasinin düzeni değiştirmeye yönelik reformlarının türünün, kapsamının, yöntemlerinin, stratejisinin her ülkenin koşullarına göre değişik görünümler kazanabildiğini de söylemek gerekir.

Marksizm devleti, egemen sınıfların baskı aracı olarak görmüştür.

Sosyal demokrasi ise devleti, sosyal adaleti, dengeli gelir dağılımını ve refahı sağlayacak bir araç olarak algılamış; “sosyal devlet” kavramını benimsemiş; devletten ekonomik ve sosyal yaşamda plânlayıcı, yönlendirici, düzenleyici ve düzeltici birtakım görevler beklemiştir.

Marksizm üretim araçlarında özel mülkiyeti reddetmiş; sosyal demokrasi ise özel mülkiyete karşı olmamıştır.

Sosyal demokrasinin savı, özel mülkiyetin kullanımının toplumsal çıkarlar ve yararlar doğrultusunda sınırlandırılmasıdır.

Sosyal Demokrasinin Gelişimi İçin Nasıl Bir Ortam Gereklidir?

Sosyal demokrasinin varlık kazanmasında ve gelişmesinde:

- Sanayileşmenin ve toplumsal kalkınmanın,
- Özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu bir demokratik yapının,
- Kentleşmenin,
- Yönetimde açıklığın, denetimde etkinliğin (dolayısı ile yargı bağımsızlığının),
- Üretimin, verimliliğin, refahın artırılmasının ve dengeli paylaşılmasının,
- Kültürel, sanatsal, bilimsel ve teknolojik gelişmenin ve bilgi toplumuna geçilmesinin,

önemli etkileri vardır.

SOSYAL DEMOKRASİNİN EVRENSEL DEĞERLERİ NELERDİR?

Sosyal demokrasi için, önceden belirlenmiş, kalıp halindeki politikaların bağlayıcılığı söz konusu değildir.

Sosyal demokrat partiler her ülkede, toplumun gereksinimlerine; sosyal, ekonomik, kültürel özelliklerine; tarihi ve sosyal koşullarına göre, sosyal demokrasi ideolojisi doğrultusunda, özgün politikalar üretmektedir.

Diğer yandan, sosyal demokrasi ideolojisi de, dünyadaki gelişmelere bağlı olarak yeni açılımlar yapabilmektedir.

Bu nedenle, sosyal demokrasinin kendisini sürekli olarak yenilediğini söylemek gerekir.

Bu değişkenliğine karşın, sosyal demokrasi ideolojisi, birtakım evrensel değerlere sahiptir.

Sosyalist Enternasyonal bu değerleri:

- Özgürlük,
- Emegın Üstünlüğü,
- Eşitlik ve Sosyal Adalet,
- Dengeli Kalkınma ve Gönenc,
- Çoğulculuk ve Katılımcılık,
- Dayanışma,
- Barış,
- Hukukun Üstünlüğü,
- Çevrenin Korunması,
- Teknolojik Gelişme

olarak ifade etmiştir.

a) Özgürlük

Özgürlük ve Hak Ne Demektir?

Özgürlük kavramının pek çok tanımı vardır.

Birbirinden farklı tüm tanımların birleştiği noktalar ise, özgürlüklerin:

- Toplumun kişilere ayırdığı,
- İçinde kişilerin **kendi iradelerinin** geçerli olacağı,
- Siyasal iktidarın karışamayacağı,
- Hukukun koruduğu,

bağımsızlık alanları olduğudur.

Hukukun bu bağımsızlık alanlarında kişiye verdiği, başkalarına ve devlete karşı ileri sürebileceği **olanaklar ve yetkiler** ise, **hak** olarak adlandırılmaktadır.

Hak ve özgürlük kavramlarının, eski çağlarda yeterince geliştirilmediği; bu kavramların yeni ve yakın çağlarda gündeme geldiği söylenebilir.

Çeşitli ülkelerde, birbirinden farklı biçimlerde ortaya çıkan gelişmeler sonucunda önce **koruyucu haklar ve özgürlükler** kendisini göstermiştir.

Koruyucu haklar ve özgürlükler, kişiye devlet iktidarının ulaşamayacağı bağımsızlık alanları tanırken; devlete de bu alanları aşmama ve başkalarına aştırmama görevlerini yüklemiştir.

Yaşam, özel yaşamın gizliliği, vücut bütünlüğü gibi hak ve özgürlükler, bu tür hak ve özgürlüklerdir.

Daha sonra, kişilere siyasal iktidarın kuruluşuna ve işleyişine katılma olanağı veren **siyasal hak ve özgürlükler (katılma hakları)** gündeme gelmiştir. Seçme, seçilme, siyasal parti kurma hak ve özgürlükleri, siyasal hak ve özgürlüklerin en güzel örnekleridir.

Koruyucu ve siyasal hak ve özgürlükleri tanımının, onlardan herkesin yararlanmasını sağlamaya yetmeyeceği kısa sürede anlaşılmıştır.

Bu durumun nedeni ekonomik eşitsizliklerdir.

Ekonomik bakımdan güçlü olanlar, kimi hak ve özgürlüklerden rahatça yararlanabilirken; güçsüz olanlar yararlanamamıştır.

Bu durum, ekonomik ve sosyal hak ve özgürlükleri gündeme getirmiştir.

Ekonomik ve sosyal hak ve özgürlükler, devleti kişilerin hak ve özgürlüklerinden yararlanabilecekleri ekonomik ve sosyal koşulları yaratmakla yükümlü kılmış; kişileri de devletten, bu yükümünü yerine getirmesini isteme yetkisiyle donatmıştır.

Ekonomik ve sosyal hakların:

- **Toplumda sosyal adaleti gerçekleştirmeye yöneldiğini,**
- **Toplumun desteklenmeyi gereksinen, ezilen, dar gelirli, güçsüz kesimlerini desteklemeyi ve yaşam düzeylerini yükseltmeyi hedef edindiğini söylemek gerekir.**

İkinci kuşak hak ve özgürlükler olarak da adlandırılan ekonomik ve sosyal hak ve özgürlükler, değişen ekonomik ve sosyal koşulların ortaya çıkardığı sorunlara da çözüm getirmiştir.

Grev, toplu sözleşme, sendika, ücretli tatil, parasız öğrenim ve sağlık hakları, sosyal güvenlik hakkı, ekonomik ve sosyal hak ve özgürlükler arasında sıralanabilir.

Yirminci yüzyıl biterken, bu hak ve özgürlüklere, “üçüncü kuşak hak ve özgürlükler” veya bir başka adıyla “dayanışma hakları” eklenmiştir.

İnsanlığı bir bütün olarak ilgilendiren ve evrensel boyutta korunması gereken değerleri güvence altına alan bu hak ve özgürlüklere örnek olarak; “barış hakkı” ve onun bir uzantısı olarak “silahsızlandırılmış bir dünyada yaşama hakkı”, “ekonomik ve sosyal açıdan gelişme hakkı”, “herkesin insanlığın ortak mal varlığından yararlanma hakkı”, “insanî yardım hakkı”, “gelişme (kalkınma) hakkı”, “çevre hakkı”nı verebiliriz.

Hak ve özgürlüklerle, demokrasi içiçe kavramlardır.

Bir toplumda demokrasinin gelişmişlik düzeyini, o toplumdaki hak ve özgürlüklerin kapsamı göstermektedir.

Bir devlette hak ve özgürlükler konusunda üzerinde durulması gereken en önemli hususlar, hak ve özgürlüklerin kapsamının belirlenmesi, sınırlandırılması ve güvence altına alınmasıdır.

Günümüzde bu konulardaki çözümler, artık yalnız ulusal devletlere bırakılmamakta; uluslararası düzeyde de önlemler alınmaktadır.

Bu bağlamda;

- **Evrensel ve uluslararası bildirge ve antlaşmalarda, insan hak ve özgürlüklerinin listesi, kişiye getirdikleri olanaklar ve yetkiler, sınırlandırma ile ilgili ölçüler ortaya konulmakta,**
- **Ulus devletlere bu belirlemelere uyma yükümlülüğü getirilmekte,**
- **Kurulmuş olan birtakım uluslararası siyasal ve yargısal organlar aracılığı ile, ulus devletlerin bu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri, belli ölçüler içinde, denetlenmektedir.**

Sosyal Demokrasinin Özgürlük Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasinin hedefi insanın mutluluğunu sağlamaktır.

İnsanın mutluluğu için gereken en önemli koşul özgürlüktür.

Bu nedenle sosyal demokrasi:

- İnsanın kendisini serbestçe geliştirebileceği,
- Düşüncelerini açıklayabileceği,
- Katılımlarıyla siyasal, ekonomik, ve kültürel yaşamı etkileyebileceği bir **özgürlükler düzeni** kurmaya yönelmiştir.

Sosyal demokrasi, **liberalizmin** getirdiği kişi hak ve özgürlükleri ile siyasal hak ve özgürlükleri yetersiz bulmuştur.

Bunun nedeni, daha önce de açıklandığı gibi bu tür hak ve özgürlüklerden, **varlıksız kimselerin** çoğu kez varlıkları kadar yararlanma olanağını bulamayışlarıdır.

Bu durum sosyal demokrasiyi, kişi hak ve özgürlükleri ile siyasal hak ve özgürlükleri, **ekonomik ve sosyal hak ve özgürlüklerle** desteklemeye yöneltmiştir.

Sosyal demokrasinin bu şekilde genişleyen hak ve özgürlükler listesi, daha sonra aralarında çevre ve barış hakkının da bulunduğu **üçüncü kuşak hak ve özgürlüklerin** katılımıyla daha da zenginleşmiştir.

Sosyal demokrasi, bu hak ve özgürlükleri bir **bütün** olarak görmekte ve onlara, bir **bütünlük** içinde sahip çıkmaktadır.

Sosyal demokratlar, amaçlanan özgürlükler düzenine, başta çalışanlar olmak üzere, tüm toplum kesimlerinin **dayanışma** içindeki **örgütlü** siyasal birlikteliği ile daha kolay ulaşılabilceğini görmüşlerdir.

Bu nedenle sosyal demokraside, **örgütlenmeye, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne** özel bir önem verilmektedir.

CHP'nin Özgürlük Anlayışı Nedir?

SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLAN CHP, ÖZGÜRLÜKÇÜDÜR.

CHP'ye göre:

- Özgürlük, insan kişiliğinin, düşüncesinin, yeteneklerinin ve yaratıcılığının gelişebilmesi için **temel** koşuldur.
- İnsan da, toplum da kendisini ancak özgürlükle aşabilir,
- Özgürlükler bir **bütündür** ve özgürlüklere bu **bütünlük** içinde sahip çıkılmalıdır,
- Anayasada ve yasalarda çağdaş **çoğulcu** ve **katılımcı** demokrasilerin tüm özgürlükleri yer almalı; **yasakçı anayasa** anlayışından, **özgürlükçü anayasa** anlayışına geçilmelidir,
- Evrensel insan haklarının **eksiksiz** uygulandığı, özgürlükçü, katılımcı, çoğulcu ve sosyal bir demokrasi, bütün **kurumları** ve **kuralları** ile gerçekleştirilmelidir.
- Özgürlükler, çağdaş demokrasilerin ölçülerine göre düzenlenmeli; **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** ve altında Türkiye'nin imzası bulunan uluslararası tüm belgelerde ifade edilmiş olan ilkelere özenle uyulmalıdır.
- İnsanların düşüncelerinde, inançlarında, kültürlerinde, yaşam biçimlerinde **özgürce** farklılaşabildiği ve farklı olanın da diğerleri gibi **saygı** gördüğü bir düzene ulaşılmalıdır.

b) Emegın Üstünlüğü

Emegın Üstünlüğü Ne demektir?

Emegın üstünlüğü:

- Emegı saygı gösterilmesi,
- Emegın karşılığının **sosyal adalet** ve **eşitlik** ilkeleri gözetilerek verilmesi,
- Emegın güvencesinin sağlanması,
- Emek sömürüsünün önlenmesi demektir.

Sosyal Demokrasinin Emeğin Üstünlüğüne İlişkin Anlayışı nedir?

Emeğin sömürüye karşı korunması ve çalışma yaşamının bu amaç doğrultusunda yeniden düzenlenmesi, sosyal demokrasinin temel hedeflerinden birisidir.

Sosyal demokrasi bu hedefine ulaşabilmek için:

- Çalışanların toplu sözleşme ve grev hakkı gibi etkin pazarlık araçlarına kavuşturulmasını,
- Sendikalaşmanın ve meslek esasına dayalı örgütlenmenin yaygınlaştırılmasını,
- Herkese çalışma ve sosyal güvenlik olanaklarının sağlanmasını,
- Eşit veya eşdeğer işe eşit ücret ilkesinin yaşama geçirilmesini,
- Emeğin maddi ve manevi karşılığının eksiksiz verilmesini gerekli görmektedir.

Sosyal demokrasiye göre sendikalaşma ve meslek örgütlenmesi:

- Çalışanlar arasındaki dayanışmayı güçlendirmesi,
- Çalışanların, iş yaşamı ile ilgili kararları, emeğin korunması doğrultusunda etkilemesine yardımcı olması bakımından, büyük önem taşımaktadır.

Sosyal demokrasi, işsizliği, insan onurunu zedeleyen, sosyal istikrarı tehdit eden ve insan kaynağının boşa harcanmasına yol açan bir durum olarak nitelendirmektedir.

Bu nedenle sosyal demokrasi, toplumun çalışmak isteyen tüm bireylerine, yeteneklerine ve niteliklerine uygun işler bulmayı ve yeterli sosyal güvenlik olanakları sağlamayı görev bilmektedir.

Çalışanlara ödenecek ücretin belirlenmesinde eşit (veya eşdeğer) işe eşit ücret ilkesine uyulmasını gerekli gören sosyal demokrasi için bu ilke, sosyal adaleti gerçekleştirmenin en güzel aracı ve emeğin sömürü karşısındaki en güçlü güvencesidir.

Bu durum, eşit veya eşdeğer işe eşit ücret ilkesinin, aynı veya eşdeğer işi yapan insanlara ırk, din, dil, yaş ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın **aynı** ücretin ödenmesini zorunlu kılmasından kökenlenmektedir.

Sosyal demokrasi, küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin yarattığı birtakım sorunlar karşısında da, **çalışanları rahatlatacak ve emeği koruyacak** yeni çözümlerin arayışına girmiştir.

CHP'nin Emeğin Üstünlüğüne İlişkin Anlayışı Nedir?

SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLAN CHP, EMEĞİN ÜSTÜNLÜĞÜNE İNANMAKTADIR.

Emeğin kitle partisi olan CHP'ye göre, emek:

- İnsan kişiliğinin oluşmasında, yeteneklerinin gelişmesinde ve toplumla bütünleşmesinde **temel** etkindir,
- İnsandaki yaratıcılığın ve güzelliğın dışı yansıması ve somutlaşmasıdır,

CHP:

- Toplumun **tümüne** refah getirmeyi amaçlar; ancak, **öncelikle** emekten ve emeği ile geçinenlerden yanadır,
- Emeği bir **bütün** olarak görmekte; el ve düşün emeği ayırımı yapmamaktadır,
- Emeğin maddi ve manevi karşılığının insanlık onuruna yaraşacak bir yaşam düzeyi sağlayacak biçimde ve **eksiksiz** sağlanmasını gerekli görmektedir,
- Gelir getirici bir iş sahibi olmayı, tüm vatandaşlar için **temel** bir **hak** kabul etmektedir,
- Tüm çalışanlara **grevli, toplu sözleşmeli** sendikalaşma hakları tanınmasından yanadır,
- Eşit veya eşdeğer işe eşit ücret ilkesini, **eksiksiz** biçimde yaşama geçirmeye kararlıdır,
- Emeğiyle geçinenlerin karşılaştıkları **maddi imkansızlıkları** ortadan kaldırmayı görev bilmekte; bu konunun **toplumun ortak duyarlılığı** olması gerektiğini savunmaktadır.

c) Eşitlik ve Sosyal Adalet

Eşitlik Nedir?

Eşitlik, tüm insanların eş değerde sayılmasının ve insan kişiliğinin özgürce geliştirilebilmesinin önkoşuludur.

Özgürlük ve eşitlik, sosyal demokrasinin birbiri ile bağlantılı ve birbirinin tamamlayıcısı olan iki temel ilkesidir.

Herkes eşit olarak tanınmayan ve herkesin eşit olarak yararlanmadığı özgürlüklerin, **ayrıcalık** görünümüne girmesi kaçınılmazdır. Diğer yandan özgürlüksüz eşitlik de, **köleler** arasındaki eşitliğe benzer.

İnsanların, eşitsizliklerin bilincine, ancak **özgür** ortamlarda varabildikleri ve **eşitlik** istemlerini dile getirmeye başladıkları görülmektedir.

İnsanlar tarih boyunca, **eşitsizlikleri eşitliğe dönüştürebilmek** için uğraş vermişlerdir. Bu uğraşta ulaşılan ilk aşama, **“yasa önünde eşitlik”** veya bir başka deyişle **“hukukî eşitlik”** olmuştur.

Yasa önünde eşitlik, yasaların kişiler arasında cinsiyet, etnik köken, inanç, servet gibi unsurlara dayanarak **ayırım** yapmaması ve kamu otoritelerinin, bu gibi unsurlara dayanarak kişilere **farklı** davranmaması demektir.

“Yasa önünde eşitlik” aşamasını, **“siyasal eşitlik”** izlemiş ve beraberinde **“tek adam tek oy”** ilkesi ile ifade edilen **“genel oy”** sistemini getirmiştir.

Genel oy sistemi, oy hakkında ırka, cinsiyete, okur-yazarlık ve servet düzeyine bağlı olarak yapılan ayrımları ortadan kaldırmıştır.

Siyasal eşitlik kavramı, **seçilme hakkı** konusunda da, seçme hakkına benzer bir gelişimi gerçekleştirmiştir.

Hukukî ve siyasal eşitliklerin, toplumların eşitlik beklentilerini tam anlamıyla karşıladığı söylenemez; çünkü kimi toplum kesimleri ve bireyler, eşit tanınan haklardan eşit bir biçimde yararlanabilmek olanağını bulamamışlardır. Bunun nedeni, ekonomik alandaki eşitsizliklerdir.

Bu durum, eşitlik uğraşında yeni bir sayfanın açılmasına neden olmuş ve “ekonomik ve sosyal eşitlik” kavramı gündeme gelmiştir.

Ekonomik ve sosyal eşitliğin gerçekleştirilmesinde izlenecek yol ve sağlanacak eşitliğin niteliği konusunda, çeşitli ideolojilerin kendilerine özgü çözümler geliştirdiği görülmektedir.

Sosyal Demokrasinin Eşitlik ve Sosyal Adalet Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasi, toplumun tüm sınıf ve kesimleri arasındaki ilişkilerin:

- **Sosyal adaleti,**
- **Ekonomik ve sosyal eşitliği** gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesini hedeflemektedir.

Sosyal demokraside **ekonomik ve sosyal eşitlikten** anlaşılan, mutlak bir eşitlik değil; “**fırsat eşitliği**”dir.

Fırsat eşitliği:

- Başlangıç çizgisinde bütün insanların **aynı olanaklardan** yararlanabilmelerinin sağlanması,
- Bir toplumda herkesin, o toplumun her türlü olanağından yararlanma konusunda **eşit şansa** sahip olması, demektir.

Günümüzde **eşitlik kavramının** bir başka açılımı da “**cinslerarası eşitlik (kadın-erkek eşitliği)**” doğrultusunda olmuştur.

Dünyanın pek çok ülkesinde kadınlara kimi haklar, erkeklerle eşit biçimde tanınmamıştır.

Eşit tanınmış haklardan da kadınların, birtakım engeller nedeniyle, erkeklerle eşit biçimde yararlanamadığı görülmektedir.

Bu durum, “cinslerarası eşitsizlik” sorununa dikkatleri çekmiştir.

Bu sorunun çözümü için önce:

- Yasalarla yapılan **ayırımcılığın** kaldırılması,
- **Fırsat eşitliğinin** sağlanması yollarına gidilmiştir.

Bu yolların da, kadın-erkek eşitliğini yaşama geçirmekte yetersiz kaldığı görüldüncə, yeni bir kavram olan “**olumlu ayırımcılık (fırsat önceliği)**” gündeme gelmiştir.

“**Olumlu ayırımcılık**”, yaşamın çeşitli alanlarındaki yarışa kadının, birtakım **destek mekanizmalarının** yardımıyla, **bir adım önden** başlatılmasıdır.

“**Cinsiyet kotaları**”nın, olumlu ayırımcılığın en güzel uygulama örneğini oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Günümüzün sosyal demokrat anlayışı da, “**olumlu ayırımcılık**”ı, cinslerarası eşitliği sağlamak için **etkin** bir yöntem olarak görmektedir.

Sosyal demokraside, eşitlik kadar önem taşıyan bir başka kavram da, “**sosyal adalet**”dir.

Sosyal demokrasi, sosyal adaletin gerçekleşebilmesi için:

- Eşit veya eşdeğer işe eşit ücret ilkesinin yaşama geçirilmesini,
- Herkese iş bulabilme olanağı için **eşit şans** verilmesini,
- Çalışanlara ve emeklilere **insanca yaşam koşulları** hazırlanmasını,
- Toplumdaki gelir ve servet eşitsizliklerinin **toplumun vicdanını ve adalet duygusunu** rahatsız edecek boyutlara ulaşmamasını gerekli görmektedir.

CHP'nin Eşitlik ve Sosyal Adalet Anlayışı Nedir?

SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK CHP, EŞİTLİKTEN VE SOSYAL ADALETEN YANADIR.

CHP:

- Tüm yurttaşların, doğuştan var olduğu kabul edilen temel hak ve özgürlüklerden, cinsiyet, din, dil, ırk, mezhep ve sınıf ayırımı yapılmaksızın, tam bir eşitlikle yararlanmasını sağlayacak bir ortamı kurmayı amaçlamaktadır,
- Yasalarda ve yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmeye; bu amaç doğrultusunda kadınların önündeki tüm engelleri kaldırmaya ve gerektiğinde “olumlu ayrımcılık” yapmaya karardır.

CHP'nin hedefi:

- Fırsat eşitliğinin kurumsallaştırılması,
- Başta eğitim, sağlık ve çalışma yaşamı olmak üzere, her alanda fırsat eşitliğinin sağlanmasıdır.

CHP:

- Gelirlerin oluşumunda ve paylaşımında sosyal adaleti sağlamayı,
- Sosyal sınıflar ve bölgeler arasındaki eşitsizlikleri azaltmayı, **DEVLETİN** temel görevi olarak görmekte ve bunu gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu bir standartlaşma veya tekdüzelik özlemi olarak nitelendirilemez. Yaşam süreçleri içinde elbette ki insanlar çahşkanlıklarıyla ve yetenekleriyle farklılaşacaktır; fakat önemli olan, herkesin olabildiğince eşit koşullarda bu sürece başlayabilmesi ve kimseye haksızlık yapılmamasıdır.

CHP:

- Tüm yurttaşları sosyal güvenlik kapsamına almayı,
- Herkese güvenceli bir yaşam sağlamayı görev bilmektedir.

CHP, TÜRKİYE'NİN 21. YÜZYILDA DAHA ADALETLİ VE EŞİTLİKÇİ BİR ÜLKE OLARAK YER ALMASINI SAĞLAMAYA KARARLIDIR.

d) Dayanışma

Dayanışma Nedir?

Dayanışma, toplumun çeşitli kesimlerinden birey ve grupları:

- **İşbirliği ve destekleme amaçları çevresinde biraraya getiren, birlikte harekete yönelten,**
- **Toplumda temsil edilmelerini ve seslerini duyurmalarını sağlayan bir duygu ve tutumdur.**

Dayanışma:

- **Bireyleri kabuğuna çekilmekten ve bencillikten kurtarır,**
- **Bireylere kimlik, aidiyet ve bağlılık duyguları kazandırır,**
- **Paylaşmayı, yardımseverliği, birlikte hareket etmenin gücünü öğretir.**

Sosyal Demokrasinin Dayanışma Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasiye göre, dayanışmanın kökeni, toplumdaki ve devletteki **ortak sorumluluk anlayışı** ve **sosyal adaletsizliğe isyan duygusudur.**

Sosyal demokraside **dayanışma**, ezileni ve zayıfı, ezene ve sömürrene karşı korumaya yöneliktir.

Sosyal demokrasi, birbirine sevgi ve şefkat ve ile bağlanan, kimsenin kimseyi ezmediği ve sömürmediği bir toplum ve devlet düzeni kurmayı hedeflemektedir.

Bu nedenle de, sosyal demokrasiye göre devlet:

- **İnsanların kaderine kayıtsız kalmamak,**
- **Ezilenleri, sömürülenleri, dışlananları, yaşlıları, engellileri, düşkünlere, ekonomik bakımdan zayıf olanları korumayı temel hedef olarak görmek; bu hedefe ulaşmak için her türlü önlemi almak,**
- **Toplumla dayanışma içinde bulunmak zorundadır.**

Sosyal demokrasinin hedeflerine ulaşabilmesi ve zayıfı güçlüye karşı koruyabilmesi:

- **Devlet kadar toplumun da sorumluluk ve görev bilinciyle hareket etmesine,**
- **Çalışanların, güçsüz ve ezilen toplum kesimlerinin dayanışma anlayışı çerçevesinde yönetime ağırlık koymasına bağlıdır.**

Kuşkusuz bu da, örgütlenmekle olasıdır.

Bu nedenle sosyal demokrasi:

- **Dayanışma anlayışının biraraya getirdiği bireyleri ve grupları kucaklayan demokratik kitle örgütlerinin yaygınlaştırılmasını,**
- **Örgütlenme özgürlüğünün en geniş biçimde tanınmasını gerekli görmektedir.**

Toplumsal dayanışma, sosyal demokrasinin hedeflerine ulaşmasına yardımcı olduğu gibi; **sosyal demokrasi** de toplumsal dayanışmanın güçlenmesini ve gelişmesini sağlamaktadır.

Sosyal demokrasi, toplumsal dayanışma kadar, **toplumlar arasındaki işbirliği ve dayanışmayı** da önemsemektedir.

Sosyal demokrat anlayışa göre, toplumlar da:

- **Diğer toplumların sorunlarına çözüm aramak,**
- **Dünyanın yoksul bölgelerine yardım etmek,**
- **Doğal afetlerden zarar gören ülkelerle dayanışma içinde olmak,**
- **Toplumlar arasındaki kalkınma farklarını ortadan kaldırmak için çalışmak,**
- **Ezilen toplumlara arka çıkmak,**
- **İnsanlık onurunu evrensel düzeyde korumak ve dünya barışını sağlamak için çalışmak** durumundadırlar.

Bu nedenle **sosyal demokrat anlayışta,** dayanışma küresel nitelik taşımakta ve **herkesi kapsamına almaktadır.**

CHP'nin Dayanışma Anlayışı Nedir?

CHP, SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK DAYANIŞMACIDIR.

CHP Türkiye’de, sevgiye ve şefkate dayalı bir toplumsal düzen kurmayı amaçlamakta; bunun için de:

- **Sosyal güvenliğin yaygınlaştırılmasını,**
- **Dayanışmayı geliştirmeye yönelik tüm özendirme duygularının ve anlayışlarının seferber edilmesini gerekli görmektedir.**

CHP’nin toplum ve insan anlayışında:

- **Herkes birbirinden sorumludur ve dayanışma, bu sorumluluk anlayışının gereğidir,**
- **Engelliler, yaşlılar ve ezilenler, toplumun ortak duyarlılığı ve kaygısı olmalıdır.**

CHP’ye göre devlet:

- **Toplumla dayanışma içinde olmalıdır.**
- **Her yurttaşına, insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi ve sosyal güvenlik sağlamayı, Dengeli ve hakça bir gelir dağılımını gerçekleştirmeyi, Sahipsizleri korumayı; engellilere destek vermeyi, bütün yurttaşların asgarî ihtiyaçlarını karşılamayı görev bilmelidir.**

Bu görevler yerine getirilmedikçe, diğer beklentilerin karşılanmasına öncelik verememelidir.

CHP “katılımcılık”ı, dayanışmayı yaratan ve amacına ulaşmasını sağlayan en önemli unsurlardan birisi olarak görmektedir

CHP amaçları doğrultusunda, toplumlar arasındaki dayanışma ve işbirliğinden de yaranır; bu nedenle başta Sosyalist Enternasyonal olmak üzere, çeşitli kuruluşlarla bağlar kurmakta ve geliştirmektedir.

e) Barış

Günümüzde bireylerin ve toplumların huzurunu ve güvenliğini tehdit eden en önemli tehlike savaş, terör ve şiddettir.

Bu nedenle barış, ulusal ve uluslararası düzeyde en fazla üzerinde durulan ve korunması için gayret sarfedilen bir konu haline gelmiştir.

Sosyal Demokrasinin Barış Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasi, barışçıdır; anlaşmazlıkların şiddet yoluyla çözülmesinin insan haklarını zedeleyeceğine, ekonomik ve sosyal gelişmeyi durduracağına inanır, **şiddetin ve terörün her türüne karşıdır.**

Sosyal demokrasi, kavgadan, silâhtan ve savaştan arınmış bir dünyanın arayışı içindedir.

Sosyal demokrat anlayışa göre barış, yalnız savaşmamakla değil; toplumda ve toplumlar arasında savaşı ve kavgayı yaratan tüm haksızlıkları ve anlaşmazlıkları ortadan kaldırmakla gerçekleşebilir.

Sosyal demokrasi:

- Dünyadaki tüm toplumların birbirleriyle barış içinde yaşamalarını arzu etmekte,
- Barışı, süper güçlerin iyi niyetine ve korkuya dayandırmamakta,
- Dünyada sürekli bir barış için, silâhsızlanmanın sağlanmasını; ortak savunmayı gerçekleştirecek ve uluslararası anlaşmazlıkları **küresel adalet ve barış anlayışı** içinde çözecek, ulusların egemenlik haklarına saygılı **yeni kurumlar** oluşturulmasını gerekli görmektedir.

CHP'nin Barış Anlayışı Nedir?

CHP, SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK, BARIŞÇIDIR.

CHP için barış, vazgeçilemez bir temel değerdir.

CHP, evrensel barıştan yanadır.

CHP'nin evrensel barıştan yana kimliği, Atatürk'ün "yurtta barış, cihanda barış" ilkesinde en açık ifadesini bulmuştur.

CHP'nin barış tutkusu, insana ve topluma saygının gereğidir.

CHP, bu duyarlılığını, ülkemizin her yöresine, her kökenden ve inançtan yurttaşımıza taşımaya kararlıdır.

f) Hukukun Üstünlüğü

Hukukun Üstünlüğü Ne Demektir?

Hukukun üstünlüğü, bir devlette:

- Kişilerin birbirleriyle ve devletle ilişkilerinde olduğu kadar, devlet organlarının kendi içindeki işleyişinde de hukuk kurallarının egemen olması,
- Anayasaların, hukukun genel ilkelerine, yasaların Anayasaya; devletin bütün eylem ve işlemlerinin de Anayasaya ve yasalara dayanması ve bunlara uygun olması,
- Hukuk kurallarına uyulmasını güvence altına alacak, yasama ve yürütmenin yargısal denetimi, kuvvetler ayrılığı, yargı ve yargıç bağımsızlığı gibi yöntemlere dayalı bir sistemin işler durumda bulunması ve hak arama özgürlüğünün güvence altına alınması demektir.

Bu özelliklerin gerçekleştiği devletlere, "hukuk devleti" adı verilmektedir.

Sosyal Demokrasinin "Hukukun Üstünlüğü Anlayışı" Nasıldır?

Sosyal demokrasi, hukukun üstünlüğüne büyük bir önem vermektedir.

Bunun nedeni:

- Sosyal demokrasinin dayandığı değerleri ve benimsediği çözümleri yaşama geçirmenin, uygulamanın ve güvence altına almanın,

- Mülkiyet ilişkilerini ve çalışma yaşamını, **sosyal adaleti** gerçekleştirmek üzere yeniden düzenlemenin,
- Kişilere **sosyal güvenlik** sağlamanın,
- Ezileni **güçlüye** karşı korumanın,
- Toplumsal dayanışmanın oluşumuna **katkıda** bulunmanın,
- Kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirmesini önleyen **engelleri** kaldırmanın, ancak **sosyal demokrat** bir anlayışla ortaya konulacak **hukuk kuralları** aracılığı ile mümkün olmasıdır.

Hukukun üstünlüğü ilkesi ise, bu kurallara tüm kişilerin ve devletin uymasını sağlamaktadır.

Bir devlette, hukuk düzeninde **sosyal demokrat** anlayışın ağır basması, “**hukuk**”a, **sosyal** bir içerik kazandırmakta; “**hukuk devleti**”ni, “**sosyal hukuk devleti**”ne dönüştürmektedir.

Sosyal demokrat **değerlerin** ve **çözümlerin**, hukukun evrensel ilkelerine uygun hukuk kuralları ile **güvence altına** alınması; onları birer **bağış** olmaktan çıkarmakta; kişiye bunların yerine getirilmesi için **devletten** ve **diğer kişilerden** talepte bulunma hakkını vermektedir. **CHP’nin “Hukukun Üstünlüğü” Anlayışı Nedir?**

SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLAN CHP İÇİN, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ VAZGEÇİLMEZDİR.

CHP’nin temel amaçlarından birisi, **hukukun üstünlüğü** ilkesini yaşama geçirmektir.

CHP, için **hukukun üstünlüğü** yalnız **biçimsel** anlamda **yasalara bağlı** olmak demek değildir. CHP, aynı zamanda yasaların da hukukun evrensel ilkelerine uygun olmasını gerekli görmektedir.

CHP’nin hedeflediği yönetimde:

- Hukukun üstünlüğü ilkesi, bireylerin birbirleriyle ve devletle ilişkilerinde olduğu kadar, devlet organlarının **kendi iç işlerinde** de egemen olacak,
- Hukukun üstünlüğü ilkesinin, uluslararası ilişkilerde de, geçerliliğini korumasına **özen** gösterilecektir.

CHP:

- “Hukuk devleti”ni eksiksiz bir biçimde gerçekleştirilmeye kararlıdır,
- “Yargının bağımsızlığı”nın sağlanmasına özel bir önem vermektedir,
- Başta milletvekili dokunulmazlığı olmak üzere, yargılama konusundaki tüm ayrıcalık ve bağışıklıkların kaldırılmasından yanadır,
- Adil yargılanma ve hak arama özgürlüklerinin en geniş biçimde yaşama geçirilmesini amaçlamaktadır.
- Kişinin kendisini geliştirme hakkının, hukuk sisteminin ana dayanağı olacağı bir yönetimi hedeflemektedir; böyle bir yönetimde, özgürlüklerin ve hakların önündeki yasal ve doğal engelleri hızla kaldıracak, bunları güvence altına almayı sağlayacak çağdaş denetim mekanizmalarını geliştirecektir.

g) Dengeli Kalkınma ve Gönenc

Kalkınma Nedir?

Kalkınma, belli siyasetler güdölerek, toplumsal yapının değışkenlerinin, gelişme yönünde değıştirilmesidir.

Toplumsal yapının değışkenleri ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyalıdır.

Sosyal Demokrasinin Kalkınma ve Refah Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasinin kalkınma anlayışı insan odaklıdır, insanın mutluluğunu sağlamaya yönelmiştir.

Sosyal demokratlar kalkınmayı ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal yanlarıyla bir bütün olarak görmektedirler.

Sosyal demokrat anlayışa göre kalkınma:

- Yüksek bir ekonomik büyüme hızının sağlanmasına,
- Üretimin artmasına,

- Gelir dağılımının iyileştirilmesine,
- Yoksullukla mücadelede dayanmaktadır.

Ekonomik büyümenin ve üretim artışının amacı:

- Toplumu ekonomik, sosyal, kültürel tüm yönleriyle geliştirmek,
- Toplumun ve bireyin özgürlüğünü, gönencini, mutluluğunu arttırmak olmalıdır.

Sosyal demokrasinin hedefi:

- Daha fazla üreten ve büyüyen,
- İş olanakları yaratan, işsizliği önleyen, herkese iş sağlayan,
- Ulusal gelirin ve sermaye mülkiyetinin adil ve dengeli bir biçimde dağıldığı;
- Toplum kesimlerinin ekonomiye ve karar alma süreçlerine etkin bir biçimde katıldığı,
- Kişisel ve bölgesel gelişmişlik düzeyleri arasındaki farkları en aza indirgeyen,
- Teknolojideki, bilimdeki ve iletişimdeki gelişmelerin, küreselleşmenin olanaklarından yararlanan; fakat insan işgücünü ve emeği bu gelişmelerin yarattığı tüm tehditlerden ve sömürülerden koruyan,
- Dünyaya açılan,
- Verimli bir ekonomidir.

Sosyal demokrasi bu hedeflerine ulaşabilmek için, devletin sanayi ve ticarete tekeli bir rol almasını beklemez; üretim araçlarının mülkiyetinin tümüyle devlete geçmesi gibi bir önerisi de yoktur.

Sosyal demokrasinin DEVLET'ten beklediği:

- Serbest rekabet ortamını yaratması,
- Sosyal adalet, fırsat eşitliğine ve başarıya dayanan bir gelir ve servet dağıtım mekanizması kurmak için, ekonomide **DÜZENLEYİCİ, YÖNLENDİRİCİ, PLÂNLAYICI, DÜZELTİCİ** roller üzerlenmesidir.

Sosyal demokrasi, devletin bu görevleri yerine getirirken, **ulusal programlar ve plânlar** çerçevesinde hareket etmesini öngörmektedir.

CHP'nin Dengeli Kalkınma ve Refah Anlayışı

SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK CHP, HIZLI, DENGELİ, İSTİKRARLI BİR KALKINMADAN; DAHA FAZLA ÜRETİM VE DAHA ADİL BÖLÜŞÜMDEN YANADIR.

CHP'ye göre, kalkınma insan içindir.

CHP:

- Kalkınmayı, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yönleriyle bir bütün olarak görmekte,
- **Kalkınmanın bütünlüğünün, kalkınma ve gelişme sürecinin her aşamasında gözetilmesi gerektiğine inanmaktadır.**

CHP:

- Daha fazla üreten, büyüyen, iş alanları yaratan, işsizliği önleyen herkese iş sağlayan,
- Ürettiği değerleri **sosyal adalete** uygun biçimde paylaşan,
- Bilimin verilerinden, teknolojik gelişmelerden yararlanan, dünyaya açılan,
- Akılcı ve verimli bir ekonomi kurmayı amaçlamaktadır.

CHP:

- Güçlünün zayıfı **ezdiği**, tekellerin tüketiciyi **sömürdüğü**,
- Kurlsız, tekelci sermayenin egemenliğine girmiş, **başboş bir ekonomi düzeninin karşısındadır.**

CHP:

- Örgütlü, rekabetçi,
- Sosyal haklara, emeğe ve çevreye duyarlı,
- Üretken bir **sosyal piyasa düzeninden yanadır.**

CHP'nin benimsediği bu düzende:

- Sömürülme yer verilmeyecek,

- Ekonomik kararları **tekeller** belirlemeyecek,
- Başta emekçiler olmak üzere, tüm toplum kesimlerinin hakları, **sosyal duyarlılık** içinde korunacak,
- Bireylerin aşırı kazanma ve tekelcilik eğilimleri, **toplumsal yararlar** sınırlandırılacak,
- Gelir ve servet dağılımı **sosyal adalete, fırsat eşitliğine** ve **başarıya** dayandırılacaktır.

CHP, amaçladığı bu ekonomik düzene ulaşabilmek için devletin, sanayi ve ticarete mutlaka geniş boyutlarda yer almasını gerekli görmemektedir.

CHP için, amaçladığı ekonomik düzene geçmek açısından gerekli olan: **devletin** ekonomide yönlendirici, düzenleyici, düzeltici, plânlayıcı roller ve görevler üzerlenmesidir.

CHP'ye göre devlet, bu bağlamda özellikle:

- Ekonomi alanında **ulusal stratejileri** belirlemeli, **uzun vadeli** temel ekonomik politika tercihlerini yapmalı,
- Stratejik plânlamanın **yönlendirici** ve **özendirici** özelliklerinden yararlanarak, ekonomik gelişmenin **bölgesel** ve **sektörel** dengelerini kurmalı,
- Kalkınma konusunda kişiler ve bölgeler arasındaki **eşitsizlikleri** gidermeli,
- Toplumsal yararın gerektirdiği zorunlu durumlarda ekonomiye etkin müdahalede bulunabilmeli; **özelleştirme** ve **kamulaştırma** yapabilmeli,
- Kamu kaynaklarını, **verimsiz** kamu işletmelerinin, **ayrıcalıklı** özel şirketlerin, devlet ve belediye bürokrasilerindeki **savurganlığın** yıkıcı etkilerinden korumalı,
- Alt-yapı projelerini geliştirip, uygulamalı,
- Rekabet kurallarını gözetmeli,
- Üretici ve tüketiciyi korumalı,
- Teknolojinin ve küreselleşmenin getirilerini ekonomiye aktarabilmeli; yarattığı tehditlerden ve tehlikelerden, **işgücünü** ve **ekonomiyi** koruyacak **çözümleri** de geliştirmelidir.

Bu görevlerin yerine getirilmesinde:

- Vergi, bütçe, plân,
- Kamu kaynaklarının kullanımına, uzun ve kısa vadeli ekonomi stratejilerine ilişkin tercihler, en etkili araçlar olarak görülmektedir.

h) Çoğulcu ve Katılımcı Demokrasi

Çoğulcu Demokrasi Ne Demektir?

Çoğulculuk, toplumda birbirinden farklı görüş ve düşüncelerin özgürce ifade edilmesine ve bunların çevresinde örgütlenilebilmesine olanak tanıyan yönetim anlayışıdır. Bu anlayışa dayanan demokrasilere ise, **çoğulcu demokrasi** adı verilmektedir.

Çoğulcu demokrasilerde, toplumun yönetimi çoğunluğun iradesi doğrultusunda gerçekleşmekle birlikte, bu irade **her istediğini** yapabilme durumunda ve **sınırsız konumda** değildir.

Çoğulcu demokrasiler muhalefete, çoğunluk haline geçebilme olanaklarını vermekte ve çoğunluğu **denetleme-etkileme haklarını** tanımaktadırlar.

Bu haklar, beraberlerinde diğer hak ve özgürlükleri getirmektedir. Bunların başında da düşünce ve örgütlenme özgürlükleri yer almaktadır.

Bu hak ve özgürlüklerin, **çoğunluk iradesini sınırlayıcı** ve keyfiliğe kaçmasını engelleyici bir işlev yaptığı görülmektedir.

Çoğulcu demokrasilerde, siyasal iktidar da **tek merkezde** toplanmamakta; çoğunluğun iradesini sınırlandıran denetim mekanizmaları oluşturulmaktadır.

Tek tip insan, tek tip düşünce, tek tip örgütlenme modeli çoğulcu demokrasi anlayışına yabancısıdır.

Çoğulcu demokrasiler, bu nedenle **çok partili** yapıdadırlar.

Çoğulcu demokrasilerde, **demokratik kitle örgütlenmesi** de yaygın bir biçimde gerçekleştirilmektedir.

Katılımcı Demokrasi Ne Demektir?

Katılımcılık, siyasal iktidarın sivil topluma yayılmasına; bireylerin ve sivil toplum örgütlerinin siyasal kararların alınışına etkin bir biçimde katılmasına olanak tanıyan anlayıştır.

Katılımcılıkta, merkezîyetçilikten uzaklaşma vardır.

Katılımcılık anlayışına dayanan demokrasilere de, **katılımcı demokrasi** denilmektedir.

Sosyal demokrasinin Çoğulculuk ve Katılımcılık Anlayışı Nedir?

Sosyal demokrasi, çoğulcu ve katılımcı bir demokrasi anlayışını benimsemektedir.

Sosyal demokrasi, çoğulculuk anlayışı doğrultusunda:

- İletişim, toplantı, gösteri yürüyüşü, düşünce ve örgütlenme özgürlüklerinin geniş bir biçimde tanınmasını ve desteklenmesini,
- Farklı kültürlere, bireylerin farklı kimlik ve kişiliklerine saygı duyulmasını gerekli görmektedir.

Sosyal demokrasi, katılımcılık anlayışı doğrultusunda:

- Siyasal partilerin yanında, birbirinden farklı çıkarılara sahip toplum kesimlerinin, sendikaların, meslek odalarının, derneklerin ve kooperatiflerin de yönetime ağırlık koyduğu,
- Halkın, siyasal sürecin dışında değil içinde yer aldığı bir yönetim modelinin gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır.

Sosyal demokrasi katılmayı, yalnız ulusal düzeyde düşünmemektedir.

Sosyal demokrasiye göre:

- Uluslararası düzeyde de katılma gerçekleştirilmeli,
- Tüm ülkelerin katılımıyla, dünya ekonomik ve mali sistemi daha demokratik bir hale getirilmelidir.

Sosyal demokrasi:

- Yerel yönetimlerin, özyönetim kuruluşlarının ve özerk kuruluşların güçlendirilmesinden,
- Merkezi yönetimlerin elindeki yetkilerin bir bölümünün yerel yönetimlere aktarılmasından yanadır.

CHP'nin Çoğulculuk ve Katılımcılık Anlayışı

CHP SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK ÇOĞULCU VE KATILIMCI DEMOKRASİDEN YANADIR.

CHP için çoğulculuk bireye, bireyin hak ve özgürlüklerine, kimlik ve kişiliğine saygının gereğidir.

CHP'nin amacı, insan haklarına dayalı, özgürlükçü ve çoğulcu demokrasiyi hayata geçirmek; bireyi özgür, toplumu örgütlü, devleti demokratik kılmaktır.

CHP, demokrasinin bir yaşam biçimine dönüşebilmesi için:

- Kişilerin, özgürce farklılaşıp tartışarak, uygarca uzlaşma ve birlikte yaşayabilme alışkanlığına ulaşmalarını,
- Hoşgörü anlayışını geliştirmelerini gerekli görmektedir.

CHP:

- Düşünce, düşünceyi açıklama ve örgütlenme özgürlüklerinin bir bütün olduğuna inanmakta ve çağdaş demokrasilerin ölçülerinde düzenlenmesini savunmaktadır.
- Önceden izin almadan **toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma** hakkını, temel bir hak olarak kabul etmekte,
- Katılımcı ve çoğulcu yapılanmayı çağdaş bir toplumun ve yönetimin **önkoşulu** olarak tanımlamakta,
- Özgürce sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarından tüm çalışanların yararlanmasını öngörmekte,
- Kooperatifçiliğin özendirilmesini, sivil toplum örgütlerinin özgürce örgütlenebilerek etkinleşmesini istemekte,

- Halkın yönetime katılımını gerçekleştirmeyi ve yönetimi yeniden yapılandırmayı hedeflemekte,
- Devlette, belediyelerde, üniversitelerde ve mümkün olan her ortamda **katılımın**, temel bir yaklaşım haline gelmesini; kararların, o kararın etkileyeceği çevrelere ve insanlara sistemli bir biçimde **danışılarak** oluşturulmasını savunmakta,
- Üniter devlet yapısını korurken, yerinden yönetimi de özellikle **katılımcı** boyutuyla uygulamaya geçirmeyi amaçlamakta,
- Toplumumuzun zenginliği olan ırk, din, mezhep ve etnik köken farklılıklarına, “**ulusun ve ülkenin bölünmez bütünlüğü ilkesi**” doğrultusunda; **çoğulculuk** ve **eşitlik** anlayışıyla ve **hoşgörüyle** yaklaşmaktadır.

i) Doğanın ve Çevrenin Korunması

Çevre Hakkı Nedir?

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak, bir insan hakkıdır.

Günümüzde bireylerin, toplumların ve devletlerin özensizlikleri, teknolojik gelişmelerin ve sanayileşmenin **zararlı etkileri**, giderek doğanın ve çevrenin **kirlenmesine ve bozulmasına** yol açmakta; insanlığın ortak kültür mirası **tehlikeye girmektedir**.

Bu nedenle, günümüzde doğanın, çevrenin ve insanlığın ortak kültür mirasının korunması, çevre hakkının düzenlenmesi için, **ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmaların hız kazandığı** görülmektedir.

Sosyal Demokrat Anlayışta, Çevrenin ve Doğanın Korunması Nasıldır?

Sosyal demokrasi, bireye **sağlıklı bir çevrede yaşama olanağı** hazırlamaya; **doğayı ve insanlığın ortak kültür mirasını** korumaya özel bir önem vermektedir.

Sosyal demokrasi:

- Doğa ve çevre ile ilgili sorunlara **evrensel** boyuttan bakmakta;
- Çevrenin ve doğanın korunması için **ulusal** düzeyde olduğu kadar **uluslararası** düzeyde de önlemler alınmasını gerekli bulmaktadır.

Bunun nedeni, çevre ve doğa ile ilgili sorunların yarattığı zararların yalnız yerel düzeyde kalmaması; bütün dünyayı ve özellikle gelişme yolundaki tüm ülkeleri etkilemesidir.

Sosyal demokrasi: teknolojik gelişmeleri ve sanayileşmeyi destekler; bunların çevreyi ve doğayı zedeleyen, denetlenemez tehlikeler yaratan ve toplumsal açıdan kabul edilemeyecek sakıncalar doğuran boyutlarını ise sınırlamaktan ve engellemekten yanadır.

Sosyal demokrasi:

- Çevreyi ve doğayı tehdit eden ürünlerin yerine, çevre dostu ürünlerin üretilmesini,
- Çevreyi ve doğayı zenginleştiren ve koruyan üretim ve yaşam biçimlerinin geliştirilmesini savunmaktadır.

CHP'nin Anlayışında Doğanın ve Çevrenin Korunması Nasıldır?

CHP, SOSYAL DEMOKRAT BİR PARTİ OLARAK ÇEVRECİDİR; DOĞANIN VE ÇEVRENİN KORUNMASINDAN YANADIR.

CHP:

- Yeşil bir dünyada temiz bir Türkiye'yi hedeflemekte,
- Çevrenin ve doğanın korunmasını temel bir öncelik olarak görmekte,
- İnsanlığın ortak kültür mirasının, doğanın ve kent yeşil alanlarının özel çıkarlar için tahribine ve talanına son verilmesinin gerektiğini savunmaktadır.

CHP'ye göre:

- Kalkınma ve sanayileşme çabaları, kültür ve doğa mirası korunarak, çevreyle uyum içinde gerçekleştirilmeli,

- **Kentleşme**, toplumun **uzun süreli** yararları doğrultusunda, kamu tarafından yönlendirilmeli ve denetlenmeli; **sağlıksız ve çarpık** özelliklerden, bunların kaynağındaki **yanlış ve yetersiz** yasal düzenlemelerden arındırılmalı,
- **Doğa, çevre, tarihi ve kültürel mirasın** korunmasında çevreci sivil toplum kuruluşları ile de işbirliği sağlanmalı,
- **Erozyonla mücadele** edilmelidir.

III. ÜLKEMİZİN KOŞULLARINDAN KAYNAKLANAN ÖNCELİKLER

Sosyal demokrasinin hedeflerine ve amaçlarına varması için kullanılacak **araç ve yöntemler**, her ülkenin koşullarına ve önceliklerine göre değişmektedir.

Türkiye'nin gerçeklerine bakıldığında, kimi alanlarda, Batı'daki **sosyal demokrat hareketin gelişme koşullarının** hala sağlanamamış olduğu görülmektedir.

Bu alanların başında,

- **Demokratikleşme**,
- **Kalkınma**,
- **Erdemlilik** gelmektedir.

Günümüzdeki **Batı demokrasilerinin**, demokrasi alanındaki sorunlarını **büyük ölçüde** çözümlemiş olduğu ve bu demokrasilerdeki **sosyal demokrat hareketlerin gündeminde**, "**demokratikleşme**" sorununun, artık **ön sıralarda** yer almadığı bilinmektedir.

Aynı durum "**kalkınma**" için de söz konusudur.

Batı demokrasileri, yönetimde **dürüstlüğü** ve **saydamlığı** sağlamak için de, etkin **yöntemler ve yaptırımlar** geliştirmiştir.

Sosyal demokrasinin başarıya ulaşmasında temel dayanakları oluşturan "**demokratikleşme**", "**kalkınma**" ve "**erdem**" konusunda, Türkiye'nin hâlâ birtakım sorunlar yaşıyor olması; **CHP'nin öncelikle** bu sorunları çözmek için politikalar üretmesini gerektirmektedir.

Bu durum, CHP'nin gündeminde, “demokratikleşme”, “kalkınma” ve “erdemli yönetim-yönetimde dürüstlük ve saydamlık” konularının özel bir ağırlıkla yer almasına neden olmaktadır.

CHP, toplumun yüzyüze olduğu pek çok sorunun kökeninde yolsuzluk olaylarının yatıgını görmekte ve yolsuzluklarla etkin biçimde mücadele etme kararlılığını taşımaktadır.

IV. CHP'NİN İDEOLOJİK KÖKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE UYUM

CHP'nin ideolojik kökenleri olan **Kemalizm** (altı ok) ve sosyal demokrasinin evrensel ilkeleri, Türkiye koşullarında birbirinden soyutlanamaz.

Cumhuriyet'in kuruluşunu izleyen yıllarda CHP'nin Parti Programı'nda tanımladığı **altı ok ilkelerinde**, sosyal demokrasinin bugün üzerinde anlaştığı evrensel değerlerin çoğunu bulmak mümkündür.

CUMHURİYETÇİLİK, HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ, DEMOKRASİ, ÇOĞULCULUK VE KATILIMCILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

Sosyal demokrasinin evrensel değerlerinden birisi olan “**hukukun üstünlüğü**”, Türkiye'de Kemalizm'in “**cumhuriyetçilik**” ilkesinin bir getirisi olarak uygulamaya girmiştir.

Atatürk “**cumhuriyetçilik**” ilkesinin özü olan “**cumhuriyet**”i “**demokrasi**” ile birlikte düşünmüş ve bu düşüncesini “**cumhuriyet, demokrasi ilkesinin en çağdaş ve akılcı uygulamasını sağlayan hükümet şeklidir**” sözleriyle ifade etmiştir.

Atatürk'ün gerçekleştirmek için uğraş verdiği demokrasi ise:

- **Katılımcılığa**
ve
- **Çoğulculuğa** yönelmiştir.

Bu “**katılımcılık ve çoğulculuk**”un başlangıçta, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yıllarının koşullarıyla sınırlı biçimde gerçekleştirilebildiğini söylemek gerekir.

Halkevleri, Anadolu Ajansı, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Türk Hukuk Kurumu, Türk Ekonomi Kurumu, hatta kooperatifçilik girişimleri, çoğulculuk ve katılımcılık anlayışı doğrultusunda, **sivil toplum örgütlenmesini** yaratmaya yönelik çalışmaların örnekleridir.

CHP’nin bu girişimlerle başlayan, çok partili yaşamla gelişerek günümüze uzanan **çoğulcu ve katılımcı demokrasi anlayışının**, bugün artık sosyal demokrasinin katılımcılık ve çoğulculuk anlayışıyla buluştuğunu söylemek gerekir.

ÇOĞULCULUK, KATILIMCILIK, DAYANIŞMA, BARIŞÇILIK, EŞİTLİK, EMEĞİN ÜSTÜNLÜĞÜ VE HALKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

Kemalizm’in getirdiği **çoğulcu ve katılımcı demokrasi anlayışı**, sosyal demokrasinin evrensel değerlerinden biri olan “**dayanışma**”nın gerçekleşmesi için de en elverişli ortamı hazırlamıştır.

Aslında **Ulusal Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti**, başlıbaşına bir **dayanışma ürünü** olarak oluşmuştur.

Dayanışma”, aynı zamanda Kemalizm’in “**halkçılık**” ilkesiyle de içiçe geçen bir kavramdır.

Halkçılık, Türkiye Cumhuriyeti’nde, toplumun çeşitli kesimlerinin birbirleriyle **uyum halinde**, **toplumsal dayanışma** içinde bulunacağı bir yaşantıya ulaşmayı amaçlayan anlayıştır.

Bu toplumsal yaşantıda kimseye, diğerine göre bir üstünlük ve ayrıcalık tanınmamakta, aydın-halk ayrışması ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Halkçılık, “toplumsal düzenin ve hukukun emeğe dayandırılması” olarak da anlaşılmaktadır.

Halkçılık bir başka açıdan da, kalkınma ve refahı toplumun tüm kesimlerine yayma hareketi olarak tanımlanmaktadır.

Bu görüntüleriyle halkçılık ilkesinin, sosyal demokrasinin evrensel değerlerinden “eşitlik” “sosyal adalet” ve “emeğin üstünlüğü” ile örtüştüğünü söylemek gerekir.

Halkçılık ilkesinin ifade ettiği değerlerden birisi de, “barışçılık”tır.

Atatürk’ün “yurtta barış, cihanda barış” sözlerinde, evrensel boyutu da vurgulanarak, en özlü ifadesini bulan barışçılık da, bugün sosyal demokrasinin önde gelen değerleri arasında yer almaktadır.

DENGELİ KALKINMA (GÖNENÇ) İLE DEVLETÇİLİK VE HALKÇILIK ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR?

Sosyal demokrasi, kalkınmanın, toplumun ve bireylerin gönencinin, sosyal adalet çerçevesinde sağlanabilmesi için devlete, (boyutları ve türü toplumların koşullarına göre değişse de) ekonomik yaşamı düzenleme, yönlendirme, denetleme ve plânlama doğrultusunda görevler vermektedir.

Bu anlayışı, Kemalizm’in “devletçilik” ilkesinde de görmek mümkündür.

Kemalizm için devlet:

- Toplumu kısa sürede çağdaşlaştırmanın, geri kalmışlıktan kurtarmanın,
- Kalkınma açısından bölgeler arasındaki farkları en aza indirmenin ve dengeli bir gelir dağılımı gerçekleştirmenin,
- Vatandaşlara insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlamanın,
- Sosyal adalete dayalı bir düzen kurmanın, en uygun aracıdır.

Türkiye Cumhuriyeti, 1930 yılında benimsediği devletçilik anlayışı doğrultusunda, hızlı bir kalkınma sürecine girmiştir.

Bu kalkınma “halkçılık” ilkesinin gerektirdiği biçimde yurdun tüm bölgelerinde aynı hızla gerçekleştirilmeye çalışılmış; bölgelere, kişilere veya zümrelere ayrıcalıklar tanınmamıştır.

SOSYAL DEMOKRASİNİN GÜNÜMÜZDE ULAŞTIĞI NOKTA VE CHP

CHP’nin altı okuyla ifade edilmiş olan ilkeler, özünü kaybetmeden, çağa uyabilmek için kendini yenileyebilme ve yeni çözümler üretebilme yeteneğine sahiptir.

Sosyal demokrasi de, benzer bir biçimde:

- **Dayandığı evrensel değer ve ilkeleri yaşama geçirebilmek için, ülkelere ve zamana göre değişen yöntemler kullanmakta,**
- **İdeolojik özünden uzaklaşmadan, zaman içinde kendini geliştirebilmektedir.**

Bu değişim ve gelişim günümüzde sosyal demokrasi anlayışına, insan odaklı, bilgiyi-teknolojiyi-dayanışmayı-hoşgörüyl ve sevgiyi öne çıkaran yeni bir açılım kazandırmıştır.

Sosyal demokrasinin bugün varmış olduğu, bu insan odaklı anlayış, Anadolu kültürüne ve bu kültürün dayandığı, hümanist Anadolu düşüncesine yabancı değildir.

Anadolu düşünürleri daha 13. yüzyılda insan odaklı; insanın, bilginin, emeğin, sevginin, hoşgörü ve dayanışmanın en önemli değerler olduğunu vurgulayan düşünceler geliştirmişlerdir, insanın devletin değil, devletin insanın hizmetinde olması gerektiğini dile getirmişlerdir; siyasal iktidarı sorgulayan ve haksızlıkların karşısında hak arayan bir anlayışı ifade etmişlerdir.

Bu anlayış, Anadolu insanının yaşam felsefesini şekillendirmiş ve Anadolu kültürünün dayanaklarını oluşturmuştur.

İnsanlarımızın bilgiye özlem ve saygı duyduğu; birbirlerine sevgi, dayanışma, hoşgörü bağları ile bağlandığı, insana önem verdiği yadsınamaz.

Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nı bu nitelikleri taşıyan Anadolu insanı ile kazanmış; yeni Türkiye'yi bu kültürel değerlere dayanarak kurmuş; çağdaşlaşmayı bu anlayış üzerinde gerçekleştirmiştir.

Kemalizm'in özünde de, insana, bilgiye, emeğe, sevgiye, hoşgörü ve dayanışmaya değer veren Anadolu anlayışı vardır.

Bugün sosyal demokrasinin kazandığı insan odaklı açılım ve benimsediği evrensel değerler, CHP'ye:

- **Sosyal demokrasi ile Kemalizm'i, Anadolu kültürünün hümanist değerleri üzerinde birleştirmek ve özdeşleştirmek,**
- **Söylemini, bu bakış açısından ifade edebilmek olanağını vermiştir.**

Bu gelişme aynı zamanda Anadolu insanının:

- **CHP'nin söylemi ile bu söylemin Anadolu'ya uzanan dayanakları arasındaki yakın bağları görebilmesine neden olmuş;**
- **CHP'nin söylemini, kendi özünden gelen "yerli" bir anlayış olarak görmesini sağlamış, "yabancı kökenli" diyerek reddetmesini ve dışlamasını önlemiştir.**

Bu gelişmenin sonucunda toplumumuz, CHP'nin sosyal demokrat anlayışını, ANADOLU SOLU olarak adlandırmıştır.

Aslında "Anadolu Solu" yeni bir ideoloji değil; CHP'nin sosyal demokrat ideolojisinin yeni bir açıdan anlatımıdır.

Bugün Anadolu kültür mirası üzerinde sosyal demokrasiyi ve Kemalizm'i birleştiren CHP:

- **Anadolu halkına sahip çıkarak, onu aydınlık bir geleceğe taşıyacak,**
- **Demokrasiyi, özgürlüğü, eşitliği, sosyal adaleti, dayanışmayı gerçekleştirecek,**

- **Cumhuriyet'i ve başta İâlklik olmak üzere tüm Atatürk ilkelerini koruyacak,**
- **Sömürüye, ezilmişliğe, yolsuzluğa, çetelere, çatışmalara, cinayete, haksızlığa, hukuksuzluğa son verecek,**
- **Devleti kişilerin hizmetine sokacak,**
- **Ülkemize barışı, kardeşliği ve dürüstlüğü getirecek,**
- **Kalkınmayı, çağdaşlaşmayı, bağımsızlığı gerçekleştirecek,**
- **Anadolu'ya; Anadolu'nun tarihine, sanatına, kültürüne, inançlarına, aydınlık önderlerine sahip çıkacak,**
- **Bölünmeyi değil, birlikte güçlenmeyi; ırkçılığı değil, ulusçuluğu yaşama egemen kılacak,**
- **Doğada, toplumda, siyasette temizliği sağlayacak,**
- **İnsanlarımızı bilgiye, sevgiye, hoşgörüye dayalı bir toplum düzeninde, uygar ve çağdaş bir yaşam düzeyine ulaştıracaktır.**

ALTINCI BÖLÜM

NEDEN CUMHURİYET HALK PARTİİYİZ?

ALTINCI BÖLÜM

NEDEN CUMHURİYET HALK PARTİLİYİZ?

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP'nin:

- Kurucusu, ulu önderimiz Atatürk'tür,
- Kökleri Ulusal Kurtuluş Savaşı'mıza kadar uzanmakta; tarihi, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi ile birleşmektedir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Atatürk ilkelerine bağlıdır,
- Cumhuriyetçidir, ulusçudur, halkçıdır, lâiktir, devletçidir, devrimcidir,
- Lâik Türkiye Cumhuriyeti'ni ve devrimlerimizi sonsuza dek yaşatmaya; ulusun ve ülkenin bütünlüğünü korumaya kararlıdır,
- Ulusçuluğu ırkçılığa dönüştürmemiştir; dil, din, ırk ayrımcılığı yapmamıştır; toplumumuzdaki etnik ve kültürel farklılıklara Türkiye'nin ulusal bütünlüğü çerçevesinde çoğulcu demokrasi anlayışla yaklaşmış; farklılıklar içinde ulusal bütünleşmeyi öngörmüş; ayrışmayı ve bölücü anlayışları reddetmiştir.
- Her zaman ve her alanda ulusal bağımsızlığı sağlamak için çalışmıştır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Sosyal demokratır.
- Sosyal demokrasinin evrensel değerlerini benimsemiştir. Özgürlükçüdür, eşitlikçidir, barışçıdır, dayanışmacıdır; sosyal adaletten, emekten, dengeli kalkınmadan, çoğulcu ve katılımcı demokrasiden yanadır; hukukun üstünlüğüne saygılıdır; doğanın ve çevrenin korunmasına özen göstermektedir; teknolojik gelişmeleri özümsemekte ve toplumumuzu gelişmiş bir bilgi toplumuna dönüştürmek için çalışmaktadır.
- Sömürütün her türlüüne ve sömürtye dayalı düzene karşıdır.

- Sömürü düzenini değiştirmek, güçlünün güçsüzü ezmesini önlemek, sosyal adaleti gerçekleştirmek için demokrasinin kurallarına uyarak iktidara gelmeyi amaçlamaktadır.
- Devletçiliği özel sektör düşmanlığı olarak algılamamaktadır.
- Sosyal adaleti gerçekleştirmek, herkese insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeni sağlayabilmek, kalkınmayı topluma yayabilmek, yurdun bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklarını giderebilmek, üretimi artırabilmek için devlete ekonomide yönlendirici, düzenleyici, düzeltici, plânlayıcı roller vermektedir.
- Örgütlü, yarışmacı, emeğe ve çevreye duyarlı sosyal pazar ekonomisinden yanadır.
- Ekonominin üretken ve paylaşımın sosyal adalete uygun olmasını hedeflemektedir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP'nin:

- Ekonomi ve siyaset anlayışının odağında insan vardır.
- Temel amacı, insanın refah ve mutluluğunu artırmak, bunun için gerekli toplumsal, ekonomik ve kültürel koşulları hazırlamaktır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Özelleştirmeyi başlı başına bir amaç olarak görmemekte; ancak toplumun çıkarları bakımından zorunlu durumlarda özelleştirmeye gidilmesini kabul etmektedir;
- Çalışanları mağdur edecek, kamu mallarının gerçek değerinin altında satılmasına olanak verecek özelleştirmeleri sona erdirmeye kararlıdır.
- Stratejik önem taşıyan işletmelerin özelleştirilmesine karşıdır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Sosyal devleti eksiksiz gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.
- Tüm yurttaşları sosyal güvenliğe kavuşturmaya; emeklilere, güçsüzlere, engellilere insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlamaya; işsizliği engellemeye; herkese iş sağlamaya, emekçiyi ve emeği korumaya; konut, sağlık ve eğitim sorunlarını çözmeye kararlıdır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Çiftçiden yanadır, çiftçinin tüm sorunlarını çözmeye karardır.
- Tarımı teknolojik gelişmelerden yararlanarak çağdaşlaştırmayı ve geliştirmeyi, üretimi artırmayı, üretim masraflarını azaltmayı, ürünün gerçek değerini bulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Hukukun üstünlüğüne inanmıştır.
- Yeni, çağdaş, çoğulcu, katılımcı ve özgürlükçü bir Anayasa'nın hazırlanmasına ilişkin tüm çalışmalarını tamamlamıştır,
- Tüm ülkede hukukun üstünlüğünü, kanun önünde eşitliği, yargının bağımsızlığını, yargıç güvencesini yaşama geçirmeye; adalet reformunu gerçekleştirmeye; başta milletvekili dokunulmazlığı olmak üzere, yargısal denetimin etkisizleşmesine yol açan tüm ayrıcalık, istisna ve muafiyetleri kaldırmaya karardır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Gençlere ve gençlerin sorunlarına çözüm getirmeye öncelik vermekte,
- Politikalarında ve örgütünde gençlerle bütünleşmekte,
- Gençler tarafından beğenilmektedir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmeye karardır. Kurulduğu günden bu yana cinslerarası eşitliği gerçekleştirmek, kadının ezilmesini, sömürülmesini, ikinci sınıflığa itilmesini önlemek için uğraş vermiştir.
- Kadının ve erkeğin yaşamı eşitçe ve omuz omuza paylaştığı bir toplumsal düzene ulaşmayı hedeflemektedir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Türkiye'de ahlâkı ve erdemi egemen kılmaya,
- Temiz siyaseti, dürüst ve saydam yönetimi kurumsallaştırmaya,
- Tüm denetim olanaklarıyla yolsuzlukların üzerine gitmeye kararlıdır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Anadolu'nun kültürel değerlerine bağlıdır,
- Sosyal demokrasinin evrensel değerleriyle Kemalizm'i, Anadolu'nun kültürel değerleri üzerinde birleştirmektedir,
- İnsana saygıya, hoşgörüye, bilime, sevgi ve dayanışmaya dayalı bir toplum ve devlet düzeni kurmayı amaçlamaktadır.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Her zaman programı, politikaları, kadroları ile iktidara hazırlıklıdır.
- Devleti, demokratikleşme ve etkinleştirme doğrultusunda yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir.
- Geleceği, boş vaatlere dayandırmamakta; gerçekçi çözümler önermektedir.
- Bozuk düzenin değil, özlenen çözümlerin partisidir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- En önemli değer olarak insanı görmektedir,
- İnsanın mutluluğunu amaçlamaktadır,
- İnsanın mutlu olması için en önemli önkoşulun özgürlük olduğunun bilincindedir,
- Özgürlüklerin önündeki tüm engelleri kaldırmayı hedeflemektedir,
- Devletin insanın maddi ve manevi olarak kendisini geliştirmesini sağlayacak ortamı ve koşulları hazırlamasını gerekli görmektedir.

Cumhuriyet Halk Partiliyiz, çünkü CHP:

- Sanata, sanatçıya ve kültüre önem vermektedir,
- Sanatın ve kültürün geliştirilmesini ve zenginleştirilmesini, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın temel koşulu olarak görmektedir,

- Sanat ve kültür etkinliklerinin ve sanatçıların desteklenmesinden yanadır.
- Anadolu'nun sanat ve kültür zenginliğinin korunmasını, geliştirilmesini ve tanıtılmasını öncelikle hedefler arasına almıştır.

**CUMHURİYET HALK PARTİİYİZ, ÇÜNKÜ CHP TÜRKİYE'Yİ
AYDINLIĞA ÇIKARACAK TEK PARTİDİR.**

İLETİŞİMLE İLGİLİ BİLGİLER

I. İLETİŞİM NEDİR?

ALGILAMA KAPASİTESİNİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ
NEDİR?

DUYGUSAL DURUMUN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?

CİNSİYETİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?

**II. İLETİŞİMDE GENEL OLARAK DİKKAT EDİLMESİ
GEREKEN KURALLAR NELERDİR?**

“TANIŞMA” NASIL OLMALIDIR?

DÜŞÜNCELER NASIL İFADE EDİLMELİDİR?

ELEŞTİRİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

TARTIŞMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

ZAMANLAMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

DİNLEME KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

BAŞKALARININ GÖZÜ İLE BAKMANIN ÖNEMİ NEDİR?

İLGİ VE SEVGİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

**III. PARTİ ÜYELERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT
ETMELİDİR?**

**IV. PARTİ YÖNETİCİLERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT
ETMELİDİR?**

İLETİŞİMLE İLGİLİ BİLGİLER

I. İLETİŞİM NEDİR?

İletişim, insanların karşılıklı olarak kendilerini başkalarına anlatmalarını ve başkalarını da anlamalarını sağlayan duygu-düşünce alışverişidir.

İletişim, insanlar için olduğu kadar, siyasal partiler için de vazgeçilmez bir olaydır.

CHP'nin politikalarının ve programının anlatılması, benimsetilmesi, partiye güven duygusunun yaratılması ve pekiştirilmesi, halkla kurulacak iletişimin başarısına bağlıdır.

İletişim kurma:

- Konuşma,
- Anlatma,
- Öğretme ve tartışma,
- İkna etme gibi bir dizi etkinliği içermektedir.

İletişim sözlü, yazılı, görsel biçimlerde yapılabilir.

İletişimin hangi yolla kurulacağını, iletişim kurulacak hedef kitlelerin özelliklerine göre belirlemek gerekir.

Farklı hedef kitlelere, ancak özelliklerine uygun dil ve iletişim aracıyla ulaşıldığı takdirde başarılı sonuçlar alınabilmektedir.

Siyasette en etkili iletişim, yüz yüze yapılan iletişimdir. İnsanları "birebir ikna etmek" en başarılı sonuçları vermektedir. Bu durum, siyasette sözlü iletişimin özel bir ağırlık kazanmasına neden olmaktadır.

Kişilerin algılama kapasiteleri, duygusal durumları, cinsiyetleri gibi faktörler de iletişimin başarısını etkilemektedir.

ALGILAMA KAPASİTESİNİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?

Herkesin algılama kapasitesi farklıdır.

İnsanların algıladığı şeyler, düşünce üretimlerini:

- Bilgilerin toplanması,
- Durum, koşul ve bilgilerin yorumlanması, değerlendirilmesi,
- Tavır ve tutumların belirlenmesi aşamalarında etkilemektedir.

Herkes algıladığı ölçüde bilgi toplayabilmektedir.

Aynı bilgiyi kullanan insanlar, kendi kişisel değerlendirmelerine göre farklı yorumlar yapabilmektedir.

İnsanlar bir olayı yorumlarken, onunla ilgili olmayan başka olayları ve olguları da, onunla ilgiliymiş gibi yorumlayabilmektedir.

Bu nedenle iletişimde karşınızdakilerin algılama kapasitesini gözönünde bulundurmanız; düşüncelerinizi bu kapasiteye göre iletmeniz gerekmektedir.

Herkes aynı şekilde algılamamakta; birbirinden farklı biçimlerde öğrenebilmektedir.

Örneğin kimileri görerek algılamakta; davranışları, görerek önemsemekte ve belleklerinde tutmaktadır. Bu tür kimseler, davranışsal iletileri almaktadır.

Kimileri ise olayları kulaklarına gelen sözcüklere göre değerlendirmektedir. Onlar için sözler, söyleniş tarzından daha önemlidir; olayı görmek yerine, duymayı yeğlemektedirler.

Kimileri de çevreden gelen iletilerdeki duygulara önem vermektedir. Bu tür kimseler olayları, yarattığı duygularla algılamaktadırlar; yaşayarak öğrenmeye yatkındırlar; iletileri duyumsayarak almaktadırlar.

Başarılı bir iletişim kurabilmek için, hem kendinizin, hem de iletişim kurmak istediğiniz kimselerin, bu gruplardan hangisine girdiğini belirlemeniz gerekmektedir.

DUYGUSAL DURUMUN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?

Duygular, algılama ve bilgileri değerlendirme aşamalarında etkili olmaktadır.

Aşırı heyecan ve stres altında iseniz, mantıklı düşünmeniz güçleşmektedir. Böyle bir durumda, olumluları bile olumsuz görebilirsiniz. Mutluyken ise, en berbat şey bile size hoş gelebilir.

Sizinle iletişim kuran kişi hakkında kesin yargılarınız varsa, verdiği mesajı yanlış yorumlama olasılığınız çok fazladır.

Bir konuya fazla ilgi duyuyorsanız, yalnız onunla ilgili bilgileri alıp, diğerlerini dışlayabilirsiniz.

Bilginin kaynağını güvenilir bulmuyorsanız yani baştan hüküm verdiyseniz, dinlemezsiniz.

Tarafı ve önyargılı iseniz, öncelikle onayladığınız ve benimsediğiniz şeyleri dinlersiniz.

İnsanların, değer yargılarına ve beklentilerine uygun bilgilere ilgi gösterdikleri, istedikleri gibi görmek ve duymak eğiliminde oldukları da, bir gerçektir.

Bu nedenle, iletişimde başarı sağlayabilmek için kendinizin ve karşınızdaki kimselerin duygusal durumunu dikkate almanız gerekmektedir.

CİNSİYETİN İLETİŞİMDEKİ ÖNEMİ VE ROLÜ NEDİR?

Cinsiyetin çeşitli açılardan iletişimi etkilediği görülmektedir.

Yapılan araştırmalara göre: erkeklerde sözel ve görsel alanların birbirinden ayrı olduğu anlaşılmıştır. Kadınlar ise görsel ve sözel alanları koordine edebilmektedir.

Kadınlar bir alanı bütün halinde görmekte; erkekler ise bu alanda belli bir noktaya yoğunlaşmaktadırlar. Örneğin bir yemek masasında erkekler yalnız ilgilerini çeken yemeği, kadınlar ise yemek masasının bütününü görmektedirler.

Erkekler daha saldırgan, kadınlar daha duygusaldır.

Bu nedenle erkekler daha yarışmacı, kadınlar ise işbirliğine yatkın ve uzlaşmacıdır.

Erkekler ve kadınlar söylenenleri de birbirinden farklı algılamaktadırlar. Kadınlarla erkeklerin birbirlerini yeterince anlayamayışlarının en önemli nedeni, bu durumdur.

İletişimde başarılı olabilmek için kadına ve erkeğe özgü bu özellikleri gözönünde tutmanız gerekmektedir.

II. İLETİŞİMDE GENEL OLARAK DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KURALLAR NELERDİR?

Başarılı bir iletişim kurabilmek için tanışırken, düşüncelerinizi ifade ederken, karşınızdakileri dinlerken, tartışırken, eleştirirken bazı kurallara uymak gerekir.

“TANIŞMA” NASIL OLMALIDIR?

İletişim ortamına tanışmakla girilmektedir.

İlk kez karşılaşılan kişi ve grupların, iletişim kurabilmek için önce birbirleriyle tanışmaları gerekmektedir.

Tanışma sırasında kişiler birbirlerinin adlarını öğrenmekte; birbirleri hakkında birtakım kişisel bilgiler elde etmektedirler.

Tanışan kişiler, başarılı bir iletişime geçebilmek için öncelikle birbirlerine ilgi duymalı ve karşılıklı nezaket kurallarına uygun davranmalıdırlar.

Sıcak ve etkileyici bir tanışma ortamı hazırlayabilmek için:

- Herkesi ayakta karşılamaya özen gösterin.
- Karşılaştığınız kimselere **merhaba-günaydın-hoşgeldiniz** deyin.
- Tanımadığınız kimselerle tanışın; el sıkışın; el sıkışırken **canlı, alçakgönüllü ve kavrayıcı** olun, gülümseyin.
- Tanışma sırasında karşınızdaki kimsenin gözlerinin içine bakın.
- İnsanları etkilemenin en önemli yolu onlara adları ile hitap etmektir. Bu nedenle tanıştığınız kişinin adını aklınızda tutun. Eğer unutuyorsanız, bir **akıl defteri** edinerek, tanıştığınız kimselerin adlarını ve özelliklerini yazın.
- İlk kez tanıştığınız kimselere **abi, abla, yenge, bacı** yerine **hanım, bey** diye hitap etmenin **daha uygun** olacağını unutmayın.
- Tanıştığınız kimselere **hal, hatır** sorun.
- Tanıştığınız kimselerle **gerçekten** ilgilenin. Onlarla **sohbet** ederek, yaşları, doğum yerleri, medenî durumları, kendilerinin ve varsa eşlerinin meslekleri, varsa çocuklarının sayısı ve eğitim durumları, ilgi duydukları alanlar, siyasal görüş ve tercihleri, hayattaki idealleri, en çok izledikleri TV kanalları ve programları, okudukları gazeteler, beğendikleri kitaplar gibi konularda bilgi edinin; böylece tanıştığınız kimseleri **tanımaya** gayret edin. Bu sohbet sırasında onların düşüncelerine, inançlarına, görüşlerine **saygı** gösterin.
- Tanıştığınız kimselere **değer** verin; herkesin **insan** olarak **değerli** olduğunu unutmayın.
- **İlk izlenim** çok önemlidir. Bu nedenle dış görünüşünüzle, kullandığınız dille, gösterdiğiniz ilgi, nezaket, alçakgönüllülük ve sevecenlikle, tanıştığınız kimseler üzerinde **olumlu bir izlenim** bırakmaya çalışın.
- Bazen en ufak bir hatanın, insan ya da toplum psikolojisini hesaplamaaksızın sarfedilen bir sözün ya da yapılan bir hareketin,

küçümser bir bakışın veya alaycı bir gülüşün karşınızdakiyle iletişimi bir anda ve düzeltilemeyecek bir biçimde kopartabileceğini aklınızdan çıkarmayın.

DÜŞÜNCELER NASIL İFADE EDİLMELİDİR?

- İletişimin başarısı öncelikle düşüncelerimizin, iyi ifade edilmesine bağlıdır.

İyi ifade edilmeyen düşünceler, iletişimde kopukluğa yol açmaktadır. Bu nedenle:

-Düşüncelerinizi iyi ifade etmek, iyi bir konuşmacı olmak için çalışın,

-Dili doğru kullanmaya özen gösterin; dil bilgisi kurallarını öğrenin ve özenle kullanın.

- İnsanlar konuşma biçiminde iletilen iletileri daha dikkatli dinler ve daha rahatlıkla alırlar. Bu nedenle:

-Düşüncelerinizi, hazırladığınız bir metni okumak yoluyla açıklamayın; konuşma yöntemini yeğleyin.

-Konuşmanızı gerekirse görüntü ile destekleyin.

- Hiçbir insan düşündüklerini başkalarına tümüyle ve aynen aktaramaz. Düşündüklerinizin ne kadar çok kısmını doğru bir biçimde aktarabilirseniz, kendinizi o kadar çok anlatmış olursunuz.
- İletişim iki yönlü bir olay olduğu için, düşünce ve iletilerin doğru bir biçimde aktarılması kadar, doğru bir biçimde anlaşılması da önemlidir. Düşüncelerinizi iyi anlatabilmek ve anlaşılabilirlik için:

-Düşüncelerinizi düzenleyin ve net bir biçimde dile getirin,

-Karşınızdakilerin ne demek istediğinizi tam olarak anlamasını sağlayın.

Karşınızdaki size:

-Madem ki bunu kastediyordun, neden açıkça belirtmedin?

-Benden ne istediğini anlayamadım. gibi sözler söylüyorsa, bu kendinizi ifadede başarı sağlayamadığınızı gösterir.

- İnsanlar **monoton ve kuru konuşmalardan ve iç kapatici** görüntülerden hoşlanmazlar. Bu nedenle konuşmalarınızı **ilgi çekici, neşeli ve rahatlatıcı** hale getirin; **iç açıcı** görüntüler kullanın.
- İletilerin **güvenilirliği ve inanılrlığı** ile, iletişimin başarısı arasında **yakın bir ilişki vardır**. İnsanlar, **inanılır ve güvenilir** buldukları iletilere duyarlıdır. Bu nedenle:

-Karşınızdakilerin **güvenlerini kazanmaya** ve size **inanmalarını** sağlamaya çalışın,

-Güvenilirliğinizi ve inanılrlığınızı sarsacak abartılı ifadelerden, yerine getirilemeyeceği açıkça anlaşılan vaadlerden kaçınin.

- İletişimin başarısında, **iletişim tarzı** da önemli bir rol oynar. İnsanların birbirlerinin **neyi söylediğinden çok, nasıl söylediğine** dikkat ettikleri bilinmektedir. İnsanlar birisini dinleyip dinlememeye, çoğu kez sözlerini söyleyiş tarzına bakarak karar vermektedirler. Bu nedenle sözlü iletişimde, **beden dili ve ses tonu** büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar iletişimde beden dilinin etkisinin **%55**, ses tonunun etkisinin **%35** ve sözlerin etkisinin **%10** olduğunu göstermektedir. Başarılı bir iletişim kurabilmek için bu hususları gözönünde tutarak:

-Etkileyici bir ses tonu kullanın; sempatik olun; gülümseyin,

-Beden dilinizi **iyi kullanarak**, karşınızdaki kimse üzerinde olumlu bir izlenim bırakın; onun size **güven ve ilgi** duymasını sağlayın.

- Uzun yazılar konuyu dağıtır ve okuyup anlamayı güçleştirir. Toplumumuzun genel olarak okumaktan çok, **dinlemeye eğilimli** olduğunu da gözönünde tutarak, yazılı iletişimde **kısa ve öz**lü yazma yöntemlerini kullanmaya özen gösterin.
- Uzun konuşmaların da, uzun yazılar gibi anlamayı güçleştirdiği ve dikkati dağıttığı, bir gerçektir. Bu nedenle kısa ve net cümlelerle, konuyu dağıtmadan anlatmaya çalışın.
- Herhangi bir öneri de bulunacağınız zaman, bunu açıkça **"ben"** iletisini kullanarak yapın.

Düşüncenizi “ben düşünüyorum”, “ben doğru bulmuyorum”, “bana göre ...” şeklinde açıklayın. “Herkes böyle yapıyor”, “herkes şöyle düşünüyor” gibi cümlelerin güvensizlik yaratacağını; sözlerinizi yönelttiğiniz kişiyi algılama açısından güç durumda bırakabileceğini unutmayın.

“Ben” iletilisi:

-Başkalarına karşı dürüst ve açık bir görüntü vermenizi sağlar,
-Gerçek duygu ve düşüncelerinizi, başkalarını suçlamadan ve aracı kullanmadan aktarabilmenize yardımcı olur.

Bir tartışmada “ben” iletilisini kullanırken önce:

-Sorun yaratan olgunun ve davranışın ne olduğunu,
-Bu olgu ve davranışın sizde yarattığı duygu ve düşünceleri iyice tanımlayın.

Bu tanıma göre, kişisel değerlendirmelerinizi ortaya koyun.

- “Sen” iletilisini kullanırken, zorlayıcı ve suçlayıcı olmayın. “Niye geç kaldın?” demek yerine “Sen geç kalınca ben çok merak ediyorum” şeklinde bir cümle kullanmanın, hem karşınızdakinin geç kaldığını vurgulamanızı; hem de bunu onu kırmadan yapmanızı sağlayacağını unutmayın.
- İletişimin başarısı için karşınızdaki kişi ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi dürüstçe açıklamamız; ancak bu açıklamayı olumlu ve karşınızdakini incitmeyecek bir biçimde yapmanız gerekir. Örneğin: karşınızdaki kişinin bir kararını yanlış buluyorsanız, “Yanlış düşünüyorsun” yerine “Sen her zaman doğru karar verirdin, ama bu kararın yerinde değil” demeniz daha doğru olur.
- Hiç kimse başkasından öğüt almak istemez. Herkes kendi düşüncesine göre hareket etmeyi yeğler. Bu nedenle, başkalarıyla öğüt verir gibi konuşmayın.
- Başkalarına sürekli kendi düşüncelerinizi kabul ettirmeye çalışmayın; onların da görtüşlerini alın; birlikte karar verin.
- Karar verirken kendinizi başkalarının yerine koyun ve “Ben de onun koşullarında olsaydım ne yapardım?” diye düşünün.
- Başkalarının düşünce biçimini kavramak, iletişimin başarısı için çok önemlidir. Bir kez bunu kavradıktan sonra, karşınızdaki kimselerle kolayca işbirliği yapabilirsiniz. Bu nedenle başkalarının düşünce biçimini kavramaya çalışın.

ELEŞTİRİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- Yanlışları göstermeden, doğrulara ulaşmak mümkün değildir.

Eleştiri, yanlışları, eksikleri belirlemek ve daha iyiye ulaşmak için başvurulacak en etkili yöntemdir.

İnsanların doğasında, kendilerinden başka herkesi olumsuzca eleştirme eğilimi vardır. Buna karşın insanlar, yanlışlık yapsalar bile, olumsuzca eleştirilmekten hoşlanmamaktadırlar.

Bunun nedeni, olumsuzca eleştirilen kişinin **onurunun yaralandığını ve kendisine olan güveninin sarsıldığını** düşünmesidir.

- Eleştiri, insanı **savunma** durumuna geçmeye ve **kendini haklı göstermek için çalışmaya** yönlctmektedir.

Eleştiri **ölkeyi** körüklemektedir.

Eleştiri **tutkuları öldürebilmekte** ve eleştirilen kişinin **coşkusunu, çalışma istek ve hevesini kırabilmektedir**.

Bu hususlar olumsuz eleştirilerimizde **çok dikkatli olmamız gerektiğini** göstermektedir.

Bu nedenle:

- Bir başkasını olumsuzca eleştirmeye kalkmadan önce kendinize bakın ve kendinizi karşınızdakinin yerine koyun.
- Yıkıcı ve gereksiz eleştirilerden kaçının,
- Herkesi her zaman eleştirmeyi, küçük düşürmeyi, kusur aramayı bir alışkanlık ve siyasal yöntem haline getirmeyin. Böyle bir alışkanlığınız varsa derhal vazgeçin.
- Olumsuzca eleştirdiğiniz kimselerin, kendilerini haklı göstermek, karşılık vermek ve sizi kötü duruma düşürmek için uğraşabileceklerini unutmayın.

- İnsanlar değerli ve önemli olmak isterler, yaptıklarının takdir edilmesinden, övülmesinden hoşlanırlar; sempati ve dikkate karşılanmayı arzu ederler.

Bu nedenle:

-Övgü alan insanların işlerini daha coşkulu ve daha iyi yaptıklarını unutmayın,

-Başkalarının iyi yaptığı her şeyi övün, onlara çalışmalarını için hız ve heves verin,

-Başarıları açıklamaktan çekinmeyin, başarılı olanları kutlayın,

-İnsanların iyi ve başarılı yanlarını öne çıkarın ve değerlendirin.

TARTIŞMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- Tartışma kazanarak karşınızdakilere görüşlerinizi ve düşüncelerinizi kabul ettirebileceğinizi sanmak, bir hatadır.

Tartışma sırasında her iki taraf da kendi düşüncelerine daha sıkı sarılır. Kaybeden, onurunun kırıldığını düşünerek **kazanana düşman olur** ve düşüncelerinin doğruluğunu kanıtlayabilmek için **daha fazla çalışır**.

Bu gerçeği gözönünde tutarak, kimseye görüşlerinizi tartışarak benimsetmeye kalkışmayın.

- Anlaşmazlıkları, düşünce ayrılıklarını **uzlaşma yoluyla gidermeye**; görüşlerinizi başkalarına, onları **ikna ederek** ve düşüncelerine **saygı göstererek** kabul ettirmeye çalışın.
- Eğer bir insan üzerine yumruklarınızı sıkarak giderseniz, o da yumruklarını sıkar. Yumuşak bir yaklaşımı yeğlerseniz, o da yumuşar ve **karşılıklı konuşarak** sorunları **çözümleyebilirsiniz**.

Bu nedenle, bir kimseyi kendi yanınıza almak istiyorsanız:

-Ona ılımlı tavırlarla yaklaşp, dost olduğunuzu gösterin,

-Söze **dost dili** ile başlayın.

-Söze **tartışma konulardan** girmeyin.

Anlaştığınız, birleştığınız noktalar üzerinde durarak, bunları pekiştirin,

-Aynı amaç için çalıştığınızı belirtin; aranızdaki ayrılığın sadece bir yöntem ayrılığı olduğunu göstermeye çalışın ve karşınızdakinin "evet" demesini bekleyin.
-Asla "hayır" diye söze başlamayın; çünkü "hayır" en güç aşılacak engeldir.

- Tartışmada, hasımca duygu ve düşünceleri ortadan kaldırmak için şu cümleyi sıkça kullanın: **"Sizi bu şekilde düşündüğünüz için kınamıyorum, sizin yerinizde olsaydım ben de sizin gibi düşünürdüm."**
İletişim ortamını bu cümle ile kurduktan sonra, "ama..." diye söze başlayarak size göre neyin, nasıl olması gerektiğini ılımlı sözlerle ve dostça bir tavırla açıklayın; karşınızdakini bu doğrultuda ikna etmek için çaba gösterin.

ZAMANLAMA KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- İnsanlarla sizin için uygun zaman ve koşullarda değil; onlar için en uygun zaman ve koşullarda iletişim kurmanız halinde, başarıya ulaşma olanağınız artar. Bu nedenle, iletişim kuracağınız kişilerin zamanının iletişime elverişli olup olmadığını özenle araştırın.
- İnsanlarla iletişim kurmak için onların sıkıntılı, mutsuz, üzüntülü olduğu veya başka konulara yoğunlaştığı zamanları seçmeyin. Evindeki ölümcül hastasının sorunlarıyla uğraşan bir kimsenin, partinin tarım sorunları konusundaki çözümlerine ilgi duymaması ve bu konudaki iletilerinizi almaması çok doğaldır.

DİNLEME KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- İletişimde başarının yolu, iletişim kurulan kişiyi, düşüncelerini, ne istediğini ve nelerden hoşlandığını anlamaktan geçer. Bu nedenle iletişim kurmak istediğiniz kişiyi tanımak için biraz zaman ayırın.
- Karşınızdaki kişiyi tanımak için en iyi yöntem, ona sorular sormak ve yanıtlarını çok iyi dinlemektir. İnsanlar ise, dinlemekten çok hoşlanmazlar ve sürekli olarak konuşmak eğilimindedirler. Halbuki doğrusu, iletişim kurduğunuz kişileri dinlemek ve anlamaktır.
- Birisini dinlerken kendinizi onun yerine koyun. Siz konuşurken insanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de öyle davranın. İletişim kurduğunuz kişiyi gerçekten dinleyin.

Dinleme yerine, duymakla yetinmeyin. Bu, yapılacak en büyük yanlışır.

Karşıınızdaki kişiyi gerçekten dinlemek, onun sözlerini ve duygularını anlamak, sorunlarını paylaşmak demektir.

Dinlediğini başını sallamak, göz teması kurmak gibi belirtilerle karşıınızdakine gösterin; sözünü kesmeyin; kendisini rahatça anlatabilmesine olanak verin. Anlatılanları anlamaya ve iletilen duyguları paylaşmaya çalışın.

BAŞKALARININ GÖZÜ İLE BAKMANIN ÖNEMİ NEDİR?

- İletişimde başarının ve başkalarını etkileyebilmenin gizi, her şeyi başkalarının gözü ile görebilmekten ve kendinizi onların yerine koyabilmekten geçer.

Kendini bir başkasının yerine koyabilen ve kafasının nasıl çalıştığını kavrayan bir kimse, karşıındakinin düşüncelerini ve herhangi bir olay karşıındaki davranışlarının ne olacağını rahatça bilebilir.

Bir sorunu başkalarının da görüşlerine göre düşünmek eğiliminde olanlar, iletişimde başarı kazanır.

Bu nedenle, kendinizi başkalarının yerine koyarak düşünme alışkanlığı edinin.

- Karşıınızdakinin sizden ne beklediğini, onun gözüyle belirleyin ve davranışlarınızı buna göre düzenleyin.

İLGİ VE SEVGİ KONUSUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- İnsanlar genellikle yalnız kendilerine ilgi gösterir ve kendilerine ilgi gösterilmesinden hoşlanırlar. Genelde herkes “ben” sözcüğünü sever; bir grup fotoğrafı içinde önce kendisine bakar. Halbuki başkalarına ilgi ve sevgi göstermeyenler, başkalarından da ilgi ve sevgi göremezler.

Bu nedenle tüm insanlara ilgi ile yaklaşın; kusurlarını önemsemeyin, oldukları gibi sevip, sayın; etkileyebilmek için yaşam felsefelerini öğrenin.

Dost kazanın; dost kazanmak için başkalarına zaman ayırın; çıkar beklemeden yardım edin.

- Başkalarının düşünce ve dileklerine sevecenlikle ve anlayışla yaklaşın; kimseyi küçümsemeyin, alay ve hakaret etmeyin.

III. PARTİ ÜYELERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT ETMELİDİR?

- Partinin kitleler için umut olması, partinin üyeleri ile yöneticilerinin, uyumlu bir beraberlik içinde ve birbirlerinin **duygu ve düşüncelerini** anlayarak yürütecekleri çalışmalarla sağlanabilir. Bu çalışmaların başarısında iletişimin payı büyüktür.

Bu nedenle:

-İletişim tekniklerini öğrenin; bu teknikleri kullanmak üzere kendinizi eğitin,

-Partililerle ve seçmenlerle iletişiminizde **sürekliliği** koruyun,

-**Yüzyüze** ilişkilere önem verin; partililerle ve seçmenlerle **sohbet** edin; onları tanıyın,

Sorunların konuşarak çözülebileceğini; **bilgilerin** ve **iletilerin** konuşarak aktarılabileceğini unutmayın,

-Partinin **iletişim kanallarını** açık tutun ve artırın,

Medya ile **iyi ilişkiler** kurun; kendinizin ve özellikle partinin **olumlu biçimde haber** olmasını sağlayın,

-Parti **tüzüğü**, programı ve politikaları ile ulusal ve yerel sorunlar hakkında **bilgi** edinin,

-Her konuda edindiğiniz bilgileri ve iletileri parti üyelerine ve yöneticilerine **zamanında**, **hızlı** ve **doğru** bir biçimde aktarın,

-Üyelerle, çevre ve parti yöneticileriyle iletişimde, **alt-üst ilişkilerinin** gereklerine, **ahlâk** ve **etik kurallarına** uyulmasına; iletilerin **açık** ve **net** bir biçimde aktarılmasına ve **güvenilir** olmasına özen gösterin.

- Partililerin birbirine ve çevreye ilettikleri haberlerin ve bilgilerin **birbirleriyle çelişkili** olması, iletilere ve bunları ileten partililere **güvensizlik** duyulmasına neden olur.

Güvensizlik, iletişimi **olumsuz** bir biçimde etkiler. Bu nedenle:

-Partililere ve çevreye, **çelişkili** haber ve bilgiler iletmeyin,

-Tüm partililerin çevreye iletilerinin birbiriyle aynı ve uyumlu olmasını sağlayın.

- İnsanlar üyesi oldukları örgütlerle, amaçlarının **çakıştığı ölçüde bütünleşirler**. Bu bütünleşme üyelerin çalışmalarını **coşku ile sürdürmelerini** ve **örgütü başarıya götürmelerini sağlar**.

Bu nedenle, partinin amaçlarını ve hedeflerini **kişisel amaçlarınız ve hedefleriniz** olarak benimseyin.

- Partilerine inanan, güvenen partililer, partinin görüşlerini daha etkili bir biçimde çevreye aktarabilirler. Bu nedenle partiye **güveninizi her fırsatta açıklayın** ve başkalarının da güvenini sağlayın.
- Partililer, partinin tüm etkinliklerinde **katkılarının** beklendiğini ve çalışmalarının değerlendirildiğini gördükleri zaman, daha büyük bir heves ve istekle çalışır, daha fazla **üretken** olurlar. Bu nedenle:

-Partide **katılımcılığı** sağlayın; partinin tüm etkinliklerine katılmaya özen gösterin.

-Partilileri, **katılımcı** olmaları için yönlendirin.

-Doğru işler yapın; **bir işi doğru yapmanın değil, doğru iş yapmanın önemli olduğunu** unutmayın.

-**Yaratıcı** olmaya gayret edin. Yeniliklere açık olun.

-Partililerin başarılarını **övtün**. Onları yaratıcı olmaya özendirin.

-“Ben” ve “sen” ayırımından ve bireysellikten kurtulun; partide “biz” demenin gücünü farkedin ve bu güçten yararlanın.

-Başarıları nedeniyle ödüllendirilen bir partiliyi (bu durum sizi rahatsız etmiş olsa bile) kutlayın. Aksi halde **kıskanç** biri olarak algılanabilirsiniz.

- Partinin yöneticileri her zaman üyelere ulaşamayabilir veya ulaşmakta güçlük çekebilir. Bu nedenle:

-Partiyle ilgili bilgileri zamanında alabilmek için **siz partiyi arayın**. Parti örgütünün sizi bulmasını beklemeyin; partiye gidin; iletişimi **önce siz başlatın**.

-Herhangi bir parti etkinliğinden haberinizi olmamışsa bunun için başkalarını suçlamayın. Kendinize: “ben bu etkinliği duymadım,

acaba **kabahatim** neydi? Neden bu etkinliği duymak için birşeyler yapmadım?" sorularını sorun.

- İnsanlar düşündüklerini, duyduklarını, gördüklerini başkalarına aynen aktaramazlar. Bunun en önemli nedenlerinden birisi insanların **algılama kapasiteleri** ve algılama biçimleri arasındaki farklardır. Partililerle ve çevreyle **daha sağlıklı iletişim** kurabilmek ve partiyle ilgili bilgi ve iletileri **aslına uygun biçimde** aktarabilmek için;

-Algılama kapasitenizi genişletin, bunun için gerekirse eğitim alın,
-Algılama yeteneğinizi, **örgütlü parti yaşamı içinde** daha iyi geliştirebileceğinizi unutmayın.

- Partililer "**benim dediğim doğru**" mantığı ile hareket etmeye ve **üzerinde uzlaşmaya** varılan iletiler yerine, kendi doğrularını aktarmaya kalkıştıklarında bir **karmaşa** yaşanmaya başlar. Parti kendi içinde uyumsuz bir görüntü kazanır ve seçmenin gözünde "**güvenilmez**" hale gelir. Bu nedenle:

-Partinin üzerinde uzlaşmaya vardığı görüşlerden farklı görüşleriniz varsa, bunları **parti içinde dile getirin**, tartışın.

-Bu tartışmayı parti içinde değil de, kamuoyu önünde yaparsanız, bunun partiye yarar getirmeyip zarar vereceğini unutmayın.

- Parti içi iletişimde, kaçınılması gereken bir husus da **dedikodudur**. Dedikodu, **aslı olmayan şeyleri üretmek** ve yaymaktır. Her insan topluluğunda dedikodu vardır. Önemli olan, bunu kaldıracabilmektir. Çünkü **dedikodu**, iletilerin, olguların ve düşüncelerin **aslından çok farklı biçimde** aktarılmasına yol açar ve iletişimi bozar. Dedikodu, **doğru bilgilerin verilmesi** ve **gerçeklerin söylenmesi** yoluyla önlenebilir; **açık ve dürüst** davranıldığında ortadan kalkar. Bu nedenle:

-Partililerle ve çevrenizle ilişkilerinizde, **dürüst ve açık** olun.

-Sağlıklı ve doğru bilgiler edinmeye özen gösterin.

-Bşkalarına ancak **doğruluğundan emin olduğunuz** bilgileri ve gerçekleri aktarın.

-Dedikodunun **çığ gibi büyüyeceğini** ve giderek yıkıcı olacağını unutmayın.

-Dedikodu yapmayın; parti üyeleri ve yöneticileriyle ilgili olumsuz şeyler söylemeyin.

- **Eleştirilerin olumlu yanlarının yanı sıra pek çok olumsuz etkileri olduğu da bilinmektedir.**

Bu nedenle:

-Partilileri ve çevrenizdeki diğer kişileri ancak gerekiyorsa olumsuzca eleştirin; gereksiz eleştirilerden kaçının.

-Eleştiri yaparken yıkıcı değil, yapıcı bir tavır takının; ılımlı ve ölçülü olun.

-Partiyi, partilileri, partide alınan kararları ve izlenen politikaları parti dışında ve başka partililerle asla eleştirmeyin. Bu tavır, partiye güveni sarsar.

-Parti yöneticilerinden ve partililerden sürekli yakınmayın; onlarla ilgili olumsuz şeyler söylemeyin.

- **Herkes hata yapabilir. Önemli olan hata yapmamak değil, hatalardan ders almaktır. Eğer hata yaptıysanız, yaptığınız hatayı hiç gecikmeden belirtin ve özür dileyin.**
- **Partililere hatalarını düzeltmek için emir vermeyin; bu hataları yapmış ve sonra düzeltmiş olan kimselerden söz ederek hatalarını anlamalarını ve düzeltmelerini sağlayın.**
- **İnsanlar ancak beğendikleri, sevdikleri, sevildikleri, hissettikleri ortamlarda başarılı çalışmalar yapabilir ve başkaları üzerinde etkileyici olabilirler.**

Bu nedenle:

-Partiyi sevin, eviniz olarak görün. Siyaseti coşku ile yapın; ileriye umutla bakın.

Bu sevgiyi, coşkuyu ve umudu herkese hissettirin.

Sevgi ile coşku en kötü sistemleri bile çalıştırır. Nefret ve karamsarlık ise, en iyi sistemleri bile çalışamaz hale getirir.

-Partilileri ve tüm insanları sevin. Cumhuriyet Halk Partililer birbirlerine ve tüm insanlara sevgiyle bağlı olmalı; kimseden nefret

etmemelidir. Bu, parti dayanışmasını güçlendirmek için gereken en önemli koşuldur.

-Partililerle ilişkilerinizi bozmayın. Partililerle ve **sevilen, sayılan, güvenilir** kimselerle **içten** ve **yakın** ilişkiler kurun. Bu tavır **dost** kazanmanızı sağlar; **düşman** kazanmanızı önler.

-Partilileri **her zaman** arayın; **iyi** ve **kötü günlerinde** onlarla **beraber** olun, **ilgi** gösterin, **taniyin**, **sorunlarını** paylaşın ve **çözmeye** çalışın.

- **İyi** bir siyasetçi seçmenleriyle **yalnız seçimlerde** değil, **her zaman** ilgilenir. Seçimden kısa bir süre önce oy istemek için seçmene giden kimseler, **iyi izlenim** bırakmazlar.

Bu nedenle seçmenlerinizi sık sık ziyaret edin, onlarla **her zaman**, **tüm iyi** ve **kötü günlerinde** ilgilenin.

- İnsanlar sevmedikleri görevleri başarıyla yerine getiremezler. Bu nedenle partideki görevinizi sevin.

IV. PARTİ YÖNETİCİLERİ İLETİŞİMDE NELERE DİKKAT ETMELİDİR?

- Partideki iletişim biçimi ve yöntemleri, yöneticilerin **yönetim anlayışına** bağlıdır; bu nedenle her yönetici, **kendini** ve **iletişim yeteneklerini** geliştirmelidir.

Bunun için:

-İletişim eğitimlerine katılın; ya da kendinizi bu konuda eğitin.

-Bu eğitimi **birlikte çalışacağınız kişilerin** de almasını sağlayın. Bu, iletişimin genel olarak iyileşmesine yardımcı olur.

- Partide yönetimin başarısını belirleyen unsurlardan birisi de, ilgililere **zamanında** ve **yeterince** bilgi aktarılmasıdır. **Yetersiz** bilgiler, **asılsız** söylentilerin çıkmasına ve dedikoduya yol açmaktadır.

Bu nedenle:

-Birlikte çalıştığınız kimselere, örgüte ve üyelere **etkili** ve **hızlı** iletişim yolları ile ulaşın.

-Telefon, fax, e-posta gibi çağdaş iletişim araçlarını kullanmasını bilin ve onlardan yararlanın.

- Yazılı iletişimde de, sözlü iletişimde olduğu gibi, iletinin rahatça anlaşılabilmesi gerekir. Bu nedenle:

-Yazışmaları **olabildiğince kısa** yapın. Uzun yazılarda konu dağılabilir.

-**Açık ve kesin** bir dil kullanın; ne anlatmak istediğiniz, yazınızı okuyanlar tarafından **tartışmaya** ve **kuşkuya** gerek bırakmayacak bir biçimde rahatça anlaşılabilsin.

-Dilbilgisi ve yazım kurallarına uyun.

- Parti yöneticilerinin başarıları, üst düzeyde alınan kararları **doğru** yorumlayıp yorumlamadıklarına da bağlıdır. Bu nedenle:

-Üst düzeyde alınan kararları kurum ve kişiler açısından **en doğru** biçimde yorumlamaya özen gösterin.

-**Kuşkulu** ve **tartışmalı** durumlarda, gerekirse kararı alanlara danışın.

-Yanlış ve yandaş yorumların, size duyulan **saygı, güven** ve **bağlılığı** ortadan kaldıracaklarını unutmayın.

- Çağdaş sosyal demokrasiler, katılımcılığa dayanır. Parti yöneticilerinin **sürekli olarak otoriter tavırlar takınması**, katılımcılığı engellediği gibi; iletişimi de olumsuz etkiler. Bu nedenle:

-Yönetimde, kararların alınışında **parti içi katılımcılığı** sağlayın; çevrenizdekilerin fikirlerini alın.

-Demokratik yaklaşımları benimseyin; **otoriter tavırlardan** kaçının.

Ancak yönettikleri kişilerin güvenini kazanabilen parti yöneticileri, onlarla **uyumlu bir şekilde** çalışabilir ve başarılı olabilirler.

Yönettiği kişilerle çatışmaya giren yöneticiye **saygı** azalır; **bağlılık** zayıflar. Bu nedenle:

-Yönettiğiniz kişilerle çatışmaya girmeyin.

-Yönettiğiniz kişilerin güvenini kazanın.

-Yönettiğiniz kişilere güvenin.

-Yönettiğiniz kişilerle ilişkilerinizde sevgi de olsun.

- **Parti yöneticileri, partililere yeteneklerine, bilgi ve becerilerine uygun işler verdiği zaman, çalışmalardan iyi sonuçlar alabilir.Bu nedenle:**

-Herkese, yapabileceği işleri verin.

-Komplekslerinizden arının.

-Yaratıcılığı özendirin ve ödüllendirin; yenilikçi yaklaşımları yeğleyin.

-Başarıları kutlayın ve açıklayın.

- Yanlı, çelişkili ve tutarsız iletiler, partiye güveni sarsar. Bu nedenle iletilerinizin yansız ve tutarlı olmasına, partinin eylem ve söylemde birlik içinde bulunmasına özen gösterin.
- Yöneticilerin kişisel amaç ve hedefleriyle, partinin amaç ve hedeflerinin özdeşleşmesi, yöneticilerin daha büyük bir coşkuyla çalışmasına ve partinin gelişmesine yardımcı olur.

Bu nedenle:

-Partinin amaç ve hedeflerini, kişisel amaç ve hedefleriniz olarak görün; tüm partililerin de aynı tutumu benimsemesini sağlayın.

- Eylem ve söylem birliği içinde olmayan partilere güvenilmez.

Bu nedenle partinin tüm üyeleri ve örgütüyle, bir eylem ve söylem birliği içinde olması için gereken çalışmaları yapın.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

KİŞİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ (İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ)'NİN YER ALDIĞI BAŞLICA KAYNAKLAR

SEKİZİNCİ BÖLÜM

KİŞİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ (İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ)'NİN YER ALDIĞI BAŞLICA KAYNAKLAR

1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948)
2. İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) (1950)
3. Avrupa Sosyal Şartı (1961)
4. BM Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966)
5. BM Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966)
6. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (1979)
7. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Belgeleri
8. İşkencenin ve Gayri İnsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi (1987)
9. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1995)

TBMM
Kütüphanesi

200400296

CHP GENEL MERKEZİ
Çevre Sokak, No: 38, Ankara
Tel: (0 312) 468 59 69